T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE DENETİM DOKTORA PROGRAMI

İŞLETMELERDE BORCA BATIKLIK VE SERMAYE KAYBI KAVRAMLARININ TÜRK TİCARET KANUNU VE TFRS BÜNYESİNDE İNCELENMESİ: BİST FUTBOL KULÜPLERİNDE ARAŞTIRMA VE ÖNERİLER

Doktora Tezi

Berrak SOYALP SOLAKOĞLU

İSTANBUL, 2023

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANA BİLİM DALI
MUHASEBE VE DENETİM DOKTORA PROGRAMI

İŞLETMELERDE BORCA BATIKLIK VE SERMAYE KAYBI KAVRAMLARININ TÜRK TİCARET KANUNU VE TFRS BÜNYESİNDE İNCELENMESİ: BİST FUTBOL KULÜPLERİNDE ARAŞTIRMA VE ÖNERİLER

Doktora Tezi

Berrak SOYALP SOLAKOĞLU
200012376

Danışman: Prof. Dr. İlker KIYMETLİ ŞEN

İstanbul, 2023

Özet

Sermaye kaybı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 376/1-2'inci fıkrasında, borca batıklık ise 376'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasında düzenlenmiştir. TTK'nın 376/1 hükmünce sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının yarısını kaybetmiş, TTK'nın 376/2 hükmünce, sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının üçte ikisini kaybetmiş ya da 376/3 uyarınca borca batıklık halinde olan işletmeler kaybettikleri sermayeleri yerine koymak adına kanun koyucunun sunmuş olduğu birtakım olanaklardan ve tedbirlerden yararlanabilmektedirler. Araştırma, Türkiye'de borca batıklık ve sermaye kaybı kavramlarının en sık rastlanıldığı futbol sektörü dahilinde uygulanmıştır. BİST Futbol kulüplerinde finansal performans ölçümü 2018-2022 dönemlerini kapsayacak şekilde iki ayrı analizle yapılmıştır. Kulüplerin 3.kişiler tarafından yatırım amaçlı tercih edilme durumunu ölçmek adına çoklu karar verme yöntemlerinden TOPSİS yöntemi kullanılmıştır. Kulüplerin finansal performans ve iflas riskinin tahmini, bir finansal başarısızlık modeli olan Z-Altman Analizi ile ölçülmüştür. Elde edilen sonuçlara göre TOPSİS yöntemine göre, 2018 yılında Galatasaray, 2019 ve 2020 yılında Beşiktaş, 2021 ve 2022 yılında Fenerbahçe finansal performans açısından ilk sırada yer almaktadır. Trabzonspor ise 2018, 2020, 2022 yıllarında en düşük finansal performansa sahip futbol kulübü olarak son sırada yer almaktadır. Z-Altman Analizine göre 2018-2022 özel hesap döneminde 4 kulübünde iflas etme riski içinde bulundukları sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Borca Batıklık, Sermaye Kaybı, TOPSİS Yöntemi, Z-Altman Analizi, Finansal Başarı,Futbol Kulübü*

Abstract

INVESTIGATION OF THE CONCEPTIONS OF LOSS OF DEBT AND CAPITAL LOSS IN BUSINESSES WITHIN TURKISH COMMERCIAL LAW AND TFRS: RESEARCH AND RECOMMENDATIONS IN BIST FOOTBALL CLUBS

Capital loss is regulated in paragraph 376/1-2 of the Turkish Commercial Code (TTK) numbered 6102, and insolvency is regulated in paragraph 3 of article 376. Businesses that have lost half of the total of their capital and legal reserves under the provision of 376/1 of the TCC, have lost two-thirds of the total of their capital and legal reserves as per the provision of 376/2 of the TCC, or that are in deep debt pursuant to 376/3, have passed the law to replace their lost capital. they can benefit from some of the opportunities and measures offered by the publisher. The research has been applied within the football sector, where the concepts of insolvency and loss of capital are the most common in Turkey. The measurement of financial performance in BIST Football clubs was made with two separate analyzes covering the 2018-2022 periods. TOPSIS method, one of the multiple decision making methods, was used to measure the preference of clubs for investment purposes by third parties. The financial performance of the clubs and the estimation of the risk of bankruptcy were measured by the Z-Altman Analysis, which is a model of financial failure. According to the results obtained, according to the TOPSIS method, Galatasaray ranks first in 2018, Beşiktaş in 2019 and 2020, and Fenerbahçe in 2021 and 2022 in terms of financial performance. Trabzonspor is in the last place as the football club with the lowest financial performance in 2018, 2020, 2022. According to the Z-Altman Analysis, it was concluded that 4 clubs were at risk of bankruptcy in the 2018-2022 special accounting period.

Keywords: *Deep in Debt, Capital Loss, TOPSIS Method, Z-Altman Analysis, Financial Success, Football Club*

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

Etik Beyan Sayfası……..vi
Özet ii
Önsöz……vii
Abstract..... iii
Tablolar Listesi vi
Şekiller Listesi xii
Kısaltmalar xiii

GİRİŞ 1

1. 6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 376 MADDESİ KAPSAMINDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIK KAVRAMI 4
1.1. Sermaye Kaybı Kavramı 5
1.1.1. Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi 8
1.1.2. Sermayenin Kaybı Halinde Alınması Gereken Tedbirler 13
1.2.Borca Batıklık Kavramı 23
1.2.1. Borca Batıklık Halinin Tespiti..... 23
1.2.2. Borca Batıklık Bilançosunun Oluşturulması 25
1.2.3. Borca Batıklık Halinde Alınması Gereken Tedbirler 28

2. BİST'DE İŞLEM GÖREN FUTBOL KULÜPLERİNİN KONSOLİDE YAPISI VE TTK 337'YE GÖRE OLUŞTURULAN ARA DÖNEM BİLANÇOLARININ İNCELENMESİ 30
2.1. Galatasaray Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi 30
2.2. Fenerbahçe Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi 35
2.3. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK'nın 376. Maddesine göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi 40
2.4. Trabzonspor Sportif Yatırım ve Ticaret A.Ş. nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK'nın 376. maddesine göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi 45
2.5. Konsolide Bilançoların Değerlendirilmesi..... 50

3. UEFA FİNANSAL FAİR PLAY DÜZENLEMESİ VE BİST'DE İŞLEM GÖREN FUTBOL KULÜPLERİNE YANSIMASI 54
3.1. UEFA Kulüp Lisanslama ve Finansal Fair Play Kavramları 54
3.2. UEFA Lisansı ve Ulusal Lisans Kriterleri 55
3.2.1. Mali Kriterler..... 56
3.2.1.1. Mali Kriterlere Uygun Olarak Oluşturulması Gereken Tablolar ve Şekil Şartları 56
3.2.1.2. Mali Kriterlere Uygun Finansal Tabloların Hazırlanmasına İlişkin Esaslar ve Gereksinimler..... 62

3.2.1.2.1. Konsolidasyon Gereksinimleri 63
3.2.1.2.2. Futbolcu Tescili İçin Muhasebe Gereksinimleri 63
3.2.1.2.3. Futbolcu Tescilinin Geçiçi Transferine İlişkin İçin Muhasebe Gereksinimleri 68
3.2.1.2.4. Belirli Gider Kalemlerine İlişkin Muhasebe Gereklilikleri 70
3.2.1.2.5. Belirli Gelir Kalemlerine İlişkin Muhasebe Gereklilikleri 72
3.2.1.2.6. Çalıştırdığı Personele Borcunun Bulunmadığının İspatı 74
3.2.1.2.7. SGK veya Vergi Dairesine Herhangi Bir Borcunun Bulunmadığının İspatı 75
3.2.1.2.8. Gelecek Döneme Ait Finansal Bilgilerinin İspatı 75
3.3. UEFA ve Ulusal Kulüp İzleme Süreci 76
3.4. İzleme Şartları 77
3.4.1. Denk Hesap Şartları 77
3.4.2. Diğer İzleme Şartları 81
3.5. Denk Hesap Şartlarının Sonuçlarının Hesaplanması 81
3.5.1. İlgili Gelirler 83
3.5.2. İlgili Giderler 86
3.6. Türkiye Süper Ligi'nde Yer Alan Dört Büyük Futbol Kulübünün 2020-2021-2022 Hesap Döneminin Denk Hesap Açısından İncelenmesi 88
3.6.1. Fenerbahçe Spor Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması 89
3.6.2. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş. nin Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması 92
3.6.3. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. nin Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması 95
3.6.4. Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş. nin Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması 98

4. ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN TANIMLANMASI VE UYGULANMASI 101
4.1. Araştırmaya İlişkin Literatür Taraması 101
4.2. Araştırmanın Yöntemi ve Kısıtları 110
4.2.1. TOPSİS Yönteminin Bilimsel Altyapısı ve Adımları 111
4.2.2. Altman-Z-Score Modeli Bilimsel Altyapısı ve Adımları 115
4.3. Araştırmanın Uygulaması 119
4.3.1. TOPSİS Yöntemi ile Finansal Performansa İlişkin Çok Kriterli Karar Verme Probleminin Oluşturulması ve Ölçülmesi 119
4.3.2. Altman-Z-Score Modeli ile Finansal Başarısızlık Tahmini ile Problemin Oluşturulması ve Ölçülmesi 124
4.4. Araştırma Sonuçlarının Yorumlanması 126
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 129
KAYNAKÇA 136
EKLER 140

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamıyla uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesi'nin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Öğrenci Adı-Soyadı: Berrak SOYALP SOLAKOĞLU

ÖNSÖZ

Bu tezin hazırlık aşamasından nihai haline gelmesinde kadar bana yardımcı olan değerli danışmanım Prof. Dr. İlker KIYMETLİ ŞEN ile kıymetli hocalarım Prof. Dr. Ahmet Hayri DURMUŞ, Doç. Dr. Ali Altuğ BİÇER ve Doç. Dr. Duygu CELAYİR'e şükranlarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Tablolar Listesi

Sayfa No.

Tablo 1. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumu 10
Tablo 2. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Kur Farklarının Tenzil Edilmesi 11
Tablo 3. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisnin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumu 12
Tablo 4. Sermaye Azaltımı Uygulama Örneği 14
Tablo 5. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Azaltımı 15
Tablo 6. Sermaye Azaltımı ile Eşzamanlı Yapılan Sermaye Artırımı Uygulama Örneği 22
Tablo 7. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Azaltımı ile Eşzamanlı Yapılan Sermaye Artırımı 23
Tablo 8. Sermaye Artırımı Uygulama Örneği 16
Tablo 9. Sermaye Artırımı Yapılırken Arttırılması Gereken Minimum Sermaye Miktarı Hesaplama Formülü 17
Tablo 10. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Direkt Yapılan Sermaye Artırımı 18
Tablo 11. Sermaye Artırımı Sonrası Yapılan Sermaye Azaltımı Uygulama Örneği 19
Tablo 12. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Artırımı Sonrası Yapılan Sermaye Azaltımı 20
Tablo 13. Sermayenin Tamamlanması Uygulama Örneği 20
Tablo 14. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Azaltımı 21
Tablo 15. TFRS Kapsamında Oluşturulmuş Finansal Tabloda Yer Alan Unsurların Borca Batıklık Bilançosuna Dahil Edilme Durumu 26
Tablo 16. Galatasaray A.Ş Ortaklık Bilgileri 30
Tablo 17. Galatasaray A.Ş Konsolidasyona Tabi Tutulan Bağlı Ortaklık Bilgileri 31
Tablo 18. Galatasaray A.Ş. nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi 32

Tablo 19. Galatasaray A.Ş.nin Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı 32
Tablo 20. Galatasaray A.Ş.nin Özkaynak Mutabakatı 33
Tablo 21. Galatasaray A.Ş. Bölümlerarası Raporlama Bilgisi 33
Tablo 22. Fenerbahçe A.Ş Ortaklık Bilgileri 35
Tablo 23. Fenerbahçe A.Ş Bağlı Ortaklık ve Konsodilasyon Bilgileri 35
Tablo 24. Fenerbahçe A.Ş.nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi 37
Tablo 25. Fenerbahçe A.Ş.nin Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı 38
Tablo 26. Fenerbahçe A.Ş.nin Özkaynak Mutabakatı 38
Tablo 27. Fenerbahçe A.Ş. Bölümlerarası Raporlama Bilgisi 38
Tablo 28. Beşiktaş A.Ş Ortaklık Bilgileri 41
Tablo 29. Beşiktaş A.Ş Bağlı Ortaklık ve Konsolidasyon Bilgileri 42
Tablo 30. Beşiktaş A.Ş.nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi 43
Tablo 31. Beşiktaş A.Ş.nin Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı 43
Tablo 32. Beşiktaş A.Ş.nin Özkaynak Mutabakatı 44
Tablo 33. Beşiktaş A.Ş.nin Bölümlerarası Raporlama Bilgisi 44
Tablo 34. Trabzonspor A.Ş Ortaklık Bilgileri 47
Tablo 35. Trabzonspor A.Ş Bağlı Ortaklık ve Konsodilasyon Bilgileri 47
Tablo 36. Trabzonspor A.Ş. nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi 48
Tablo 37. Trabzonspor A.Ş. Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı 49
Tablo 38. Trabzonspor A.Ş. Özkaynak Mutabakatı 49
Tablo 39. Trabzonspor A.Ş. Bölümlerarası Raporlama Bilgisi 50
Tablo 40. KLFFPT'ye Göre Düzenlenmesi Gereken Finansal Durum Tablosu 56
Tablo 41. KLFFPT'ye Göre Düzenlenmesi Gereken Kar veya Zarar Tablosu ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu 58
Tablo 42. KLFFPT'ye göre Düzenlenmesi Gereken Nakit Akış Tablosu 59
Tablo 43. KLFFPT'ye göre Düzenlenmesi Gereken Kar veya Zarar Tablosu ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu 59
Tablo 44. KLFFPT'ye göre Futbolcu Durum Bilgisi Tablosu 61
Tablo 45. Denk Hesap Bütçesinde Yer Alan Gelir Kalemleri 82
Tablo 46. Denk Hesap Bütçesinde Yer Alan Gider Kalemleri 82

Tablo 47. Denk Hesap Bütçesinde Yer Almayan Kalemler 83
Tablo 48. Fenerbahçe A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu 89
Tablo 49. Fenerbahçe A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi 91
Tablo 50. Galatasaray A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu 92
Tablo 51. Galatasaray A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi 94
Tablo 52. Beşiktaş A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu 95
Tablo 53. Beşiktaş A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi 97
Tablo 54. Trabzonspor A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu 98
Tablo 55. Trabzonspor A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi..... 100
Tablo 56. Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Yönteminde Nakit Akış Modelleri 101
Tablo 57. Nakit Akışı Analizine Dahil Edilen Futbol Kulüpleri 102
Tablo 58. Avrupa'daki Futbol Kulüplerinin 2017-2018 Yılları Arasındaki Nakit Akış Profilleri 103
Tablo 59. Futbol Kulüplerinin 2019-2020 Yıllarına Ait Faaliyet, Finansal ve Toplam Kaldıraç Dereceleri 104
Tablo 60. 2020-2021 Maç Sezonunda Futbol Kulüplerinin Şirket Değeri 109
Tablo 61. 2020-2021 Maç Sezonunda Futbol Ligleri Bazında Hesaplanan Şirket Değerleri 110
Tablo 62. Finansal Başarısızlıkta Kullanılan Analiz Yöntemleri 116
Tablo 63. Halka Açık İmalat Yapan Şirketler için Geliştirilen Z-Score Modeli 118
Tablo 64. Gelişmekte Olan Ülkeler için Revize Edilmiş Z-Score Modeli 118
Tablo 65. Hizmet Sektörü İçin Revize Edilmiş Z-Score Modeli 118
Tablo 66. Analize Dahil Edilen Futbol Kulüpleri 119
Tablo 67. Analizde Kullanılacak olan Finansal Performans Kriterleri 120
Tablo 68. 2018 Yılı Finansal Performans Karar Matrisi..... 121
Tablo 69. 2018 Yılı Normalize Edilmiş Karar Matrisi 121
Tablo 70. 2018 Yılı Ağırlıklandırılmış Normalize Edilmiş Karar Matrisi 122
Tablo 71. 2018 Yılı İdeal ve Negatif İdeal Çözüm Kümeleri 122

Tablo 72. 2018 Yılı İçin Alternatifler Arasındaki Mesafe Ölçüleri (Si+ Değerleri) ... 123
Tablo 73. 2017 yılı İçin Alternatifler Arasındaki Mesafe Ölçüleri (Si- Değerleri) 123
Tablo 74. 2018 Yılı İdeal Çözüme Göreli Yakınlığın (Ci + Değerinin Hesaplanması) 123
Tablo 75. 2018 yılı Finansal Performans Sıralaması 124
Tablo 76. Özel Hizmet Sektörü için oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli 124
Tablo 77. Fenerbahçe A.Ş. için oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli 125
Tablo 78. Galatasaray A.Ş. İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli 125
Tablo 79. Beşiktaş A.Ş İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli 125
Tablo 80. Trabzonspor A.Ş. İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli 125
Tablo 81. 2018-2022 Dönemleri Arasında Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli 126
Tablo 82. 2018-2022 Dönemleri Arasında Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli Değerlendirmesi 126

Şekiller Listesi

Sayfa No.

Şekil 1. Borca Batıklık Kapsamında Düzenlenmesi Gereken Bilançolar 24
Şekil 2. UEFA Lisans Kriterleri 55
Şekil 3. UEFA ve Ulusal Kulüp İzleme Süreci 76
Şekil 4. UEFA ve Ulusal Kulüp Denk Hesap Şartı Muafiyeti 77
Şekil 5. UEFA İzleme Süreci 78
Şekil 6. Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri 112

Kısaltmalar

a.g.e. : Adı Geçen Eser
BİST : Borsa İstanbul
BOBİ FRS : Büyük ve Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standartları
C : Cilt
FFP : Finansal Fair Play
KAP : Kamuyu Aydınlatma Platformu
KGK : Kamu Gözetim Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu
KLFFPT : Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı
MADM : Multi Attribute Decisions Making-
MCDM : Multi Criteria Decision Making
MODM : Multi Objectives Decisions Making
MSUGT : Muhasebe Standartları Uygulama Genel Tebliği
s. : sayfa
S. : Sayı
SPK : Sermaye Piyasası Kurulu
TFF : Türk Futbol Federasyonu
TFRS : Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS : Türkiye Muhasebe Standartları
TOPSİS : Technique for Order Preference by Similarity to The Ideal Solution
TTK : Türk Ticaret Kanunu
UEFA : Union of European Football Associations
UFRS : Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
VUK : Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

İşletmelerin temel yapıtaşı sermayeleridir. İşletmenin ortaklarının işletmenin kuruluşunda ortaya koydukları tüm ayni ve nakdi unsurlarla birlikte işletmenin ömrü süresince elde etmiş olduğu karların ortaklara dağıtılmayıp işletmeye kalan kısmı özsermaye olarak adlandırılır. Şirketlerin, sahip ve ortaklarının şirketteki paylarını temsil eden özsermayenin büyüklüğü söz konusu şirketin finansal açıdan güçlü olduğunun bir göstergesidir. Sınırsız ömür ile kurulan işletmelerin sürekli sermaye kaybı yaşaması bu ömrün sonlanmasına sebep olabilir. Bu nedenle sermayenin korunması işletmenin sürekliliği için esastır. Şirketlerin sınırsız bir ömre sahip olduğu varsayımı Tek Düzen Hesap Planında kabul görmüş bir durumdur. İşletmelerin ömrünün, sahip ve ortakların ömürleriyle sınırlı olmaması durumu işletmenin piyasaya verdiği güvenle doğru orantılıdır. Bununla birlikte işletmenin ömrünü tehdit eden birtakım durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu durum işletme faaliyetlerinden kaynaklanabileceği gibi finansal faaliyetlerden de kaynaklanabilir. İşletmenin finansal durumunu; kısa vadeli yabancı kaynakların durumu, nakit akışlarının eksi yönde olması, mal ve hizmet alımlarının peşin ödeme ile yapılması, alacaklılara yapılan ödemelerin zamanında yapılmaması gibi durumlar olumsuz yönde etkileyebileceği gibi, yönetimin faaliyeti sonlandırma kararı, güçlü rekabet ortamı, işgücü kaybı, hammadde fiyatlarının ani yükselmesi ya da kıtlığı gibi durumlar da işletme faaliyetlerini olumsuz yönde etkiler. Tüm bu sebeplerden etkilenen işletme bilançosu işletmenin devamlılığı hakkında genel bir tablo ortaya koyar. İşletmenin belirli bir tarihteki varlıkları bilançoda aktif, bunu karşılayan kaynakları ise pasif olarak nitelendirilir. İşletmelerde dönemsellik ve süreklilik ilkesi gereği hesap dönemi sonunda bilançonun aktif ve pasif tarafında yer alan değerler mukayese edilir. Bunun sonucunda kar ya da zarar bilançosu elde edilir. Şirketin zarar etmesi durumu ise bilançoda özkaynaklar kalemi altında izlenen bir unsur olup özkaynakları azaltıcı yönde etki sağlamaktadır. İşletmelerde zarar bilançosu oluşması durumunda, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK) kapsamında vergisel bir yük doğmamakla beraber, 6102 sayılı TTK açısından dikkate alınması gereken bazı özel durumlar söz konusudur.

Gerek ortakların haklarının korunması, gerek işletmenin sürekliliği açısından "sermayenin kaybı" ve zarar bilançosunun özel bir çeşidi olan "borca batıklık" kavramı 6102 sayılı TTK'nın Şirketler Hukuku kısmında yer almaktadır. Sermayenin tamamının

karşılıksız kalması durumunda zorunlu bir iflas sebebi sayılan "borca batıklık" hali TTK'nın 376. maddesinde düzenlenmiştir. TTK 376. maddesinin üçüncü fıkrasına ilişkin gerekçesinde ise borca batık olma kavramı "işletmenin aktifleri, yıllık bilançoda olduğu gibi defter değerleri haricinde gerçek (rayiç-olası satıs değerleri) değerleriyle değerlemeye tabi tutulsalar bile şirketin alacaklılarının, alacaklarını tahsil edememesi, sirketin borç ve taahhütlerini karşılayamaması durumu" olarak tanımlanmaktadır. Bu durumun en belirgin yansıması Türkiye'de borsaya kote olmuş futbol kulüplerinde görülmektedir. Bu sebeple araştırma evreni BİST futbol kulüpleri ile sınırlı tutulmuştur. Bu çalışmada amaç Tebliğde açıklanmamış kavramlara ışık tutmak, bu konuda çalışma yapan kişilere ve kurumlara şirketin sermaye kaybı ve borca batıklık ile karşı karşıya kalması durumunda yapılması gereken hesaplamaları ve muhasebe kayıtları ile örneklendirerek, Türkiye Finansal Raporlama Standartları kapsamında oluşturulmuş bir bilançonun borca batıklık bilançosuna çevrilme aşamasını göstermektir. Bunun dışında konuyu belirli bir alanda örneklendirmek adına Borsa İstanbul' da işlem gören futbol kulüplerinin bilançolarında meydana gelen aktif erimesi ve yüksek tutarda borçlanma durumunun beraberinde getirdiği sermaye kaybı ve borca batıklık hali ele alınmıştır. Günümüze kadar halen kalıcı bir çözüm getirilemeyen bu sektörde sermaye kaybı ve borca batık olma durumunun sebepleri çalışmamızda irdelenmiştir.

Çalışmanın birinci bölümünde sermaye kaybı ve borca batıklık kavramları 6102 sayılı TTK'nın 376. maddesi kapsamında değerlendirerek TFRS bünyesinde borca batıklık bilançosunun oluşum süreci ve alınması gereken tedbirler açıklanmıştır. Sermaye kaybı durumunun hangi şartlarda oluştuğu ve bu duruma ilişkin örnekler muhasebe kayıtları ile birlikte aktarılmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde BİST'de işlem gören futbol kulüplerinin konsolide yapısı ve TTK 337'ye göre oluşturulan borca batıklık durumunu belirleyecek ara dönem bilançoları ve özsermayelerinin yeniden değerlenmesinin borca batıklığa olan etkisi incelenmiştir.

Futbol kulüplerinin finansal tablo düzenlemeleri konusunda ana kanun koyucu TTK olmakla birlikte UEFA tarafından yetkilendirilmiş TFF Kulüp Lisans ve Finansal Fairplay Talimatında finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına(UFRS) göre ya da UFRS ile tam uyumlu TFRS'ye göre hazırlanması ve

denetime tabi tutulmasını öngörmüştür. Çalışmanın üçüncü bölümünde UEFA Finansal Fair Play düzenlemesi ve BİST'de işlem gören futbol kulüplerine yansıması ele alınmıştır.

Çalışmanın dördüncü bölümünde TOPSİS Yöntemi Borsa İstanbul'da işlem gören Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif Sinai ve Tic. Yat. A.Ş., Beşiktaş Futbol Yat. San. ve Tic. A.Ş. ve Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş. nin, Kamuyu Aydınlatma Platformu'ndan (KAP) elde edilen TFRS bazında hazırlanmış ve bağımsız denetimden geçmiş konsolide finansal tablolarından veriler kullanılarak likitide, karlılık ve finansal durumlarını yansıtan oranlara ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle TOPSİS Yöntemi kullanılarak şirketlerin finansal performans karşılaştırması oluşturulmuştur. Bunun haricinde aynı verilerle Z-Altman Analizi ile şirketlerin iflasa yakınlık dereceleri ölçülmüştür.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise araştırmanın sonucu ve Türkiye'de futbol sektöründe yaşanan temel sorunlar ile buna ilişkin çözüm önerileri ele alınmıştır.

1.6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU'NUN 376. MADDESİ KAPSAMINDA SERMAYE KAYBI VE BORCA BATIKLIK KAVRAMI

Sermayenin kaybı kavramı, TTK'nın 376/1-2. fıkrasında, borca batıklık ise 376. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. Ancak maddenin kapsamı halka açık şirketlerin sermaye kayıplarını ve borca batık olduklarını belirlemesi açısından yeterli değildir. Bu sebeple Ticaret Bakanlığı tarafından 2018 ve 2020 yıllarında bu madde hükmünü değişikliğe uğratan iki ayrı tebliğ yayınlanmıştır. En güncel tebliğ ise 26 Aralık 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 Sayılı TTK'nın 376. maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'dir (Bu bölümde "Tebliğ" olarak anılacaktır.). İlgili tebliğde sermayenin kaybı ve borca batıklık hali aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

3. *Sermayenin kaybı, borca batık olma durumu*

a) Çağrı ve bildirim yükümü

Madde 376 – (1) Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.

(2) Son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, sermayenin üçte biri ile yetinme veya sermayenin tamamlanmasına karar vermediği takdirde şirket kendiliğinden sona erer.

(3) Şirketin borca batık durumda bulunduğu şüphesini uyandıran işaretler varsa, yönetim kurulu, aktiflerin hem işletmenin devamlılığı esasına göre hem de muhtemel satış fiyatları üzerinden bir ara bilanço çıkartır. Bu bilançodan aktiflerin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması hâlinde, yönetim kurulu, bu durumu şirket merkezinin bulunduğu yer asliye ticaret mahkemesine bildirir ve şirketin iflasını ister. Meğerki, iflas kararının verilmesinden önce, şirketin açığını karşılayacak ve borca batık durumunu ortadan kaldıracak tutardaki şirket borçlarının alacaklıları, alacaklarının sırasının diğer tüm alacaklıların sırasından sonraki sıraya

konulmasını yazılı olarak kabul etmiş ve bu beyanın veya sözleşmenin yerindeliği, gerçekliği ve geçerliliği, yönetim kurulu tarafından iflas isteminin bildirileceği mahkemece atanan bilirkişilerce doğrulanmış olsun. Aksi hâlde mahkemeye bilirkişi incelemesi için yapılmış başvuru, iflas bildirimi olarak kabul olunur.

1.1. Sermaye Kaybı Kavramı

TTK'nın 376/1-2-3 maddelerinde düzenlenen ve işletme tarafından önlem alınmasını gerektiren sermaye kaybı durumları aşağıdaki gibidir (Kayar, 2012:645-646):

- Şirketin sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumu (TTK 376/1).
- Şirketin sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının zarar sebebiyle üçte ikisinin karşılıksız kalması (TTK 376/2).
- Şirketin sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının tamamının zarar sebebiyle karşılıksız kalması (Borca batıklık) (TTK 376/3).

Madde içerisinde geçen tanımları yer almayan son bilanço, sermaye ve kanuni yedek akçe kavramları aşağıda açıklanmıştır:

Son Bilanço Kavramı

TTK'nın 376. maddesinde sermaye kaybı kavramı tanımına yer verilmemekle birlikte, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının, zarar sebebiyle karşılıksız kalması durumu son yıllık bilançodan tespit edilmektedir. Hükmün gerekçesinde son yıllık bilanço haricinde, ara dönem bilançosundan da bu durumun tespitinin mümkün olduğu belirtilmiştir. Bu hükümle birlikte sermaye, zarar, yasal yedek akçe ve son yıllık bilanço kavramları önem kazanmaktadır.

Sermaye kaybı tespitinin, son yıllık bilançoya göre yapılması gerekmektedir. İşletmenin her faaliyet dönemi sonunda düzenlemesi gereken yıllık bilanço, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu (KGK) ve TTK'nın belirtmiş olduğu prosedürlere uygun olarak hazırlanmalıdır. Yıllık bilanço hazırlamasında KGK'nın öngörmüş olduğu işletmenin süreklilik ilkesini benimseyen üç mevzuat tipi mevcuttur. Bunlar TMS/TFRS, Büyük ve Boy İşletmeler için Finansal Raporlama Standartları (BOBİ FRS) ve Muhasebe Standartları Uygulama Genel Tebliği (MSUGT) şeklindedir.

Anonim şirket statüsünde bulunan her şirket hem TFRS hem de MSUGT yönünden bilanço düzenlemek zorundadır.

Sermaye Kavramı

TTK'nın 332. maddesinde açıklandığı üzere, esas sermaye sistemine tabi anonim şirketlerde, esas sermaye, esas sözleşmede ortakların rakamsal olarak taahhüt ettiği nominal sermayeyi temsil etmektedir. Kayıtlı sermaye sisteminde, kayıtlı, başlangıç ve çıkarılmış sermaye olarak üç adet sermaye çeşidi mevcuttur. Yine aynı maddede, söz konusu sermaye sistemine tabi olan anonim şirketlerde, kayıtlı sermaye, şirket ortaklarının esas sözleşmede hüküm bulunması kaydıyla, TTK' nın sermaye Artırımı ile ilgili prosedürlerine tabi olmaksızın çıkarabilecekleri pay miktarını ticaret sicilinde gösteren tavan sermaye olarak tanımlanmıştır. Başlangıç sermayesi şirketin kurulma aşamasında ve kayıtlı sermaye sistemine geçiş aşamasında sahip olunması gereken zorunlu sermayeyi ifade etmektedir. Çıkarılmış sermaye ise şirketin yönetim kurulu kararı ile satışa çıkardığı hisselerinin nominal değeri olarak tanımlanmaktadır. Sermaye kaybı tespit edilirken nominal tutarın gözetilmesi esas olmaktadır. (Aksu Özkan, 2021:721-730).

Konsolide olarak hazırlanan finansal tablolarda özkaynak, ana ortaklıkla birlikte konsolide olmuş diğer ortaklıkların toplam özkaynak tutarı olarak dikkate alınması gerekmektedir. (TTK mad. 517, TFRS 10, mad. 4).

Yedek Akçe Kavramı

TTK'da yedek akçelerin tanımı verilmemekle birlikte ayrılması gereken oranların belirlemesi yapılmıştır. Kanuni yedek akçe ayrılması zorunlu olmakla birlikte kendi içerisinde ikiye ayrılmaktadır.

İlk olarak, TTK'nın 519. maddesinde, kanuni yedek akçeler *"Yıllık kârın yüzde beşi, ödenmiş sermayenin yüzde yirmisine ulaşıncaya kadar genel kanuni yedek akçeye ayrılır"* şeklinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, her yıl bilançonun kar göstermesi halinde, yıllık karın yüzde 5'i oranında, sermayenin yüzde 20'si oranına ulaşılıncaya kadar kanuni yedek akçe ayrılması zorunludur. Bu tutar 1. tertip yedek akçe olarak adlandırılır. Bu aşamadan sonra, ilgili yıl veya takip eden yıllarda kar sahiplerine yüzde

5 oranında kar payı dağıtıldıktan sonra kalan tutarın yüzde 10'u oranında kanuni yedek akçe ayrılır. Bu tutar 2. tertip kanuni yedek akçe olarak adlandırılmaktadır.

İkinci olarak kanuni yedek akçeler TTK'nın 520. maddesinde *şirket, iktisap ettiği kendi payları için iktisap değerlerini karşılayan tutarda yedek akçe ayırmalıdır. Bu yedek akçeler, anılan paylar devredildikleri veya yok edildikleri takdirde iktisap değerlerini karşılayan tutarda çözülebilirler. Yeniden değerleme fonu ile ilgili mevzuat uyarınca pasifte yer alan diğer fonlar, sermayeye dönüştürüldükleri ve yeniden değerlendirilen aktifler amorti edildikleri veya devredildikleri takdirde çözülebilirler."* şeklinde düzenlenmiştir.

TTK'nın 519. maddesinde bahsi geçen yedek akçeler sermayenin yüzde 50'sini geçmediği takdirde işletmenin kötü gidişatını düzeltmeye, devreden zararlarını karşılamaya, işletmenin sürekliliğini sağlamaya yönelik kullanılmalıdır. TTK'nın 520. maddesinde tanımlanan yedek akçelerin işletme tarafından ayrılması zorunlu olmakla birlikte, şirket hisseleri ve yeniden değerleme fonları ile alakalı şartlar sağlandıktan sonra kullanımı mümkün olmaktadır.

Her iki maddede bahsedilen yedek akçeler kanun koyucu tarafından ihtiyatlılık ilkesi gereği ayrılması zorunlu tutarlardır. Sermaye kaybının tespitinde hesaplamaya katılması gereken kanuni yedek akçeler, kanunun lafzından da anlaşılacağı üzere TTK'nın 519. maddesinde bahsi geçen, şirketin darboğazda olması durumunda başvurabileceği yedek akçelerdir. TTK'nın 520. maddesinde adı geçen kanuni yedek akçelerin kullanılması için birtakım özel şartlar mevcuttur, bu nedenle sermaye kaybı tespitinde dikkate alınması, TTK'nın 376. maddesinin uygulanmasına uyum sağlamamaktadır.

Zarar Kavramı

Sermaye kaybının tespitinde sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının zarar karşısındaki oranı dikkate alınmaktadır. Bilançoda zarar unsuru, "Özkaynaklar" kaleminin altında ilgili yılın zararı olan "Dönem Net Zararı" ve geçmiş yıllarda oluşmuş en fazla beş yıla kadar dikkate alınabilecek olan "Geçmiş Yıllar Zararları" hesabından oluşmaktadır.

KGK tarafından yayınlanan Finansal Raporlamaya ilişkin kavramsal çerçevede açıklandığı üzere bilanço, varlıklar, yükümlülükler ve özkaynaklardan oluşmaktadır. Özkaynak kaleminin altında ise sermaye, kanuni yedek akçeler ve zarar unsurları yer almaktadır.

Sermaye Kaybının Tespit Edilmesi

Kanun koyucunun işletmenin devamlılığı konusunda erken uyarı mekanizması olmayı amaçlaması sonucunda TTK'nın 376/1 ve 2. hükümlerinde yer alan sermaye kaybının tespiti halinde, bazı tedbirler öngörmüştür. Ancak bu tedbirlerin alınabilmesi için öncelikle sermaye kaybı olup olmadığının tespiti gerekmektedir.

26 Aralık 2020 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376. maddesinin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ'de şirketlerde sermaye kaybının hesaplanması tekrar düzenlenmiştir. İlgili Tebliğin 6. maddesinin başlığı ve maddenin 1. fıkrası aşağıdaki gibi güncellenmiştir.

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması halinde genel kurul

Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması durumu zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olmasıdır. Bu durumda yönetim organı, genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.

Söz konusu Tebliğin değişiklik yapılmadan önce 6. maddesinin 1. fıkrası "*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının karşılıksız kalması halinde yönetim organı, bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar.*" şeklinde düzenlenmiştir.

İlgili Tebliğin 7'nci maddesinin başlığı ve maddenin 1. fıkrası aşağıdaki gibi güncellenmiştir:

Zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisine eşit veya bu tutardan çok olması halinde, toplantıya çağrılan genel kurul;

a) Kanunun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre sermaye azaltımı yapılmasına,

b) Sermayenin tamamlanmasına,

c) Sermayenin arttırılmasına

karar verebilir.

Bu sebeple sermaye kaybının hesaplanmasında birtakım değişiklikler doğmuş, yeni maddeye göre sermaye kaybının hangi şartlar dahilinde ve hangi unsura oranla ortaya çıkacağı durumu açıklığa kavuşturulmuştur. Bu durumda sermaye kaybının gerçekleşmesi için zararın, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısına eşit veya bu tutardan çok ve üçte ikisinden az olması gerekmektedir. Aksi durumda sermayenin karşılıksız kalma durumunun ortaya çıkacağı ve alınması gereken tedbirler açıklanmıştır. Sözü edilen zararın hesaplanmasında, (net) geçmiş yıl zararları ile dönem zararının toplamı dikkate alınmaktadır.

Bunun haricinde, döviz piyasalarının hareketli olması sebebiyle tebliğin geçici 1. maddesinde kur farkından doğan zararlar, kiralama, amortisman ve personel giderleri konu edilmiştir. Söz konusu maddede şirketleri teknik iflastan korumak adına sermaye kaybı ve borca batık olma durumunu analiz etme sırasında şirketlerin yabancı para cinsinden doğan yükümlülüklerine ait kur farkı giderlerinin tamamının, bunun haricinde tahakkuk eden kiralamalardan doğan giderler, personel giderleri ve amortisman giderlerinin yarısının hesaplamaya dahil edilmemesinin bir tercih olduğu hüküm altına alınmıştır. Sermaye kaybı ve borca batık olma durumunu belirleyen finansal tabloların hazırlanması esnasında bu giderlerin hesaplamalara dahil edilememesine karar verilmesi durumunda herhangi bir kayıt yapılamayacağı, bu durumun dipnotlarda açıklanması gerektiği aynı maddede vurgulanmıştır.

Tebliğin 6’ncı maddesinin 1. fıkrasının bilançoya yansımış hali aşağıda örneklendirilmiştir:

Tablo 1. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumu

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	190.000
		Ödenmiş Sermaye	10.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	70.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	20.000
		Paylara İlişkin Primler	100.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-100.000
		Geçmiş Yıllar Karları	100.000
		Dönem Net Zararı	140.000

Yukarıdaki bilançoda yer alan netleştirilmiş zarar, dönem zararı ve geçmiş yıllar zararı toplamından geçmiş yıllar karlarını düşüldüğünde elde edilmektedir.

Netleştirilmiş zarar; (100.000 + 140.000) -100.000 = 140.000 TL'dir.

Sermaye kaybının gerçekleşmesi için zararın aşağıdaki aralıklarda yer alması gerekmektedir:

(Sermaye+Kanuni Yedek Akçe) /2 ≤Zarar ≤ ((Sermaye+Kanuni Yedek Akçe) /3)*2

Zarar (TL)	140.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının yarısı (TL)	135.000
Sermaye ileyasal yedek akçeler toplamının üçte ikisi (TL)	180.000

Şirketin zararı, sermaye ve yasal yedek akçeler toplamının yarısı olan 135.000 TL'yi aşması ve bu zararı bertaraf edebilecek bir özkaynak unsuru var olmaması sebebiyle sermaye ve yedek akçeler toplamının yarısını kaybetmiştir. Ancak söz konusu zarar, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin altında kaldığı için şirketin sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi, zarar sebebiyle karşılıksız kalmamıştır. Bu durum tebliğin 6. maddesinin 1. fıkrasında yer alan hükümle

karşılanmaktadır. Hükme göre şirketin yapacağı genel kurulda yönetim organı şirket adına öngördüğü iyileştirici tedbirler almalıdır.

Aynı örnekte şirketin yönetim kurulu tarafından dönem zararlarının içerisinde henüz ödenmemiş kredilerinden kaynaklı 40.000 TL tutarında kambiyo zararının olduğu tespit edilmiştir. Tebliğin geçici 1. maddesinde bu giderlerin zararlardan tenzil edilebileceği açıklanmıştır. Böylelikle şirketin finansal tablolarında yeni özkaynaklar kalemi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Tablo 2. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Yarısının Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Kur Farklarının Tenzil Edilmesi

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	190.000
		Ödenmiş Sermaye	10.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	70.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	20.000
		Paylara İlişkin Primler	100.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-60.000
		Geçmiş Yıllar Karları	100.000
		Dönem Net Zararı	-140.000

Yukarıdaki bilançoda yer alan netleştirilmiş zarar, (60.000+140.000)-100.000=100.000TL olarak hesaplanmıştır.

Zarar (TL)	100.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının yarısı (TL)	135.000
Sermaye ileyasal yedek akçeler toplamının üçte ikisi (TL)	180.000

Şirketin zararı 100.000 TL olarak revize edilmiş bununla birlikte sermaye ve yasal yedek akçeler toplamının yarısı olan 135.000 TL'yi aşmaması sebebiyle şirketin TTK 376 madde hükümlerinden kaynaklanan yönetim kurulunun genel kurulu toplaması ve diğer zorunlulukları yerine getirmesi mecburiyeti ortadan kalkmaktadır.

Tebliğin 7. maddesinin 1'nci fıkrasının bilançoya yansımış hali aşağıda örneklendirilmiştir:

Tablo 3. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisnin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumu

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	100.000
		Ödenmiş Sermaye	190.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	10.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	70.000
		Paylara İlişkin Primler	20.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-100.000
		Geçmiş Yıllar Karları	10.000
		Dönem Net Zararı	-100.000

Yukarıdaki bilançoda yer alan netleştirilmiş zarar, dönem zararı ve geçmiş yılları zararı toplamından geçmiş yıllar karlarını düşüldüğünde elde edilmektedir:

Netleştirilmiş zarar; (100.000 + 100.000) - 10.000 = 190.000 TL

Sermaye kaybının gerçekleşmesi için zararın aşağıdaki aralıklarda yer alması gerekmektedir.

(Sermaye+Kanuni Yedek Akçe) /2 ≤Zarar ≤ ((Sermaye+Kanuni Yedek Akçe) /3)*2

Zarar (TL)	190.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının yarısı (TL)	135.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının üçte ikisi (TL)	180.000

Şirketin zararının 135.000 TL'yi aşmasından ötürü sermaye ve yedek akçeler toplamının yarısını kaybetmiştir. Aynı zamanda söz konusu zarar, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisini geçtiği için şirketin sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi, zarar sebebiyle karşılıksız kalmıştır. Bu durum Tebliğin 7. maddesinin 1. bendinde yer alan hükümle karşılanmaktadır. Hükme göre şirketin yapacağı genel

kurulda yönetim organı, sermaye azaltımı, sermaye tamamlanması ya da sermayenin arttırılmasına karar verilebilmektedir.

Sermayenin Kaybı Halinde Alınması Gereken Tedbirler

Sermayenin kaybı durumunun tespiti halinde, sermaye kaybı durumunun giderilmesine yönelik sermaye azaltımı, artırımı ya da tamamlaması şeklinde işlemler uygulanabilmektedir:

- **Sermaye Azaltımı**

Tebliğin 8. Maddesi, sermaye azaltımını "*Sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az üçte ikisi zarar sebebiyle karşılıksız kalan şirketin genel kurulu, kalan sermayeyle yetinmeye karar verdiği takdirde sermaye azaltımı Kanunun 473 ilâ 475 inci maddelerine göre yapılır. Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özvarlık içerisinde korunması şartıyla, sermaye asgari sermaye tutarına kadar indirilebilir*. şeklinde açıklamıştır.

Kanun koyucu, TTK'nın 473/5. maddesi ile sermaye azaltımını sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özkaynaklar içerisinde korunmasını şart koşarak, asgari sermaye tutarının aşağısında sermaye belirlenemeyeceğini hükmetmiştir. TTK'nın 332. maddesi uyarınca esas sermaye sistemindeki anonim şirketlerde asgari sermaye tutarı 50.000TL, kayıtlı sermaye sistemindeki şirketlerde 100.000TL olarak belirlenmiştir. Tebliğin 8/2 maddesi "*Bu madde kapsamında yapılacak sermaye azaltımında yönetim organı, alacaklıları çağırmaktan ve bunların haklarının ödenmesinden veya teminat altına alınmasından vazgeçebilir*." şeklinde düzenlenmiştir. İlgili madde TTK'nın 474/2 maddesinin bir tekrarı olarak sermaye azaltımını olanak ve kolaylık sağlamayı amaçlamıştır.

Tebliğin 8. maddesinde yapılabilecek sermaye azaltılması işlemine ilişkin örnek durum aşağıda yer almaktadır:

Tablo 4. Sermaye Azaltımı Uygulama Örneği

Varlık/Aktif	TL	Kaynak/Pasif	TL
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	100.000
		Ödenmiş Sermaye	190.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	10.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	70.000
		Paylara İlişkin Primler	20.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-100.000
		Geçmiş Yıllar Karları	10.000
		Dönem Net Zararı	-100.000

Genel kurul toplantısında ortaklara tarafından verilen sermaye azaltılması kararı sonrasında, şirketin finansal tablolarında, önce geçmiş yıl karlarından, geçmiş yıl zararlarının mahsup edilmesi gerekmektedir.

	…. / …. / ……		
	SERMAYE	90.000	
	GEÇMİŞ YIL KARLARI	10.000	
	GEÇMİŞ YIL ZARARI		100.000

Bu işlemin sonucunda şirketin finansal tablolarında özkaynak kalemi aşağıdaki gibi düzenlenecektir.

Tablo 5. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Azaltımı

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	100.000
		Ödenmiş Sermaye	100.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	10.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	70.000
		Paylara İlişkin Primler	20.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-
		Geçmiş Yıllar Karları	-
		Dönem Net Zararı	-100.000

Zarar (TL)	190.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının yarısı (TL)	135.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının üçte ikisi (TL)	180.000

İlgili örnekte sermayenin 2/3'ünün karşılıksız kalma durumu doğmuştur. Bu durumda bilanço açığını kapatmak için sermaye azaltımı yolunun seçilmesi halinde yapılması gereken hesaplama aşağıdaki gibidir:

Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özkaynaklar içerisinde korunması şartı ile sermaye en az 50.000TL olabilir. Sermayenin 50.000 TL olması durumunda sermaye 150.000TL azaltılmalı, bu durumda zarar 40.000 TL olarak güncellenmektedir.

Zarar (TL)	40.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının yarısı (TL)	60.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının üçte ikisi (TL)	80.000

Sermaye ve kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özkaynaklar içerisinde korunması şartı ile sermaye en fazla 91.000 TL olabilir. Sermayenin 91.000 TL olması

durumunda sermaye 109.000 TL azaltılmalı, bu durumda zarar 81.000 TL olarak güncellenmektedir.

Zarar (TL)	81.000
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının yarısı (TL)	80.500
Sermaye ile yasal yedek akçeler toplamının üçte ikisi (TL)	106.700

- Sermayenin Arttırılması

Tebliğin 10. maddesinde sermaye artırımı açıklanmış ve üç çeşit sermaye artırımı yapılabileceği hüküm altına alınmıştır.

Tebliğin 10/a maddesinde ilk olarak yapılabilecek sermaye artırımı, sermayenin bilanço kaybı kadar azaltılması ile eşzamanlı yapılan genel kurulun istediği oranda sermayenin arttırılması şeklindedir. Sermaye artırımı sermaye azaltımı ile aynı tutarda yapılmasına karar verilmişse TTK' nın 473/1 fıkrasınca esas sözleşmede herhangi bir değişiklik yapılmasına gerek bulunmamaktadır. Ancak sermaye azaltımı ile sermaye artırımı tutarları eşit değilse esas sözleşmede değişiklik yapılması gerekmektedir. Bunun dışında eşzamanlı sermaye artırımında arttırılan sermaye tutarının dörtte biri oranında sermayenin ödenmesi şart koşulmuştur. Bu bentte yer alan sermaye artırımı şirketin sermaye azaltımı yapabilecek kapasitede sermaye varlığını barındırması gerektiğinden sermayesi yüksek olan şirketler için daha avantajlı sayılmaktadır. Tebliğin 10/a maddesinde ilk olarak yapılabilecek sermaye artırımına ilişkin örnek durum aşağıda yer almaktadır:

Tablo 6. Sermaye Azaltımı ile Eşzamanlı Yapılan Sermaye Artırımı Uygulama Örneği

Varlık/Aktif	TL	Kaynak/Pasif	TL
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	200.000
		Ödenmiş Sermaye	450.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	50.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	100.000
		Paylara İlişkin Primler	0,00
		Geçmiş Yıllar Zararı	-150.000
		Geçmiş Yıllar Karları	50.000
		Dönem Net Zararı	-300.000

Yukarıda yer alan bilançonun sahibi olan şirket sermayesinin 2/3'ünün karşılıksız kalma durumu ile karşılaşmıştır bu sebeple şirket genel kurulu, sermayenin bilanço kaybı kadar azaltılması ile birlikte eşzamanlı yapılan sermayenin artırılması kararına varmıştır. İlk olarak sermaye netleştirilmiş zarar olan 400.000 TL tutarında azaltılacak ve eşzamanlı olarak 40.000 TL arttırılacaktır.

Buna göre şirketin finansal tablolarında izleyeceği muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi oluşturulacaktır.

…. / …. / ……			
SERMAYE		400.000	
	GEÇMİŞ YILLAR ZARARI		400.000
…. / …. / ……			
ÖDENMEMİŞ SERMAYE		400.000	
	SERMAYE		400.000

Söz konusu işlem sonucunda şirketin özsermaye yapısı aşağıdaki gibi yeniden belirlenmiştir:

Tablo 7. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Azaltımı ile Eşzamanlı Yapılan Sermaye Artırımı

	Sermaye Artırımı Öncesi	**Sermaye Azaltımı Sonrası**	**Sermaye Artırımı Sonrası**
Ödenmiş Sermaye	500.000	100.000	500.000
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	100.000	100.000	100.000
Netleştirilmiş Zarar	400.000	-	-
Özkaynaklar	200.000	200.000	600.000

Tebliğin 10/b maddesinde sermayenin bilanço zararı sonucu gerçekleşen kayıp kadar azaltılması yapılmadan direkt olarak sermaye artırımı yoluna gidilebileceği hükmedilmiştir. Ancak, tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en

az yarısının özkaynakların içerinde korunmasını sağlayacak tutarın, sermaye artırımı tescilinden evvel ödenmesi, koşul olarak öne sürülmüştür. Bu bentte adı geçen sermaye artırımı, azaltım olmadan direk olarak sermaye artırımına yönelttiği için düşük sermayeli şirketler için daha avantajlı olmaktadır.

Tebliğin 10/b maddesinde yapılabilecek sermaye artırımına işlemine ilişkin örnek durum aşağıda yer almaktadır:

Tablo 8. Sermaye Artırımı Uygulama Örneği

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	200.000
		Ödenmiş Sermaye	450.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	50.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	100.000
		Paylara İlişkin Primler	0
		Geçmiş Yıllar Zararı	-150.000
		Geçmiş Yıllar Karları	50.000
		Dönem Net Zararı	-300.000

Sermaye artırımı yapılırken arttırılması gereken minimum sermaye miktarının hesaplanması gerekmektedir. Bu hesaplama yapılırken özkaynak tutarı ve özkaynağı oluşturan unsurlar dikkate alınmalıdır. Arttırılacak minimum sermaye miktarını hesaplamak adına oluşturulması gereken formül aşağıda yer almaktadır (Ünaldı, 2019:560).

Tablo 9. Sermaye Artırımı Yapılırken Arttırılması Gereken Minimum Sermaye Miktarı Hesaplama Formülü

K: Sermaye

L: Yasal Yedekler

ΔK=Sermaye Artış Tutarı

E: Özkaynaklar

$K+L+\Delta K=2(E+\Delta K)$ ➤ $\Delta K = K + L - 2E$ olacaktır.

Yukarıdaki formüle göre sermaye azaltımı yapılmadan arttırılması gereken minimum sermaye miktarı ((500.000 + 100.000- (2 * 200.000) = 200.000TL olarak hesaplanmıştır. Ancak Tebliğde tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özkaynakların içerinde korunmasını sağlayacak tutarın, sermaye artırımı tescilinden evvel ödenmesi, koşul olarak öne sürüldüğü için 200.000 TL'nin yarısı olan 100.000 TL'nin tescilden önce şirketin banka hesaplarında bloke edilmesi gerekmektedir. Ödenmemiş sermaye olan bu tutarın diğer yarısı 100.000 TL ve bunun dışında taahhüt edilen bir sermaye varsa ortaklar tarafından 24 ay içerisinde şirket hesaplarına ödenmesi gerekmektedir. Buna göre şirketin finansal tablolarında izleyeceği muhasebe kayıtları aşağıdaki gibidir.

…. / …. / ……			
BANKA BLOKELERİ		100.000	
	ÖDENMEMİŞ SERMAYE		100.000

…. / …. / ……			
ÖDENMEMİŞ SERMAYE		200.000	
	SERMAYE		200.000

Söz konusu işlem sonucunda şirketin özsermaye yapısı aşağıdaki gibi yeniden oluşturulmuştur:

Tablo 10. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Direkt Yapılan Sermaye Artırımı

	Sermaye Artırımı Öncesi	**Sermaye Artırımı Sonrası**
Ödenmiş Sermaye	500.000	700.000
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	100.000	100.000
Netleştirilmiş Zarar	400.000	400.000
Özkaynaklar	200.000	400.000

Tebliğin 10/c maddesinde sermayenin istenilen miktar kadar arttırılması ve daha sonra azaltılmasına karar verebileceği açıklanmıştır. Tescil edilecek sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının en az yarısının özkaynakların içerisinde korunmasını sağlayacak tutarın sermaye artırımı tescilinden evvel ödenmesi bu bentte koşul olarak aranmamaktadır. Önce arttırım daha sonra azaltım yapılması hem düşük sermayeli hem de bilanço zararı yüksek olan şirketler için bu sermaye artırımı çeşidini uygun hale getirmektedir.

Tebliğin 10/c maddesinde yapılabilecek sermaye artırımı işlemine ilişkin örnek durum aşağıda yer almaktadır:

Tablo 11. Sermaye Artırımı Sonrası Yapılan Sermaye Azaltımı Uygulama Örneği

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	200.000
		Ödenmiş Sermaye	450.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	50.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	100.000
		Paylara İlişkin Primler	-
		Geçmiş Yıllar Zararı	-150.000
		Geçmiş Yıllar Karları	50.000
		Dönem Net Zararı	-300.000

Sermaye azaltımı yapmadan önce arttırılması gereken minimum sermaye miktarı, ((500.000 + 100.000 - (2 * 200.000) = 200.000 TL olarak hesaplanmıştır. İlgili bentte Tebliğin 10/b bendinden farklı olarak, bu tutarın sermaye artırımı tescilinden evvel ödenmesi koşulu olarak aranmamaktadır.

Tablo 12. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Artırımı Sonrası Yapılan Sermaye Azaltımı

	Sermaye Artırımı Öncesi	**Sermaye Artırımı Sonrası**	**Sermaye Azaltımı Sonrası**
Ödenmiş Sermaye	500.000	700.000	300.000
Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	100.000	100.000	100.000
Netleştirilmiş Zarar	400.000	400.000	-
Özkaynaklar	200.000	400.000	400.000

Bu kapsamda, yönetim kurulunca sermaye Artırımı sebeplerini ve hedeflerini kapsayacak bir rapor hazırlanması ve bu raporun bağımsız denetimden geçmesi bununla birlikte sermaye Artırımı bilançodaki iç kaynaklardan karşılanmışsa, Bağımsız Denetçi Raporunda bu tutarın işletmenin iç kaynaklardan karşılandığının gösterilmesi gerekmektedir.

- Sermayenin Tamamlanması

Tebliğin 9/1 maddesinde bilanço açıklarının ortakların tamamı veya bir kısmı tarafından kapatılabileceği hüküm altına alınmıştır. Ancak kanuni yedek akçelerin eksik kalan kısmının tamamlanmasına ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Ortakların payı oranında işletmeye vermekle yükümlü oldukları tutar, işletme açısından borç statüsünde sayılmamaktadır ve ortaklara geri ödenmez, ileriki tarihlerde yapılacak olan sermaye artırımı için avans niteliğinde kullanılamaz. Bilanço zararı ortaklar tarafından istenildiği zaman tamamlanabilir, buna ilişkin kanun hükmünce bir engel bulunmamaktadır. İlgili tutar özkaynakların altında "Sermaye Tamamlama Fonu" hesabında izlenmektedir.

Tebliğin 9/1 maddesinde yapılabilecek sermaye tamamlanması işlemine ilişkin örnek durum aşağıda yer almaktadır:

Tablo 13. Sermayenin Tamamlanması Uygulama Örneği

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	100.000
		Ödenmiş Sermaye	190.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	10.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	70.000
		Paylara İlişkin Primler	20.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-100.000
		Geçmiş Yıllar Karları	10.000
		Dönem Net Zararı	-100.000

Özkaynaklar - (Ödenmiş Sermaye + Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları) formülü ile şirketin zarar sebebiyle kaybetmiş olduğu tutara ulaşılmaktadır. Bu durumda şirketin (190.000 + 10.000) - 100.000 = 100.000 TL sermaye kaybı mevcuttur. Kanuni yedek akçelerin eksik kalan kısmının tamamlanmasına ilişkin bir hüküm bulunmaması sebebiyle "Sermaye Tamamlama Fonu" 100.000 TL'den oluşacaktır. Genel kurul toplantısında ortaklara tarafından verilen sermaye tamamlanması kararı sonrasında, şirketin, finansal tablolarında izlemesi gereken muhasebe kaydı aşağıdaki gibi oluşturulacaktır:

	…. / …. / ……		
	BANKALAR	100.000	
	SERMAYE TAMAMLAMA FONU		100.000

Bu işlemin sonucunda şirketin finansal tablolarında özkaynak kalemi aşağıdaki gibi düzenlenecektir:

Tablo 14. Sermaye ve Kanuni Yedek Akçeler Toplamının Üçte İkisinin Zarar Sebebiyle Karşılıksız Kalması Durumunda Sermaye Azaltımı

Varlık/Aktif	**TL**	**Kaynak/Pasif**	**TL**
Dönen V.		**Yükümlülükler**	
Duran V.		**Özkaynaklar**	200.000
		Ödenmiş Sermaye	190.000
		Enflasyon Düzeltmesi Önemli Farkları	10.000
		Kardan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler	70.000
		Paylara İlişkin Primler	20.000
		Sermaye Tamamlama Fonu	100.000
		Geçmiş Yıllar Zararı	-100.000
		Geçmiş Yıllar Karları	10.000
		Dönem Net Zararı	-100.000

Yönetim kurulunun sermaye tamamlama işlemi ve ilgili sorumluluklarını tamamladıktan sonra şirket TTK 376/1 madde kapsamından çıkmış olmaktadır.

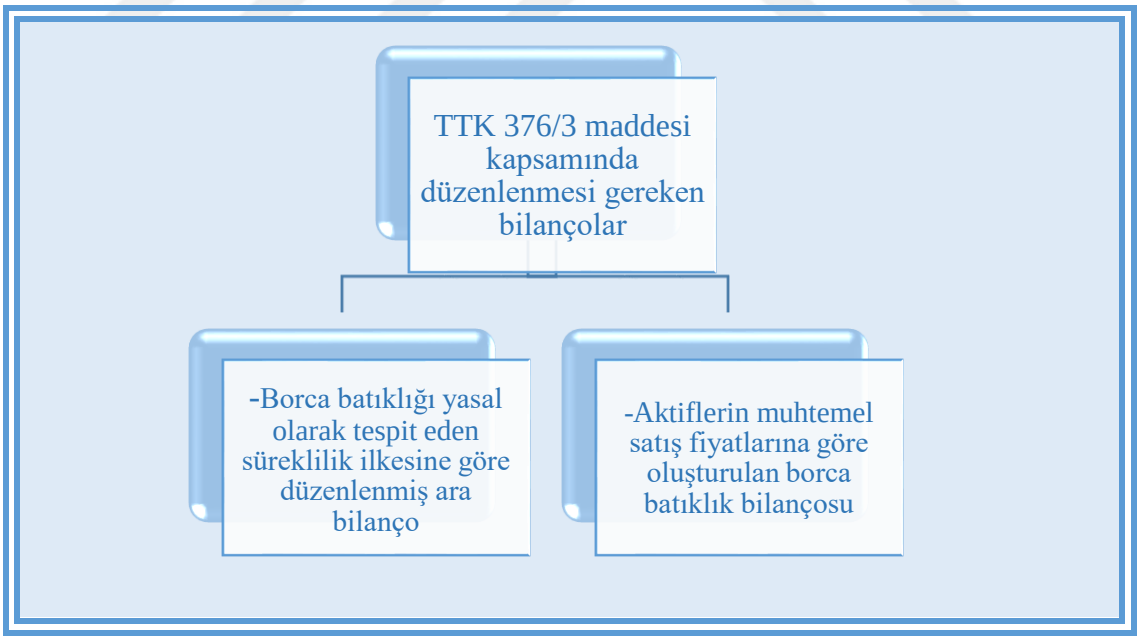
1.1. Borca Batıklık Kavramı

Borca batıklık kavramı, TTK'nın 376/3'üncü fıkrasında, şirketin sermayesi ile yasal yedekler toplamının 2/3'ünden fazlasının ya da tamamının zarar nedeniyle kaybı olarak açıklanmıştır. Şirket aktiflerinin tamamı nakde dönüştürüldüğünde dahi alacaklıların alacakları karşılanamaması durumu olan borca batıklık zorunlu bir iflas sebebidir (Kayar, 2012: 643-658). Borca batıklık halinin sonucu hukuksal anlamda teknik iflas olarak adlandırılmaktadır. Bu durum, kanun koyucu tarafından şirketin borca batık olup olmadığının tespit edilmesi ve tespit edilmesinden sonraki aşamalarda alınacak tedbirleri düzenlemiştir.

Borca Batıklık Halinin Tespiti

Şirketin borca batık olduğu, yıl sonunda ya da ara dönemde oluşturulan finansal tablolardan yönetim ya da denetim kurularınca tespit edilebilmektedir. Tebliğin 13. maddesinde bahsedildiği üzere, TTK'nın 88. Maddesi'nde tanımlanan KGK tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartları (TMS) çerçevesinde hazırlanmış olan finansal tablolar esas alınacaktır. Bu tespitler sonucunda kanun koyucu, borca batıklık ile

ilgili birtakım şüpheler doğması durumunda, bağımsız denetime tabi olan şirketlerde TFRS veya BOBİ FRS'ye göre, bağımsız denetime tabi olmayan şirketlerde ise MSUGT'a göre ara bilanço çıkartmasını hükmetmektedir. Bu bilançoda şirketin kanunen borca batık olup olmadığının tespiti yapılmaktadır. Söz konusu bilançoda borçların gerçek değerleri ile aktiflerin olası satış değerleri arasındaki farkın negatif bir değer alması durumunda şirketin derhal iflasının istenmesi gerekmektedir. İlgili farkın pozitif bir değer alması durumunda ise kanunda açıkça belirtilmese de şirketin TTK'nın 376. hükümlerine tabi olmadığı sonucuna varılmaktadır. Yönetim kurulu, söz konusu ara bilançoda borca batıklık durumunu tespit ettiğinde mahkemeye doğrudan borca batıklık hali için bildirimde bulunmaktadır. Mahkeme, yönetim kurulunun söz konusu bildirimi sonucunda iflas ya da iflas ertelemesini talep etmesi durumunda aktiflerin muhtemel satış fiyatlarına göre oluşturulan borca batıklık bilançosunu hazırlamak adına bilirkişi tayin etmektedir. Aktiflerin olası satış değerlerine göre hazırlanması gereken bu bilanço TTK'nın 324. maddesi hükümlerine göre oluşturulmaktadır. Sonuç olarak borca batıklık tespitinin yapılması aşamasında, yıllık bilanço haricinde oluşturulması gereken iki bilanço söz konusudur.

Şekil 1. Borca Batıklık Kapsamında Düzenlenmesi Gereken Bilançolar

1.2.2.Borca Batıklık Bilançosunun Oluşturulması

Anonim şirketlerin olağan genel kurul toplantısı ve olağanüstü genel kurul toplantısı olarak iki toplantı çeşidi mevcuttur. Olağan genel kurul toplantısı hesap dönemlerinin bitiminden itibaren üç ay içinde yılda en az bir kere yapılmaktadır. Bu toplantıda şirketin yıllık bilançosu değerlendirilmektedir. Bunun haricinde yönetim kurulu olağanüstü hallerde şirket genel kurulunu toplantıya çağırabilmektedir. Olağanüstü durumların değerlendirildiği bu toplantıda olağanüstü haller için hazırlanmış ara bilanço genel kurula sunulmaktadır. Buna paralel olarak Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçevede finansal tablolar genel amaçlı ve özel amaçlı olarak ikiye ayrılmaktadır. Yıllık olarak hazırlanması gereken finansal tablolar genel amaçlı olarak gruplandırılmaktadır. Borca batıklık bilançosu şirketin olağanüstü dönemlerinde hazırlanması gereken bir özel amaçlı bir bilançodur (Yılmaz, 2009: 147-158).

Dönem sonu yani yıllık bilanço ile ara bilançonun amaçlarının farklılığı sebebiyle bu iki bilançonun içerdiği kalemlerin değerleme işlemleri de farklı olmaktadır. TTK 457. maddesinde tanımlanan yıllık bilançonun amacı, işletmenin devamlılığı ilkesi çerçevesinde şirketin hesap dönemi sonunda kar zarar durumunu ortaya koymaktır. Ancak yıllık bilançoya varlıkların değerleri daha düşük yansıyabilmektedir. Bunların sebepleri arasında dönen varlıkların, maddi ve maddi olmayan duran varlıkların çoğunlukla elde etme maliyeti ile bilançoya aktarılması, birtakım giderlere aktifleştirme işlemlerinin yapılması, birtakım varlıklara amortisman ayrılması, tahakkuk ve karşılık gibi geçici ve düzenleyici hesapların kullanılması gösterilebilir. Bu noktada borca batıklık bilançonun bir tasfiye bilançosu olması sebebiyle, yıllık bilançodan işletmenin sürekliliği ilkesini gütme konusunda ayrılmaktadır. TTK' nın 324/2'inci maddesinde borca batıklık bilançosunun şirketin aktiflerinin pasiflerini karşılama kabiliyetini ölçmek adına şirketin malvarlıklarının satış değerlerini yansıtacak şekilde hazırlanması gereken bir bilanço olduğu belirtilmiştir. Bu değerleme sonucunda varlıkların gerçek piyasa değerlerinin diğer bir adıyla rayiç bedellerini yansıtması esas kılınmıştır. İlgili maddede aktiflerin satış değerleriyle belirlenmesi dışında herhangi bir değerleme hükmü yer almamaktadır. Bu hükümden, borca batıklık bilançosunda TTK 460. ve devamı maddelerde yer alan yıllık bilançoda uygulanan değerleme hükümlerinin geçerli olmadığı anlaşılmaktadır. Borca batıklık bilançosunun birincil amacı alacaklıların alacaklarını tasfiye etmek olması sebebiyle, işletmenin devamlılığı ilkesini benimsememekle beraber süreklilik ilkesini

destekleyici olan dönemsellik, tutarlılık ilkeleri de dikkate alınmamaktadır (Yılmaz, 2009: 147-158).

Borca batıklık bilançosu düzenlenmesinden evvel yıllık bilançodaki değerleme hususları dikkate alınmayacağı için fiili envanter ile miktar tespitleri yapılmaktadır. Yapılan envanter çalışmalarından sonra yeniden değerlenmesi gereken aktif ve pasif kalemleri ele alınmaktadır. Birincil amacın şirketin net malvarlığının ortaya çıkarılması sebebiyle özkaynaklar borca batıklık bilançosunda yer almamaktadır (Bitlisli ve Yılmaz, 2016: 207-223).

Aşağıda TFRS kapsamında oluşturulmuş bir finansal tablodan, borca batıklık bilançosuna çevrilme aşaması gösterilmiştir:

Tablo 15. TFRS Kapsamında Oluşturulmuş Finansal Tabloda Yer Alan Unsurların Borca Batıklık Bilançosuna Dahil Edilme Durumu

Hesap Adı	Borca Batıklık Bilançosuna Dahil Edilme Durumu
Nakit ve Nakit Benzerleri	Kasa hesabının mutabakatı yapılır ve gerçek olan tutar bilançoya dahil edilir. Kasadaki döviz cinsinden olan tutarlar T.C. Merkez Bankasının efektif alış kuru üzerinden Türk Parasına çevrilir.
Finansal Yatırımlar	Finansal yatırımlarda izlenen ve geçiçi yatırım amacı ile bulundurulan hisse senedi tahvil, bono gibi menkul kıymetler borsa değerleri ile değerlenir. Borsa değerleri bulunmayan menkul kıymetler ise piyasada tespit edilen rayiç değerleri ile bilançoya dahil edilir.
Ticari Alacaklar	Ticari alacakların tahsil edilme olasılığına göre değerlendirme yapılır, tahsil edilebilir olanlar bilançoya dahil edilir. Senetli ve senetsiz olan alacaklar için reeskont hesaplanarak bugünkü değerlerine getirilir. Şüpheli ticari alacaklar, borca batıklık bilançosunda yer almamalıdır.
Stoklar	Fiili envanter çalışmasından sonra stokların elden çıkarılma derecesine göre ayrımı yapılır. Satılabilir olanlar bilirkişinin tayin edeceği rayiç değer ile bilançoya dahil edilir. Aynı şekilde mamül ve yarı mamülün ayrımı da yapılması gerekir. Satılabilir durumda olan mamül ve yarımamüller bilirkişinin tayin edeceği rayiç değer ile bilançoya dahil edilir.

(Tablo 15. Devam)

Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri	Yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyetleri hesabının borca batıklık bilançosunda yer almamalıdır. Yıllara yaygın inşaat işine ilişkin yüklenilen inşaat malzemeleri ve tahakkuk edip tahsil edilmemiş hakedişler bilançonun aktifinde yer almakla birlikte, yıllara yaygın inşaat işi ile ilgili peşin yapılan ödemeler de kayıtlı değerleriyle gösterilir.
Diğer Dönen Varlıklar	Devreden KDV ve İndirilecek KDV hesapları defter değerleri ile İş Avansları ve Personel Avansları kayıtlı değerleri ile bilançoda yer alır, Geçici hesap niteliğinde olan Sayım ve Tesellüm Noksanları borca batıklık bilançosunda yer almamalıdır.
Satış Amaçlı Sınıflandırılan Duran Varlıklar	Satış amaçlı sınıflandırılan duran varlıkların olası satış değerlerinin bilirkişi tarafından tespiti sonucunda bulunan değer bilançoda yer almalıdır.
Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller	Yatırım amaçlı gayrimenkullerin olası satış değerlerinin bilirkişi tarafından tespiti sonucunda bulunan değer bilançoda yer almalıdır.
Maddi Duran Varlıklar	Maddi duran varlıkların olası satış değerlerinin bilirkişi tarafından tespiti sonucunda bulunan değer bilançoda yer almakla birlikte, maddi duran varlıklar üzerinden hesaplanan amortisman tutarları bilançoya dahil edilmemelidir.
Şerefiye ve Maddi Olmayan Duran Varlıklar	Lisans, marka, patent gibi tescil ve değerlemeye tabi tutulan varlıklar yeniden değerlemeye tabi tutularak borca batıklık bilançosuna dahil edilmekle birlikte, maddi olmayan duran varlıklarda yer alan şerefiye, özel maliyetler, maddi olmayan varlıklar üzerinden yürütülen birikmiş amortismanlar bilançoya dahil edilmemelidir.
Canlı Varlıklar	Canlı varlıkların olası satış değerlerinin bilirkişi tarafından tespiti sonucunda bulunan değer borca batıklık bilançosunda yer almalıdır.
Peşin Ödenmiş Giderler ve Gelir Tahakkukları	Peşin ödenmiş giderler borca batıklık bilançosun da yer almaktadır. Ancak Gelir Tahakkukları finansal tabloda yer alan değeri üzerinden borca batıklık bilançosuna dahil edilir.
Ertelenmiş Vergi Varlığı/Yükümlülükleri	Ertelenmiş Vergi Varlıkları ve Yükümlülükleri borca batıklık bilançosuna dahil edilmemelidir.

(Tablo 15. Devam)

Finansal Yükümlülükler	Uzun ve kısa vadeli kredilerin anapara ve faizleri, çıkarılmış tahvil, bono ve senetlerin borç taksitleri ve faizleri kayıtlı değerleri ile yer alırlar. Finansal kiralama işlemlerinden kaynaklanan yükümlülüklerde kayıtlı değerleriyle borca batıklık bilançosunda yer almakla birlikte bu varlıklar için TFRS 9 kapsamında ayrılan beklenen kredi zararı karşılığı borca batıklık bilançosuna dahil edilmez.
Ticari Borçlar	Senetli ve senetsiz ticari borçlar itfa edilmiş değerleri borca batıklık bilançosunda yer alır.
Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetleri hesabının borca batıklık bilançosunda yer almaması gereklidir. Yıllara yaygın inşaat işine ilişkin yüklenilen inşaat malzemeleri ve tahakkuk edip tahsil edilmemiş hakedişler bilançonun aktifinde yer almalıdır. Yine yıllara yaygın inşaat işi ile ilgili peşin yapılan ödemeler de kayıtlı değerleriyle gösterilmelidir.
Ödenecek Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler	Vergi ve diğer yasal yükümlülükler borç niteliğinde oldukları için bilançoya dahil edilirler.
Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları	Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları bilançoya kayıtı değerleri ile aktarılırlar.
Karşılıklar	Kıdem Tazminatı Karşılığı, Maliyet Giderleri Karşılığı ve Diğer Borç ve Gider Karşılıkları hesaplamaları dipnotlarda yapıldıktan sonra, güncel belirlenen tutarlar bilançoya aktarılır.
Ertelenmiş Gelirler ve Gider Tahakkukları	Ertelenmiş Gelirler hesabı borca batıklık bilançosunda yer almazlar. Ancak kısa ve uzun vadeli alacaklarda yer alan gider tahakkukları finansal tabloda yer alan değeri üzerinden borca batıklık bilançosuna dahil edilir.

1.2.3.Borca Batıklık Halinde Alınması Gereken Tedbirler

Şirketin borca batıklık bilançosunun incelenmesinden ve borca batık olduğunun karar verilmesinden sonra mahkeme tarafından iflas kararı verilmeden önce kanun koyucu şirketin iflasının engellenmesi adına birtakım tedbirler öngörmektedir. Bu tedbirler aşağıda açıklanmıştır.

1- Bazı Alacaklıların Sıradan Sona Gitmesi

TTK'nın 376/3. fıkrasında bazı alacaklıların şirketin borca batıklığını bertaraf edecek tutarda olan alacağından vazgeçmesi ve alacak sırasındaki yerini en sona bırakmayı yazılı olarak kabul etmesi durumunda, yönetim kurulu tarafından iflasın isteneceği mahkemeye atanmış bilirkişi tarafından doğrulanması koşulu ile şirketin iflası önlenebilmektedir. Ancak mahkemenin bu durumdan önce şirket hakkında borca batıklık hali nedeniyle iflas kararı vermemiş olması gerekmektedir. Bu durumda şirket ticari varlığını sürdürmeye devam etmektedir.

2- İflasın Ertelenmesi

TTK'nın 377. maddesi ve İcra İflas Kanunu'nun 179/1. fıkrası uyarınca iflasın ertelenmesi ile ilgili yapılan düzenlemede, yönetim kurulu ve herhangi bir alacaklının şirkete ait nakit sermayenin korunmasını ve şirketin gerçekte var olan tüm kaynaklarını gösteren bir iyileştirme projesini mahkemeye sunduğu takdirde şirketin iflası ertelenebilmektedir. İflasın ertelenmesi şirketin aktiflerini pasiflerini karşılayacak duruma getirip mali gücünün yerine gelmesini destekleyen bir uygulamadır. Mahkeme iflasın ertelenmesine karar verirken borca batıklık bidiriminin, borca batıklık bilançosunun ve borca batıklık halinden kurtulmak adına düzenlenmiş iyileştirme projesinin mahkemeye sunulmuş olması gerekmektedir.

3- Borca Batıklık veya Sermayenin Kaybı Halinde Birleşmeye Katılma

TTK'nın 139/1. fıkrasında düzenlenen birleşmeye katılma şirketin mali durumunu iyileştirme müessesesidir. Sermaye kaybı ya da borcak batıklık hali yaşayan bir işletmeyi bu durumdan çıkarabilecek özkaynağa sahip olan başka bir işletme ile birleşmesi olarak tanımlanmaktadır.

TTK'nın 376/1. hükmünce sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının yarısını kaybetmiş, TTK'nın 376/2. hükmünce sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının üçte ikisini kaybetmiş ya da 376/3. fıkrası uyarınca borca batıklık halinde olan işletmeler kaybettikleri sermayeleri yerine koymak adına "işletme birleşmesi" müessesesinden yararlanabilmektedir.

2. BİST'DE İŞLEM GÖREN FUTBOL KULÜPLERİNİN KONSOLİDE YAPISI VE TTK 337'YE GÖRE OLUŞTURULAN ARA DÖNEM BİLANÇOLARININ İNCELENMESİ

Bu bölümde BİST'de işlem gören futbol kulüplerinin konsolide yapısı ve TTK 337'ye göre oluşturulan borca batıklık durumunu belirleyecek ara dönem bilançoları ve özsermayelerinin yeniden değerlenmesinin borca batıklığa olan etkisi incelenmiştir. İlgili veriler KAP'dan edinilmiştir.

2.1. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.'nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi

-Şirketin Ortaklık ve Konsodilasyon Yapısı

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar Anonim Şirketi, kısaca Galatasaray A.Ş. sporun bütün dallarıyla ilgili ticari ve sınai faaliyetlerde ve yatırımlarda bulunmak üzere 1 Ocak 1998 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil Gazetesi'nde tescil edilerek kurulmuştur. 31 Mayıs 2022 tarihi itibarıyla, Şirket'in sermayesi ihraç edilmiş ve her biri 0,01 TL nominal değerde 54.000.000.000 adet hisseden meydana gelmiştir. Hisse senetleri A, B olarak iki gruba ayrılmıştır. A grubu hisse senedi sahipleri, Şirket'in yedi kişilik yönetim kurulu üyeliğinden altı adedini belirleme hakkına sahiptir. B grubu hisse senetlerine tanınan herhangi bir imtiyaz bulunmamaktadır.

Tablo 16. Galatasaray A.Ş. Ortaklık Bilgileri

Ortağın Ünvanı	Hisse Cinsi	Pay Tutarı	Hisse Adedi	Pay Oranı (%)
Galatasaray Spor Kulübü Derneği	A	13.500.000.000	135.000.000	25
Galatasaray Spor Kulübü Derneği	B	18.905.072.968	189.050.730	35,01
Halka Arz	B	21.594.927.032	215.949.270	39,99
Toplam		**54.000.000.000**	**540.000.000**	100

Galatasaray A.Ş.'nin konsolidasyona tabi tutulan bağlı ortaklıklarının 31 Mayıs 2022 tarihi itibariyle detayı aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 17. Galatasaray A.Ş. Konsolidasyona Tabi Tutulan Bağlı Ortaklık Bilgileri

Şirket İsmi	Faaliyet Alanı	Sermayesi	Doğrudan İştirak Oranı (%)	Dolaylı İştirak Oranı (%)
Galatasaray Mağazacılık ve Perakendecilik A.Ş. ("Galatasaray Mağazacılık")	GS logolu ürünlerin satışı ve mağazacılık	29.999.900	100	-
Galatasaray Gayrimenkul Yatırım ve Geliştirme Ticaret Anonim Şirketi ("Galatasaray Gayrimenkul")	Gayrimenkul alanında yatırım ve geliştirme faaliyetleri	209.996	100	100
Galatasaray Televizyon Yayıncılık Anonim Şirketi ("Galatasaray Televizyon") (*)	İletişim faaliyeti	274.500	99,82	-

-TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosu

Galatasaray A.Ş.'nin bilançoları 21.05.2015 raporlama tarihinden itibaren negatif özsermaye içermektedir. Şirket, Sermaye Piyasası Kurulu'nun (SPK) düzenlemeleri çerçevesinde TTK'nın 376. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak SPK Karar Organı'nın 10 Nisan 2014 Tarih ve11/352 Sayılı Kararı'nda II-14.1 Tebliği çerçevesinde ara dönem finansal rapor hazırlama yükümlülüğü bulunan şirketler içerisinde yer almaktadır. Bu sebeple bağımsız denetim firması tarafından şirketin maddi olmayan duran varlıklarına değer tespit çalışması yapılmıştır. Şirketin 31 Ağustos 2022 Tarihi İtibarıyla düzenlenmiş TTK 376 Finansal Durum Tablosu ve Dipnotlarında aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

Maddi olmayan duran varlıklar altında muhasebeleştirilen profesyonel futbolcu lisans bedelleri hakkında 22.05.2022 tarihinde değer tespit çalışması yapılmıştır. Söz konusu değerleme çalışmasından profesyonel futbolcu lisans sözleşmelerinin gerçeğe uygun değeri (97.330.000 Avro) olarak belirlenmiştir. 31.08.2022 tarihi itibariyle Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuru (18,0933) üzerinden TL'ye çevrilerek bilançoya 1.315.925.709 TL olarak yansıtılmıştır. Bunun haricinde 1 Haziran 2022'den sonra yeni futbolcu alımı sebebiyle 419.699.725 TL bakiye aktifleştirmiştir. Bunun haricinde lisans sözleşmeleri ile bağlantılı olan isim hakkı, sponsorluk ve reklam

gelirlerinden elde edilecek nakit akışlarının bugünkü değeri "İndirgenmiş Nakit Akımları (Net Bugünkü Değer) Yöntemi" ile değerlemeye tabi tutularak 1.875.701.779 TL olarak tespit edilmiştir.

31.08.2022 tarihi itibariyle maddi olmayan duran varlıkların yeniden değerlenmesi sonucunda, 2.989.557.857 TL tutarındaki net defter değeri ile hesaplanan rayiç değer arasındaki fark, TTK 376'ya göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda Özkaynaklar altında "yeniden değerleme kazanç ve kayıpları" olarak muhasebeleştirilmiştir. Sonuç olarak, ilgili bilançoda şirket varlıklarını yeniden değerleyerek, özkaynaklarda pozitif farka ulaşmıştır. Bu sebeple TTK'nın 376 maddesi gereğince borca batık işletmelerin alması gereken tedbirleri almayacağı yönünde görüş belirtmiştir. Aşağıda yapılan değerleme çalışmalarının özkaynaklara olan etkisi gösterilmiştir:

Tablo 18. Galatasaray A.Ş.nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi

Özkaynaklar	
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	1.866.146.956
Ödenmiş Sermaye	1.866.385.706
Sermaye Düzeltme Farkları	540.000.000
-Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/kayıplar	-5.012.331
Yeniden değerleme ve ölçüm kazanç/kayıpları	2.989.557.857
Paylara İlişkin Primler	437.030.587
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	21.246.627
Geçmiş yıllar zararı	-2.132.012.212
Net dönem karı/(zararı)	11.747.499
Kontrol Gücü Olmayan Paylar	-238.750
Özkaynaklar Toplamı	6.854.928.147

Tablo 19. Galatasaray A.Ş.'nin Özkaynaklarına İlave Edilen Makul Değer Farkı

	Kayıtlı Değer	**Makul Değer**	**Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı**
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	202.069.631	1.315.925.709	1.113.856.078
Aktifleşirilen tutar	419.699.725	419.699.725	-
Lisans Sözleşmeleri	-	1.875.701.779	1.875.701.779
	621.769.356	3.611.327.213	2.989.557.857

Tablo 20. Galatasaray A.Ş.nin Özkaynak Mutabakatı

Özkaynak Mutabakatı	**31.08.2022**
Kayıtlı Değerlere göre Konsolide Özkaynaklar Toplamı	-1.123.410.901
Artı: Değerleme raporu sonucuna göre oluşan fon	2.989.557.857
Lisans Sözleşmeleri	*1.875.701.779*
Maddi olmayan duran varlıklar değerleme farkları	*1.113.856.078*
Değerleme Raporu Sonucuna Göre Ulaşılan Özkaynaklar	1.866.146.956

Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Aşağıdaki tabloda Galatasaray A.Ş. nin 2017-2022 dönemleri arası konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlarından elde edilen bölümlerarası raporlama bilgileri yer almaktadır. Şirketin 3 adet faaliyeti mevcut olmakla birlikte en yüksek hasılatı futbol faaliyetlerinden elde ettiği, sportif ürünlerin satışı ve televizyon yayını faaliyetlerinin bunu sırasıyla takip ettiği görülmektedir İlgili gelir tabloları incelendiğinde futbol faaliyeti ve TV yayını faaliyetinde beş yıl boyunca dönem zararı, sportif ürünler faaliyetlerinde ise dört yıl boyunca dönem karı oluştuğu görülmektedir.

Tablo 21. Galatasaray A.Ş. Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş ve Bağlı Ortaklıkları			
1 Haziran 2021-31 Mayıs 2022	**Futbol Faaliyeti**	**Mağazacılık**	**TV**
Hasılat-Grup Dışı	1.004.840.773	198.202.189	285.900
Satışların Maliyeti	-1.102.830.259	-96.637.034	-7.471.459
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-97.989.486**	**101.565.155**	**-**
Pazarlama Giderleri	-	-	-
Genel Yönetim Giderleri	-32.506.826	-7.986.229	-3.280.025
Esas faaliyetlerden gelir/gider-net	-132.068.217	2.663.731	502.637
Yatırım faaliyetlerinden gelir/gider-net	11.566.841		-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	250.997.688	30.317.156	-9.962.947
1 Haziran 2020-31 Mayıs 2021	-	-	-
Hasılat-Grup Dışı	533.141.984	93.938.616	284.505
Satışların Maliyeti	-846.362.747	-45.285.545	-6.210.949
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-313.220.763	48.653.071	-5.926.444
Pazarlama Giderleri	-	-43.832.399	-
Genel Yönetim Giderleri	-19.656.698	-5.916.604	-1.880.352
Esas faaliyetlerden gelir/gider-net	**-21.961.701**	**2.365.818**	**-218.486**

(Tablo 21. Devam)

Yatırım faaliyetlerinden gelir/gider-net	**16.128.082**	**-265.305**	**-**
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	**-338.711.080**	**1.004.581**	**-8.025.282**
1 Haziran 2019-31 Mayıs 2020	**-**	**-**	**-**
Hasılat	**799.677.730**	**112.266.239**	**369.141**
Satışların Maliyeti	-719.144.480	-60.042.269	-6.419.186
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	80.533.250	52.223.970	-6.050.045
Pazarlama Giderleri	-23.116.694	-5.563.087	-2.099.319
Genel Yönetim Giderleri	**-**	**-45.876.265**	**-**
Esas faaliyetlerden gelir/gider-net	-13.279.099	-1.484.936	271.434
Yatırım faaliyetlerinden gelir/gider-net	18.820.948	-	30.000
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	62.958.405	-700.318	-7.847.930
1 Haziran 2018-31 Mayıs 2019	-	-	-
Hasılat	**834.629.122**	**102.373.040**	**495.000**
Satışların Maliyeti	-748.925.783	-55.698.803	-4.009.057
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	85.703.339	46.674.237	-3.514.057
Pazarlama Giderleri	-14.794.264	-6.207.071	-
Genel Yönetim Giderleri	-	-40.287.534	-
Esas faaliyetlerden gelir/gider-net	-46.675.912	-794.074	502.833
Yatırım faaliyetlerinden gelir/gider-net	147.344.002	-125.678	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	**171.577.165**	**-740.120**	**(4.890.822)**
1 Haziran 2017 – 31 Mayıs 2018	-	-	-
Hasılat	**536.247.403**	94.717.213	435.378
Satışların Maliyeti	-601.215.067	-56.024.418	(1.204.743)
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-64.967.664	38.692.795	(769.365)
Pazarlama Giderleri	-	-28.657.097	-
Genel Yönetim Giderleri	**-11.130.297**	-5.895.078	(1.667.254)
Esas faaliyetlerden gelir/gider-net	-41.166.141	-1.898.332	(1.765.501)
Yatırım faaliyetlerinden gelir/gider-net	-	-306.210	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-117.264.102	1.936.078	(4.147.120)

2.2. Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi

-Şirketin Ortaklık ve Konsodilasyon Yapısı

Fenerbahçe Futbol A.Ş. kısaca Fenerbahçe A.Ş., profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunmak üzere 18 Temmuz 1995 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil Gazetesi'nde tescil edilerek kurulmuştur. Sermaye piyasası Kurulu'na kayıtlı olan Ana ortaklığın %67,07 oranında hissesi Fenerbahçe Spor Kulübü derneğine ait olup, %32,93'ü halka arz edilmiştir. Şirket'in sermayesi, ihraç edilmiş ve her biri 1 TL nominal değerde 98.980.000 adet hisseden meydana gelmiştir.

Tablo 22. Fenerbahçe A.Ş. Ortaklık Bilgileri

Ortağın Ünvanı	**Pay Tutarı**	**Pay Oranı (%)**
Fenerbahçe Spor Kulübü	66.383.828	67,07
Halka Arz	32.596.172	32,93
Toplam	**98.980.000**	100

Fenerbahçe A.Ş.'nin konsolidasyona tabi tutulan bağlı ortaklıklarının 31 Mayıs 2022 tarihi itibariyle detayı aşağıda gösterilmiştir:

Tablo 23. Fenerbahçe A.Ş. Bağlı Ortaklık ve Konsodilasyon Bilgileri

Şirket İsmi	**Faaliyet Alanı**	**Sermayesi**	**Doğrudan İştirak Oranı (%)**	**Dolaylı İştirak Oranı (%)**
Fenerium	Fenerbahçe markalı ürünlerin üretim ve pazarlanması faaliyeti	29.150.000	100	-

-TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosu

Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin bilançoları, 31.05.2014 raporlama tarihinden itibaren negatif özsermaye içermektedir. Şirket, SPK'nın düzenlemeleri çerçevesinde Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 376. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak SPK Karar Organı'nın

10 Nisan 2014 Tarih ve11/352 Sayılı Kararı'nda II-14.1 Tebliği çerçevesinde ara dönem finansal rapor hazırlama yükümlülüğü bulunan şirketler içerisinde yer almaktadır.

Fenerbahçe Spor Kulübü ile şirket arasında yapılmış olan Futbolcuların Lisans Kiralama Sözleşmeleri ve Bonservis Bedelleri ile KGK'nın 2013-2 sayılı kararı gereği "Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmesi" kapsamında muhasebeleştirilen finansal yatırımın değerleme çalışmaları yapılmıştır.

Şirketin bağlı ortaklığı olan Fenerbahçe Spor Ürünleri Sanayi ve Ticaret A.Ş. Fenerium markası adı altında lisanslı ürünler üretmekte ve bunların satışını yapmaktadır. Fenerium'un özkaynak değeri 29.11.2013 tarihinde Bağımsız Denetim Şirketi tarafından oluşturulan değerleme raporu ile 280.032.125 TL olarak belirlenmiştir. Değerleme yöntemi olarak "Karşılaştırılabilir Firma Değeri Yöntemi" ve "İndirgenmiş Nakit Akışları Analizi Yöntemi" kullanılmıştır. 05.12.2013 ve 30.05.2014 tarihinde şirket, Fenerbahçe Spor Kulübü'nün %99,99 oranında iştiraki olan Fenerium hisselerinin %82,5 oranına tekabül eden kısmını Kulüp'ten olan alacaklarına mahsup edilmek suretiyle devir almıştır. İlgili devir işlemi "Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmelerinin Muhasebeleştirilmesi" çerçevesinde "Hakların Birleşmesi Yöntemi" ile muhasebeleştirilmiştir. Konsolide finansal tablolar ortak kontrolün oluştuğu raporlama döneminin başı itibariyle oluşturulmuştur. İlgili finansal tablolarda bu işlemle ilgili serefiye ya da negatif şerefiye gösterilmemiştir. Alım bedeli ile Feneriıum'un net aktif değerinin şirkete düşen payı oranındaki tutarın netleştirilmesi sonucu oluşan fark, özkaynaklarda ortak kontrole tabi işletme birleşmelerin muhasebeleştirilmesine ilişkin herhangi bir hüküm bulunmaması dolayısıyla TTK 376'ya göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda 'Şerefiye' olarak kaydedilmiştir.

Buna göre finansal tablolarda "Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklarda" bulunan "Ortak Kontrole Tabi İşletme Birleşmeleri'nin" etkisi (220.979.048) TL olarak yansımıştır.

Fenerbahçe Futbol Kulübü ile şirketin imzalamış olduğu alt lisans sözleşmesinin içerdiği haklar sözleşme kapsamında belirlenmiş olup marka, isim, sponsorluk, reklam gelirleri ve Fenerbahçe ile ilgili her türlü pazarlama faaliyetlerini içermektedir. Lisans sözleşmeleri ile bağlantılı olan isim hakkı, sponsorluk ve reklam gelirlerinden elde edilecek nakit akışlarının bugünkü değeri "İndirgenmiş Nakit Akımları (Net Bugünkü Değer)" ile değerlemeye tabi tutularak 2.290.508.085 TL olarak tespit edilmiştir.

Maddi olmayan duran varlıklarda izlenen profesyonel futbolcu lisans bedelleri (bonservis bedeli) değerlemesinde futbolcuların sözleşme süreleri boyunca yapılması muhtemel transferlerden elde edilebilecek geri kazanılabilir tutarlar dikkate alınmıştır. Şirket, ilgili bonservis haklarının değerinin belirlenmesinde futbol sektörü, transfer piyasası, sektör temsilcilerinin görüşleri, sözleşme süresi, yaş, kariyer ve yetenek gibi unsurları baz alarak Transfermarkt GmbH & Co. web sitesi, TFF web sitesi ve UEFA web sitesi gibi kaynaklardan faydalanmıştır. Buna göre futbolcularla imzalanan sözleşme değeri 2.265.654.579 TL olarak güncellenmiştir.

31.08.2022 tarihi itibariyle maddi olmayan duran varlıkların yeniden değerlenmesi sonucu 5.377.799,00 TL tutarındaki net defter değeri ile hesaplanan rayiç değer arasındaki fark, TTK 376'ya göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda Özkaynaklar altında "Yeniden Değerleme Kazanç ve Kayıpları" olarak muhasebeleştirilmiştir. İlgili değer artışı özkaynaklar üzerine yansıtılınca, özkaynakların değeri pozitif 3.475.307.779TL olmaktadır. Bu sebeple TTK'nın 376 maddesi gereğince borca batık işletmelerin alması gereken tedbirleri almayacağı yönünde görüş belirtmiştir. Aşağıda yapılan değerleme çalışmalarının özkaynaklara olan etkisi gösterilmiştir:

Tablo 24. Fenerbahçe A.Ş.'nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi

Özkaynaklar	
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	3.468.123.745,00
Ödenmiş Sermaye	98.980,00
Sermaye Düzeltme Farkları	5.189.829,00
Paylara İlşkin Primler	416.970.63
Kar veya zararda yeniden sınıf birikmiş diğer kapsamlı gelir-giderler	4.550.824.865,00
-Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/kayıplar	4.556.162.664,00
Yeniden değerleme ve ölçüm kazanç/kayıpları	5.377.799,00
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	38.654.892,00
Geçmiş yıllar zararı	1.345.668.206,00
Net dönem karı/(zararı)	296.827.698,00
Özkaynaklar Toplamı	8.385.385.834,00

Tablo 25. Fenerbahçe A.Ş.'nin Özkaynaklarına İlave Edilen Makul Değer Farkı

	Kayıtlı Değer	Birikmiş Amortisman	Net Kayıtlı Değer	Makul Değer	Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı
Bonservisler	403.001.930	203.862.452	199.139.478	2.464.794.057	2.265.654.579
Lisans Hakkı	12.926.080	1.027.240	11.898.840	2.302.406.925	2.290.508.085
	415.928.010	204.889.692	211.038.318	4.467.800.892	4.556.162.664

Tablo 26. Fenerbahçe A.Ş.nin Özkaynak Mutabakatı

Özkaynak Mutabakatı	31.08.2022
Kayıtlı Değerlere göre Konsolide Özkaynaklar Toplamı	-1.301.833.933
Finansal Yatırımlar Muhasebeleştirme Farkından Kaynaklanan Değer Farkı	220.979.048
Maddi Olmayan Duran Varlıklardan Kaynaklanan Makul Değer Fark	2.265.654.579
Lisans Haklarından Kaynaklanan Makul Değer Farkı	2.290.508.085
Raporlanan Konsolide Özkaynaklar	3.475.307.779

- Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Aşağıdaki tabloda Fenerbahçe A.Ş.'nin 2017-2022 dönemleri arası konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlarından elde edilen bölümler arası raporlama bilgileri yer almaktadır. Şirketin 2 adet faaliyeti mevcut olmakla birlikte en yüksek hasılatı futbol faaliyetlerinden elde ettiği, sportif ürünlerin satışı faaliyetinin bunu sırasıyla takip ettiği görülmektedir. İlgili gelir tabloları incelendiğinde futbol faaliyetinde beş yıl boyunca dönem zararı, sportif ürünler faaliyetinde ise beş yıl boyunca dönem karı oluştuğu görülmektedir.

Tablo 27. Fenerbahçe A.Ş. Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Fenerbahçe Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları		
1 Haziran 2021-31 Mayıs 2022	**Futbol Faaliyeti**	**Mağazacılık**
Hasılat-Grup Dışı	1.116.225.614	271.361.981
Satışların Maliyeti	-1.127.729.699	-171.064.355
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-11.504.085**	**100.297.626**
Pazarlama Giderleri	-3.790.903	-79.801.572
Genel Yönetim Giderleri	-26.302.109	-13.252.900

(Tablo 27. Devam)

Esas faaliyetlerden gelir	91.276.989	2.433.217
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-187.200.407	-700.086
Esas faaliyet karı/(zararı)	**-137.520.515**	**8.976.285**
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	54.196.105	215.174
Yatırım faaliyetlerinden giderler	-760.893.883	
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-91.953.649	9.191.459
Finansman gelirleri	549.503.704	5.543.856
Finansman giderleri (-)	-760.893.883	-3.945.370
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	-303.343.828	**10.789.945**
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-1.843.587
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-1.048.018
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-303.343.828	7.898.340
1 Haziran 2020-31 Mayıs 2021	**Futbol Faaliyeti**	**Mağazacılık**
Hasılat-Grup Dışı	562.559.187	159.835.429
Satışların Maliyeti	-710.955.006	-95.007.841
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-148.395.819	64.827.588
Pazarlama Giderleri	-1.402.176	-48.641.114
Genel Yönetim Giderleri	**-9.814.705**	**-9.352.018**
Esas faaliyetlerden gelir	123.999.314	965.897
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-178.655.209	-198.870
Esas faaliyet karı/(zararı	-214.268.595	7.601.483
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	167.333.316	34.209
Yatırım faaliyetlerinden giderler	-29.354.112	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-76.289.391	7.635.692
Finansman gelirleri	**323.371.056**	**1.023.510**
Finansman giderleri (-)	-452.987.782	-2.649.125
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	**-205.906.117**	**6.010.077**
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	2.020.312	-1.871.660
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	878.764
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-	5.017.181
1 Haziran 2019 – 31 Mayıs 2020	**Futbol Faaliyeti**	**Mağazacılık**
Hasılat-Grup Dışı	434.389.585	127.268.873
Satışların Maliyeti	-534.942.989	-70.153.695
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-100.553.404	57.115.178
Pazarlama Giderleri	-2.592.366	**-38.201.174**
Genel Yönetim Giderleri	-20.174.693	**-11.215.619**

(Tablo 27. Devam)

Esas faaliyetlerden gelir	53.178.740	236.985
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-97.928.238	-1.345.456
Esas faaliyet karı/(zararı)	-168.069.961	6.589.914
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	**103.214.960**	**30.203**
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-64.855.001	6.620.117
Finansman gelirleri	326.163.414	11.073.892
Finansman giderleri (-)	-423.072.179	-7.447.056
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı / (zararı)	-161.763.766	10.246.953
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-1.472.245
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-339.433
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-161.763.766	8.435.275
1 Haziran 2018 – 31 Mayıs 2019	**Futbol Faaliyeti**	**Mağazacılık**
Hasılat-Grup Dışı	590.016.692	136.316.164
Satışların Maliyeti	-708.842.434	-73.240.804
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-118.825.742	63.075.360
Pazarlama Giderleri	-2.378.263	-41.625.399
Genel Yönetim Giderleri	-39.000.349	-11.951.170
Esas faaliyetlerden gelir	93.562.861	2.101.745
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-119.892.508	-10.350.132
Esas faaliyet karı/(zararı	-186.534.001	1.250.404
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	149.989.962	44.161
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-36.544.039	1.294.565
Finansman gelirleri	375.046.384	10.950.193
Finansman giderleri (-)	-548.399.602	-6.322.450
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı / (zararı)	-209.897.257	5.922.308
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-2.744.523
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-209.897.257	4.728.562
1 Haziran 2017 – 31 Mayıs 2018	-	-
Hasılat-Grup Dışı	499.156.974	110.339.144
Satışların Maliyeti	-587.077.685	-59.748.078
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-87.920.711	50.591.066
Pazarlama Giderleri	-1.772.113	-37.850.113
Genel Yönetim Giderleri	-18.181.146	-10.318.515
Esas faaliyetlerden gelir	87.239.585	3.385.423

(Tablo 27. Devam)

Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-102.945.821	-1.462.633
Esas faaliyet karı/(zararı	-123.580.206	4.345.228
Yatırım faaliyetlerinden gelirler		7.078
Yatırım faaliyetlerinden giderler		-1.532
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-123.580.206	4.350.774
Finansman gelirleri	187.597.687	12.666.060
Finansman giderleri (-)	-359.040.224	-8.158.585
Sürdürülen faaliyetler vergi öncesi karı / (zararı)	-295.022.743	8.858.249
Dönem vergi geliri/(gideri), net -		-243.720
Ertelenmiş vergi gideri/geliri		-1.336.561
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-295.022.743	7.277.968

2.3.Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK'nın 376. Maddesine göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi

- Şirketin Ortaklık ve Konsodilasyon Yapısı

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. kısaca Beşiktaş A.Ş., profesyonel futbol faaliyetlerinde bulunmak üzere 18 Temmuz 1995 tarihinde İstanbul Ticaret Sicil Gazetesi'nde tescil edilerek kurulmuştur. Sermaye Piyasası Kurulu'na kayıtlı olan ana ortaklığın %51 oranında hissesi Beşiktaş Jimnastik Kulübü derneğine ait olup, %49'u halka arz edilmiştir. Şirket'in sermayesi, ihraç edilmiş ve her biri 1 Kr nominal değerde 240.000.000 adet lottan (1Lot = 100 Hisse) meydana gelmiştir. Hisse senetleri A ve B olarak iki gruba ayrılmıştır. A grubu Şirket yönetim kurulu ve denetçi seçimine aday gösterme hakkını verir. B tipi hisse senetlerine tanınan herhangi bir imtiyaz bulunmamaktadır.

Tablo 28. Beşiktaş A.Ş. Ortaklık Bilgileri

Ortağın Ünvanı	**Pay Tutarı**	**Pay Oranı (%)**
Beşiktaş Jimnastik Kulübü Derneği	122.426.085	51
Halka Arz	117.573.915	49
Toplam	**240.000.000**	100

Beşiktaş A.Ş.'nin konsolidasyona tabi tutulan bağlı ortaklıklarının 31 Mayıs 2022 tarihi itibariyle detayı aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 29. Beşiktaş A.Ş. Bağlı Ortaklık ve Konsolidasyon Bilgileri

Şirket İsmi	Faaliyet Alanı	Sermayesi	Doğrudan İştirak Oranı (%)	Dolaylı İştirak Oranı (%)
Beşiktaş Sportif	Beşiktaş markalı ürünlerin üretim ve pazarlanması faaliyeti	29.150.000	100	-
Beşiktaş Televizyon	TV yayını	9.500.000	-	100

-TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosu

Beşiktaş A.Ş.'nin bilançolarında 31.05.2009 raporlama tarihinden itibaren özsermaye eksi bakiye vermektedir. Şirket, SPK'nın düzenlemeleri çerçevesinde Türk Ticaret Kanunu'nun (TTK) 376. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak SPK Karar Organı'nın 10 Nisan 2014 Tarih ve11/352 Sayılı Kararı'nda II-14.1 Tebliği çerçevesinde ara dönem finansal rapor hazırlama yükümlülüğü bulunan şirketler içerisinde yer almaktadır. Şirketin 31 Ağustos 2022 Tarihi İtibarıyla düzenlenmiş TTK 376 Finansal Durum Tablosu ve Dipnotlarında aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

Profesyonel futbolcu lisans bedelleri (bonservis bedeli) ve BJK Derneği ile Şirket arasında imzalanmış olan 24.01.2002 tarihli sözleşmeden kaynaklanan haklarla ilgili değerleme çalışması yapılmıştır.

Futbolcuların bonservis bedellerinin değerlemesinde yöntem olarak, futbol sektörü, transfer piyasası, sektör temsilcilerinin görüşleri, sözleşme süresi, yaş, kariyer ve yetenek gibi unsurlar dikkate alınmıştır. Buna göre futbolcularla imzalanan sözleşme değeri 479.806.314 TL olarak güncellenmiştir. Şirket aktifinde yer alıp bu tarih itibariyle şirketten ayrılmış futbolcuların değerleri bu tutardan düşülmüş, bu tarih itibariyle yeni imzalanan futbolcu sözleşmelerinin ise net defter değeri ile eklenmiştir.

Sözleşmelerden kaynaklanan Hakların değerlemesinde ise "İndirgenmiş Nakit Akımları (Net Bugünkü Değer) Yöntemi" kullanılmıştır. Şirketin BJK Derneği ile yapılmış olan

sözleşmelerden kaynaklanan hakların gerçeğe uygun değerinin 1.809.168.000 TL olduğu belirlenmiştir.

31.08.2022 tarihi itibariyle maddi olmayan duran varlıkların yeniden değerlenmesi sonucu 2.581.391.957 TL tutarındaki net defter değeri ile hesaplanan rayiç değer arasındaki fark, TTK 376'ya göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda, Özkaynaklar altında "Yeniden Değerleme Kazanç Ve Kayıpları" olarak muhasebeleştirilmiştir. İlgili değer artışı özkaynaklar üzerine yansıtılınca özkaynakların değeri pozitif 199.254.313 TL olmaktadır. Bu sebeple TTK 376 maddesi gereğince borca batık işletmelerin alması gereken tedbirleri almayacağı yönünde görüş belirtmiştir. Aşağıda yapılan değerleme çalışmalarının özkaynaklara olan etkisi gösterilmiştir.

Tablo 30. Beşiktaş A.Ş.'nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi

Özkaynaklar	
Ödenmiş Sermaye	240.000.000
Paylara İlşkin Primler	1.097.097
diğer kapsamlı gelir-giderler	0,00
-Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/kayıplar	-3.734.512
Yeniden değerleme ve ölçüm kazanç/kayıpları	2.581.391.957
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	6.388.785
Geçmiş yıllar zararı	-2.654.670.207
Net dönem karı/(zararı)	28.781.193
Özkaynaklar Toplamı	199.254.313

Tablo 31. Beşiktaş A.Ş.nin Özkaynaklarına İlave Edilen Makul Değer Farkı

	Kayıtlı Değer	**Birikmiş Amortisman**	**Net Kayıtlı Değer**	**Makul Değer**	**Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı**
Maddi Olmayan Duran Varlıklar	429.486.622	98.542.429	330.944.193	2.912.336.150	2.581.391.957

Tablo 32. Beşiktaş A.Ş.'nin Özkaynak Mutabakatı

Özkaynak Mutabakatı	**31.08.2022**
Kayıtlı Değerlere göre Konsolide Özkaynaklar Toplamı	-2.382.137.644
Maddi Olmayan Duran Varlıklardan Kaynaklanan Makul Değer Fark	2.581.391.957
Raporlanan Konsolide Özkaynaklar	199.254.313

Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Aşağıdaki tabloda Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 2017-2022 dönemleri arası konsolide finansal tablolara ilişkin dipnotlarından elde edilen bölümler arası raporlama bilgileri yer almaktadır. Şirketin 3 adet faaliyeti mevcut olmakla birlikte en yüksek hasılatı futbol faaliyetlerinden elde ettiği, sportif ürünlerin satışı ve televizyon yayını faaliyetlerinin bunu sırasıyla takip ettiği görülmektedir. İlgili gelir tabloları incelendiğinde futbol faaliyeti ve TV yayını faaliyetinde beş yıl boyunca dönem zararı, sportif ürünler faaliyetlerinde ise beş yıl boyunca dönem karı oluştuğu görülmektedir.

Tablo 33. Beşiktaş A.Ş.'nin Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları			
1 Haziran 2021-31 Mayıs 2022	**Futbol Faaliyeti**	**Sportif Ürünler**	**TV iletişim**
Hasılat-Grup Dışı	819.371.162	168.543.457	-
Hasılat-Faaliyet Bölümlerarası	37.950.916	2.384.837	-
Satışların Maliyeti-Grup Dışı	-1.220.585.938	-74.675.937	-157.077
Satışların Maliyeti-Faaliyet Bölümler Arası	-2.068.257	-24.221.286	-
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-365.332.117**	**72.031.071**	**-157.077**
Pazarlama Giderleri	-125.154	-47.648.009	-
Genel Yönetim Giderleri	-29.651.161	-8.714.772	-2.291.491
Esas faaliyetlerden gelir/(gider), net	33.762.761	5.670.223	10.718.023
Esas faaliyet karı/(zararı	**-361.345.671**	**21.338.513**	**8.269.455**
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider), net	-	-	-
Finansman gelir/(gider),net	-411.159.581	53.505.212	-7.833.894
Vergi öncesi kar/(zarar)	-772.505.252	74.843.725	435.561
Dönem vergi geliri/(gideri), net -		-18.175.825	-1.502.311
Net dönem karı/(zararı)	**-772.505.252**	**56.667.900**	**-1.066.750**
1 Haziran 2020-31 Mayıs 2021	**Futbol Faaliyeti**	**Sportif Ürünler**	**TV iletişim**
Hasılat-Grup Dışı	452.060.533	81.513.327	888.350
Hasılat-Faaliyet Bölümlerarası	15.752.181	829.704	

(Tablo 33. Devam)

Satışların Maliyeti-Grup Dışı	-460.403.057	-36.865.000	-322.554
Satışların Maliyeti-Faaliyet Bölümler Arası	-724.781	-15.651.481	
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**6.684.876**	**29.826.550**	**565.796**
Pazarlama Giderleri	(234.54)	-21.866.140	
Genel Yönetim Giderleri	-13.334.006	-8.239.916	-1.356.635
Esas faaliyetlerden gelir/(gider), net	-128.388.391	-1.274.743	-187.081
Esas faaliyet karı/(zararı	-135.272.068	-1.554.249	-977.920
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider), net	8.854.873	-	-
Finansman gelir/(gider),net	-301.929.568	47.713.647	-6.096.435
Vergi öncesi kar/(zarar)	**-428.346.763**	**46.159.398**	**-7.074.355**
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-9.729.160	-314.037
Net dönem karı/(zararı)	**-428.346.763**	**36.430.238**	**-7.388.392**
1 Haziran 2019 – 31 Mayıs 2020	**Futbol Faaliyeti**	**Sportif Ürünler**	**TV iletişim**
Hasılat-Grup Dışı	417.049.118	80.288.810	491.287
Hasılat-Faaliyet Bölümlerarası	12.514.613	737.154	38.042
Satışların Maliyeti-Grup Dışı	-615.257.320	-35.216.077	-2.946.123
Satışların Maliyeti-Faaliyet Bölümler Arası	-624.056	-12.152.183	-5.934
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-186.317.645**	**33.657.704**	**-2.422.728**
Pazarlama Giderleri	-1.170.142	-25.085.251	-
Genel Yönetim Giderleri	-20.459.376	-3.272.454	-2.736.103
Esas faaliyetlerden gelir/(gider), net	-60.918.058	-1.841.032	-231.655
Esas faaliyet karı/(zararı	-268.865.221	3.458.967	-5.390.486
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider), net	3.312.187	-	-
Finansman gelir/(gider),net	-208.616.905	10.843.958	-9.309.913
Vergi öncesi kar/(zarar)	**-474.169.939**	**14.302.925**	**-14.700.399**
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-3.144.244	
Net dönem karı/(zararı)	**-474.169.939**	**11.158.681**	**-14.700.399**
1 Haziran 2018 – 31 Mayıs 2019	**Futbol Faaliyeti**	**Sportif Ürünler**	**TV iletişim**
Hasılat-Grup Dışı	506.478.525	107.297.802	7.573.889
Hasılat-Faaliyet Bölümlerarası	11.947.476	1.048.219	160.087
Satışların Maliyeti-Grup Dışı	-554.985.896	-58.125.781	-6.747.219
Satışların Maliyeti-Faaliyet Bölümler Arası	-506.890	-11.348.283	-105.881
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-37.066.785**	**38.871.957**	**880.876**
Pzarlama Giderleri	-1.635.883	-27.657.930	-
Genel Yönetim Giderleri	-18.456.233	-3.365.631	-2.202.822
Esas faaliyetlerden gelir/(gider), net	-61.152.744	-1.451.169	407.210
Esas faaliyet karı/(zararı	**-118.311.645**	**6.397.227**	**-914.736**

(Tablo 33. Devam)

Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider), net	53.236.910	-	
Finansman gelir/(gider),net	-267.572.631	34.205.614	-4.533.729
Vergi öncesi kar/(zarar)	-332.647.366	40.602.841	-5.448.465
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-8.178.526	-
Net dönem karı/(zararı)	-332.647.366	32.424.315	-5.448.465
1 Haziran 2017– 31 Mayıs 2018	**Futbol Faaliyeti**	**Sportif Ürünler**	**TV iletişim**
Hasılat-Grup Dışı	772.532.842	128.378.602	5.257.067
Hasılat-Faaliyet Bölümlerarası	14.080.778	1.913.754	334.367
Satışların Maliyeti-Grup Dışı	-546.562.748	-68.178.995	-5.551.357
Satışların Maliyeti-Faaliyet Bölümler Arası	-1.945.017	-13.392.415	-66.352
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	238.105.855	48.720.946	-26.275
Pzarlama Giderleri	-1.003.357	-24.331.419	-
Genel Yönetim Giderleri	-16.741.071	-3.011.117	-2.594.733
Esas faaliyetlerden gelir/(gider), net	-63.896.485	3.526.182	-29.399
Esas faaliyet karı/(zararı	**156.464.942**	**24.904.592**	**-2.650.407**
Yatırım faaliyetlerinden gelir/(gider), net	-	-	-
Finansman gelir/(gider),net	-175.128.439	18.050.591	-2.157.158
Vergi öncesi kar/(zarar)	-18.663.497	42.955.183	-4.807.565
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-9.389.922	-46.431
Net dönem karı/(zararı)	**-18.663.497**	**33.565.261**	**-4.853.996**

2.4. Trabzonspor Sportif Yatırım ve Futbol İşletmeciliği Ticaret A.Ş.'nin Konsodilasyon Yapısı, Bölümlerarası Raporlama Bilgisi ve TTK'nın 376. maddesine göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosunun İncelenmesi

- Şirketin Ortaklık ve Konsodilasyon Yapısı

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Ticaret A.Ş., (Ana Ortaklık- kısaca Trabzonspor A.Ş.) 2 Haziran 1994 tarih ve 3543 sayılı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edilerek Trabzon'da kurulmuştur.

Şirket'in başlıca gelirleri naklen yayın sözleşmeleri, sponsorluk sözleşmeleri ve reklam sözleşmelerine bağlı olan gelirlerden ve Avrupa kupalarına katılım payı ile stadyum hasılatlarından oluşmaktadır. Şirket'in ana ortağı Trabzonspor A.Ş. nihai ana ortağı ise Trabzonspor Kulübü Derneği'dir. Şirketin %49'u halka arz edilmiş olup, %51 hissesi

Trabzonspor Kulübü Derneği'ne aittir. Şirket'in sermayesi 500.000.000 TL olup ve her biri 1 TL nominal değerde 500.000.000 adet hisseden meydana gelmiştir.

Tablo 34. Trabzonspor A.Ş Ortaklık Bilgileri

Ortağın Ünvanı	**Pay Tutarı**	**Pay Oranı (%)**
Trabzonspor Kulübü Derneği	255.001.646	51
Halka Arz	244.998.354	49
Toplam	**500.000.000**	100

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Ticaret A.Ş.'nin konsolidasyona tabi tutulan bağlı ortaklıklarının 31 Mayıs 2022 tarihi itibariyle detayı aşağıda gösterilmiştir. Şirket'in bağlı ortaklığı Trabzonspor Ticari Ürünler ve Turizm İşletmeciliği Ticaret A.Ş. (TS Club) Trabzon'da tescilli bir sermaye şirketi olması ile birlikte 2021 yılından itibaren şirketin konsolide bilançolarına dahil olmuştur.

Tablo 35. Trabzonspor A.Ş Bağlı Ortaklık ve Konsodilasyon Bilgileri

Şirket İsmi	**Faaliyet Alanı**	**Sermayesi**	**Oy hakkı (%)**	**Etkinlik Oranı (%)**
Trabzonspor Ticari Ürünler ve Turizm İşletmeciliği Ticaret A.Ş. ("TS Club")	Trabzonspor markalı ürünlerin üretim ve pazarlanması faaliyeti	160.000.000	100	100

- **TTK 376. Maddeye göre Oluşturulan Ara Dönem Bilançosu**

Trabzonspor A.Ş.'nin bilançolarında 2013 yılından itibaren özsermaye eksi bakiye vermektedir. Şirket, SPK'nın düzenlemeleri çerçevesinde TTK'nın 376. maddesinin uygulanmasına ilişkin olarak SPK Karar Organı'nın 10 Nisan 2014 Tarih ve11/352 Sayılı Kararı'nda II-14.1 Tebliği çerçevesinde ara dönem finansal rapor hazırlama yükümlülüğü bulunan şirketler içerisinde yer almaktadır. Şirketin 31 Ağustos 2022 Tarihi İtibarıyla düzenlenmiş TTK 376 Finansal Durum Tablosu ve Dipnotlarında aşağıdaki bilgiler yer almaktadır:

Şirketin maddi olmayan duran varlıklar hesabı altında muhasebeleştirilen profesyonel futbolcu lisans bedellerinin (bonservis bedeli) değerlemesinde "Karşılaştırılabilir İşler Yöntemi" kullanılmıştır. Bununla birlikte profesyonel futbolcu lisans sözleşmelerinin 31 Mayıs 2022 tarihi itibariyle gerçeğe uygun değerinin 1.922.070.804 TL (109.032.629 Euro) olduğu tespit edilmiştir. Değerleme tarihi olan 31.05.2022 tarihi itibariyle kulüpten ayrılan futbolcuların raporda hesaplanan gerçeğe uygun değerlerinin çıkarılması ve kadroya yeni eklenen futbolcuların net defter değerlerinin eklenmesi ve rapor tarihi olan 31.08.2022 tarihli kur ile güncellenmesi sonrasında değerlemeye konu Futbolcu Lisans sözleşmelerinin 31 Ağustos 2022 tarihli değeri 1.953.592.210 TL olarak tespit edilmiştir.

Bunun yanı sıra maddi olmayan duran varlıklar hesabı altında muhasebeleştirilen lisans sözleşmesine dayalı haklar İndirgenmiş Nakit Akımları Yöntemi ile değerlenmiştir. Buna göre söz konusu hakların 31 Ağustos 2022 tarihindeki gerçeğe uygun değeri (3.735.575.783 TL) olarak tespit edilmiştir.

31.08.2022 tarihi itibariyle maddi olmayan duran varlıkların yeniden değerlenmesi sonucu 4.897.370.665TL tutarındaki net defter değeri ile hesaplanan rayiç değer arasındaki fark, TTK 376'ya göre hazırlanan Finansal Durum Tablosunda Özkaynaklar kalemi altında "Yeniden Değerleme Kazanç ve Kayıpları" olarak muhasebeleştirilmiştir. İlgili değer artışı özkaynaklar üzerine yansıtılınca özkaynakların değeri pozitif 4.362.862.332 TL olmaktadır. Bu sebeple TTK'nın 376 maddesi gereğince borca batık işletmelerin alması gereken tedbirleri almayacağı yönünde görüş belirtmiştir. Aşağıda yapılan değerleme çalışmalarının özkaynaklara olan etkisi gösterilmiştir:

Tablo 36. Trabzonspor A.Ş.'nin Bilançosunda Yer Alan Kalemlerin Yeniden Değerlenmesi Sonucu Oluşan Özkaynak Kalemi

Özkaynaklar	
Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar	
Ödenmiş Sermaye	500.000.000,00
Sermaye Düzeltme Farkları	3.050,00
Paylara İlşkin Primler	46.924.504,00
Diğer Kapsamlı Gelir-Giderler	1.698.354,00
-Tanımlanmış fayda planları yeniden ölçüm kazanç/kayıplar	*5.097.393.783,00*
-Maddi ve Maddi Olm. Duran Varlıklar Yeniden Değerleme değer artışları	*-1.081.882,00*
Kardan ayrılan kısıtlanmış yedekler	*5.098.475.665,00*

(Tablo 36. Devam)

Ortak kontrole tabi teşebbüs veya işletmeleri içeren birleşmelerin etkisi	13.213.428,00
Geçmiş yıllar zararı	-150.563.000,00
Net dönem karı/(zararı)	-1.409.380.036
Özkaynaklar Toplamı	263.572.249,00

Tablo 37. Trabzonspor A.Ş. Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı

Cinsi	**Net Kayıtlı Değer**	**Makul Değer**	**Özkaynaklara İlave Edilen Makul Değer Farkı**
Futbolcu lisans sözleşmeleri	510.113.250	1.953.592.210	1.443.478.960
Lisans Sözleşmesi	281.684.079	3.735.575.783	3.453.891.70
Toplam	**791.797.329**	**5.689.167.993**	**4.897.370.665**

Tablo 38. Trabzonspor A.Ş. Özkaynak Mutabakatı

Özkaynak Mutabakatı	**31.08.2022**
Kayıtlı Değerlere göre Konsolide Özkaynaklar Toplamı	-534.508.333
Lisans Sözleşmesi Değerleme Farkları	3.453.891.705
Bonservis Bedelleri Değerleme Farkları	1.443.478.960
TTK 376 Özkaynaklar	**4.362.862.332**

- Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Aşağıdaki tabloda Trabzonspor A.Ş.'nin 2020-2022 dönemleri arası konsolide, 2019-2017 dönemleri arası konsolide olmayan finansal tablolara ilişkin dipnotlarından elde edilen bölümler arası raporlama bilgileri yer almaktadır. Şirketin 2 adet faaliyeti mevcut olmakla birlikte en yüksek hasılatı futbol faaliyetlerinden elde ettiği, sportif ürünlerin satışı faaliyetinin bunu sırasıyla takip ettiği görülmektedir. İlgili gelir tabloları incelendiğinde futbol faaliyetinin beş yıl boyunca dönem zararı, Sportif ürünler satışı faaliyetinde ise iki yıl boyunca dönem karı oluştuğu görülmektedir. Trabzonspor A.Ş. nin bağlı ortaklığı 2018,2019 yıllarında mevcut olmadığından bu yıllara ilişkin bilançoları konsolide değildir.

Tablo 39. Trabzonspor A.Ş. Bölümlerarası Raporlama Bilgisi

Trabzonspor Sportif Yatırım ve Ticaret A.Ş. ve Bağlı Ortaklıkları		
1 Haziran 2021-31 Mayıs 2022	**Sportif**	**Ticari**
Hasılat	526.662.800	149.442.446
Bölümler arası satış gelirleri	16.507.959	2.959.772
Satışların Maliyeti	-798.694.482	-70.479.636
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-272.031.682**	**78.962.810**
Genel Yönetim Giderleri	-27.998.157	-
Pazarlama Giderleri	-1.754.279	-32.781.848
Esas faaliyetlerden gelir	237.796.684	7.575.462
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-230.487.014	-4.032.212
Esas faaliyet karı/(zararı	**-294.474.448**	**49.724.212**
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	19.886.717	7.010.494
Yatırım faaliyetlerinden giderler	-14.928.815	-
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	-289.516.546	56.734.706
Finansman gelirleri	204.112.293	-
Finansman giderleri (-)	-290.878.135	56.734.706
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	-376.282.388	-
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-10.712.010
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-822.339
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-376.282.388	41.019.362
1 Haziran 2020-31 Mayıs 2021		
Hasılat	309.002.417	50.154.885
Bölümler arası satış gelirleri	5.816.264	1.615.701
Satışların Maliyeti	-411.449.517	-24.730.597
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	**-96.630.836**	**-**
Genel Yönetim Giderleri	-22.020.001	-
Pazarlama Giderleri	-	-17.311.809
Esas faaliyetlerden gelir	95.209.878	801.284
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-117.814.516	-1.405.357
Esas faaliyet karı/(zararı	**-141.255.475**	**9.124.107**
Yatırım faaliyetlerinden gelirler	89.197.275	9.015.609
Yatırım faaliyetlerinden giderler	-1.352.758	-42.000
Finansman gideri öncesi faaliyet karı/zararı	**-53.410.958**	**18.097.716**
Finansman gelirleri	7.141.598	334.405
Finansman giderleri (-)	-197.895.824	-2.124.539
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	**-244.165.184**	**16.307.582**
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-3.570.638
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	552.289
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	**-244.165.184**	**13.289.233**
1 Haziran 2019-31 Mayıs 2020 (Konsolide Olmayan)		
Hasılat	446.321.394	-
Satışların Maliyeti	-299.410.933	-
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	146.910.461	-
Genel Yönetim Giderleri	-17.967.119	-

(Tablo 39. Devam)

Esas faaliyetlerden gelir	64.107.553	-
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-64.003.657	-
Esas faaliyet karı/(zararı	129.047.238	-
Finansman gelirleri	22.127.650	-
Finansman giderleri (-)	-187.474.630	-
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	-36.299.742	-
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-36.299.742	-
1 Haziran 2019-31 Mayıs 2018(Konsolide Olmayan)		
Hasılat	361.740.062	-
Satışların Maliyeti	-280.741.567	-
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	80.998.495	-
Genel Yönetim Giderleri	-21.657.888	-
Esas faaliyetlerden gelir	105.142.086	-
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-54.172.519	-
Esas faaliyet karı/(zararı	110.310.174	-
Finansman gelirleri	12.835.839	-
Finansman giderleri (-)	-189.159.581	-
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	-66.013.568	-
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-66.013.568	-
1 Haziran 2018-31 Mayıs 2017(Konsolide Olmayan)		
Hasılat	190.723.543	-
Satışların Maliyeti	-308.402.830	-
Brüt Faaliyet Zararı/Karı	-117.679.287	-
Genel Yönetim Giderleri	-17.134.416	-
Esas faaliyetlerden gelir	147.276.749	-
Esas faaliyetlerden diğer giderler (-)	-181.011.980	-
Esas faaliyet karı/(zararı	-168.548.934	-
Finansman gelirleri	12.114.509	-
Finansman giderleri (-)	-136.029.182	-
Sürdürülen faaliyetler vergi önces i karı / (zararı)	-292.463.607	-
Dönem vergi geliri/(gideri), net -	-	-
Ertelenmiş vergi gideri/geliri	-	-
Sürdürülen faaliyetler dönem karı / (zararı)	-292.463.607	-

-Konsolide Bilançoların Değerlendirilmesi

Kulüplerin tüm gider çeşitlerinin yönetiminde başarısızlık sergilediği göz önünde bulundurulursa ilk olarak üretim giderlerini revize etmesi gerekmektedir. Ticari işlemlerin olağan akışında gelirlerin giderleri karşılaması gereklidir. Bu yaklaşımın temel

dayanağı mal ya da hizmetin satış fiyatının tüm giderleri karşılaması ve sonunda işletmeye kar bırakmasıdır.

Giderleri iki çeşit olarak ele alındığında birincisi satılan malın maliyetinden kaynaklanan aktifleştirilebilen üretim giderleri, ikincisi ise aktifleştirilemeyen ancak satışların yaratmış olduğu doğrudan giderlerdir. Kaynak-varlık-gider-gelir döngüsü içerisinde üretim giderleri dışarı akmaktadır. Üretim giderleri, satılan mal veya hizmet için harcanan mal, emek enerji ve malın mal edilmesi için kullanılan duran varlıkların amortismanlarından oluşmaktadır. Giderler gelirlerle karşılandığı için kaynak halini almaktadır. Bu gelirlerle üretim için yeni girdiler alınabilir, vadesi gelen borçlar ödenebilir, böylece varlıkların yeniden gider yaratma olanağı doğmaktadır (Güvemli, 2011:5-9).

Aktifleştirilemeyen faaliyet ve finansman giderleri de kendi içerisinde bir ayrıma gitmektedir. Finansman giderleri, kaynak-gider-gelir döngüsü içerisinde yer almaktadır. Yani finansman giderleri, işletme tarafından kullanılan kaynaktan yalnızca faiz gideri olarak türemektedir ve bu giderler ancak ödendikçe kaynak olarak kullanılmaktadır. Faaliyet giderleri ise doğrudan gelire ulaşmak adına yapılan giderlerdir. Gelir gerçekleştiğinde faaliyet giderleri tahakkuk etmektedir, ancak üretim giderleri gibi aktifleştirilemediği için, satışlar tarafından karşılanması büyük önem arz etmektedir. Giderler gerçekleştiğinde gelirlerle geri alınmaktadır. Böylece varlığa ulaşmadan yalnızca gider-gelir döngüsü içerisinde ilerlemektedir. İşletmede oluşan gelirin ise iki türlü etkisi mevcuttur. Bunlardan ilki kendisinden önce doğmuş olan giderleri finanse etmesi, ikincisi ise bu giderleri finanse ettikten sonra kalan tutar yani kar ile özkaynakları desteklemesidir (Güvemli ve Güvemli, 2016:164).

Kulüplerin futbol faaliyetleri diğer ticari işlemlerden farklı olarak bir mal ya da hizmet üretip satılmasından ziyade müsabakalardan kaynaklanan hasılatlar, yayın, reklam, maç bileti, sponsorluk gelirleri ve en önemlisi somut olmayan futbolcu lisansı satışlarından oluşmaktadır.

Bununla ilgili üretim giderleri yine futbolcuların bonservis ücretleri üzerine kurulmaktadır. Aynı şekilde kulüplerin amatör futbolcu yetiştirme giderleri, müsabakalar ve spor organizasyonları için yapılan tüm giderlerde üretim maliyetine eklenmektedir. Kulüplerin üretim giderlerinin işletme gelirleri ile karşılanamaması sebebiyle kaynak

yaratılamamaktadır. Hasılattan düşülen üretim giderlerinden sonra brüt satış zararına ulaşılması, kulüplerin diğer faaliyet ve finansman giderlerini de karşılayamaması durumunu ortaya çıkarmaktadır. Satış gelirleri haricinde yer alan faaliyet gelirleri de bu giderleri bertaraf edememektedir. Kulüplerin elde ettikleri gelir, giderleri karşılayamadığı gibi giderleri aşarak kar da oluşturamamasından dolayı özkaynakları destekleyememektedir. Borç taksitlerinin ödenmesinde ya da yeni varlık alımında finansman özkaynaklardan sağlanmakta bu durumda özkaynaklarda azalmaya sebebiyet vermektedir.

3.UEFA FİNANSAL FAİR PLAY DÜZENLEMESİ VE BİST'DE İŞLEM GÖREN FUTBOL KULÜPLERİNE YANSIMASI

Bu bölümde futbol kulüplerinin gelir-gider dengesini regüle etmesi ve finansal tablo oluşturmaları konusunda, UEFA tarafından yetkilendirilmiş TFF Kulüp Lisans ve Finansal Fairplay Talimatının öngörmüş olduğu düzenlemelerin yansımaları ele alınacaktır.

3.1.UEFA Kulüp Lisanslama ve Finansal Fair Play Kavramları

Futbol sektörünün endüstrileşmesine paralel olarak birçok kulüp dernek statüsünden şirketleşme yolunda ilerleme kaydetmiştir. Ancak bu büyüme ile birlikte plansız kurumsallaşma, yüksek tutarlı transferler, borç takibinin yapılamaması, bilanço dengesizliği, kulüplerin kazandığından daha çok harcaması gibi mali sorunlardan dolayı futbol sektörü dünya çapında büyük darbe almıştır. Bu noktada UEFA 2000 yılında Finansal Fair Play ve UEFA kulüp lisanslama kavramını ortaya çıkarmış ve futbol endüstrisinin daha sağlıklı, şeffaf ve güvenilir bir yapıda ilerlemesini amaçlamıştır (Ünüvar vd., 2010: 13-15).

UEFA Kulüp Lisanslama, UEFA tarafından, sisteme dahil olan kulüplerin her açıdan takibatını yapmak için oluşturulmuş bir sistemdir. "UEFA Club Licensing System and Financial Fair Play Regulations" adı ile hazırlanmış bu dokümanda UEFA'nın lisanslama sistemi ve Finansal Fair Play hakkında tüm içerikler mevcut olmakla birlikte UEFA sistemine dahil olan her federasyonun bu düzenlemenin içindeki asgari şartlara bağlı kalarak kendi kulüp lisans talimatını hazırlamak zorunda olduğuna hükmetmiştir. Buna istinaden Türkiye'de 2003 yılında Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) tarafından "Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Talimatı (KLFFPT)" hazırlanmış ve UEFA tarafından onaylanmıştır. Aynı talimat son olarak TFF tarafından 2019 yılında güncellenmiş ve yayınlanmıştır (Akşar, 2005:250-259) .

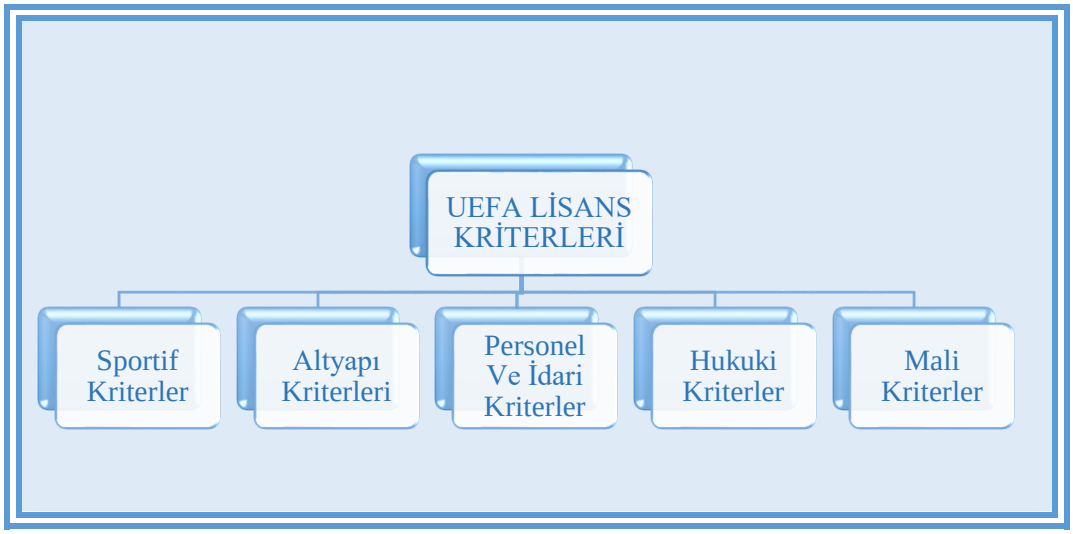
Türk Futbol Federasyonu Kulüplerin gerek ulusal müsabakalarda gerek UEFA müsabakalarında yer alması için gerekli lisansı veren kurumdur. TFF'nin hazırlamış olduğu KLFFPT'ye göre ulusal kulüp lisansı ve UEFA Kulüp lisansı olmak üzere iki çeşit lisans sistemi mevcuttur. Ulusal kulüp lisansını Süper Lig, 1. ve 2. Lig kulüpleri, UEFA Kulüp Lisansını ise UEFA müsabakalarına katılamaya hak kazanan kulüpler

alabilmektedirler. TFF, Kulüp Lisans Kurulu, Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü ve Tahkim Kurulu'ndan oluşmakta olup, Kulüp Lisans Sistemi'nin yönetimi ve denetimi Kulüp Lisans ve Finansal Fair Play Müdürlüğü tarafından yürütülür (KLFFPT, 2019: m. 16).

Futbol kulüplerinin finansal tablo düzenlemeleri konusunda ana kanun koyucu Türk Ticaret Kanunu olmakla birlikte UEFA tarafından yetkilendirilmiş TFF Kulüp Lisans ve Finansal Fairplay Talimatında finansal tabloların Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarına göre ya da UFRS ile tam uyumlu Türkiye Finansal Raporlama standartlarına göre hazırlanması ve denetime tabi tutulmasını öngörmüştür.

3.2. UEFA Lisansı ve Ulusal Lisans Kriterleri

UEFA lisans kriterleri beş ana alanda gruplaşmıştır. Bunlar; sportif, altyapı, personel, idari, hukuki ve mali kriterlerden oluşmaktadır. Kulüpler, ilgili lisansı alabilmeleri için bu beş ana kriterin içerdiği şartları yerine getirmekle yükümlüdürler. Bu kriterlerin amacı, futbol kulüplerini meydana getiren yapı taşlarının sağlamlaşması ve kulüplerin sürdürülebilir bir istikrara sahip olmasıdır. Çalışmamızda bu beş ana grupta yer alan mali kriterler değerlendirilecektir.

Şekil 2. UEFA Lisans Kriterleri

Mali kriterler, diğer adıyla Finansal Fair Play (FFP) kulüplerin "kazandığın kadar harca" prensibi üzerine kurulmuştur. FFP'nin içeriğinin özü kulüplerin mali yapısının şeffaf,

güvenilir, borçlanma seviyesinin kontrollü olmasına yönelik düzenlemelerden oluşmaktadır.

3.2.1. Mali Kriterler

3.2.1.1. Mali Kriterlere Uygun Olarak Oluşturulması Gereken Tablolar ve Şekil Şartları

KLFFPT'ye göre Hazırlanması Gereken Finansal Tablolar

KLFFPTT, Süper Lig kulüplerinin yıllık finansal tablolarını UFRS ya da bunlarla tam uyumlu TFRS'ye göre 1 Haziran – 31 Mayıs özel hesap dönemini kullanarak hazırlaması bununla birlikte Bağımsız Denetçi veya Yeminli Mali Müşavir (YMM) tarafından denetlenmesini zorunlu tutmuştur. (KLFFPT, 2019: m. 65/A).

Yıllık finansal tablolar

- Finansal Durum Tablosu,
- Kar veya Zarar Tablosu ve Diğer Kapsamlı gelir tablosu,
- Nakit Akış Tablosu,
- Özkaynak Değişim Tablosu,
- Önemli muhasebe politikalarının bir özetini içeren notlar ve diğer açıklayıcı notlar,
- Yönetim tarafından hazırlanan finansal rapor ve başvuru dosyasında tanımlanan ek finansal bilgiler.

KLFFPT'de kulüplerin düzenlemekle yükümlü olduğu finansal tabloların içeriğinde belirtmesi gereken kalemleri belirlemiştir. Buna göre finansal tablonun asgari bildirim yükümlülükleri aşağıdaki gibi olmalıdır (KLFFPT, 2019: EK V).

Tablo 40. KLFFPT'ye Göre Düzenlenmesi Gereken Finansal Durum Tablosu

Finansal Durum Tablosu
Varlıklar
Nakit ve nakit benzeri değerler
ii. Futbolcu transferlerinden kaynaklanan alacaklar (kısa ve uzun vadeli)

(Tablo 40. Devam)

iii. Grup işletmeleri ve diğer ilişkili taraflardan alacaklar (kısa ve uzun vadeli)
iv. Diğer cari alacaklar
v. Vergi varlıkları (kısa ve uzun vadeli)
vi. Stoklar
vii. Diğer varlıklar (kısa ve uzun vadeli)
viii. Maddi duran varlıklar
ix. Maddi olmayan duran varlıklar – futbolcular
x. Maddi olmayan duran varlıklar – diğer
xi. Finansal Yatırımlar
Yükümlülükler
xii. Kredili banka mevduat hesabı
xiii. Banka ve diğer krediler (kısa ve uzun vadeli)
xiv. Grup işletmeleri ve diğer ilişkili taraflara olan borçlar (kısa ve uzun vadeli)
xv. Futbolcu transferlerinden kaynaklanan borçlar (kısa ve uzun vadeli)
xvi. Personele olan borçlar (kısa ve uzun vadeli)
xvii. SGK ve Vergi Dairesine olan borçlar (kısa ve uzun vadeli)
xviii. Ertelenmiş gelir ve tahakkukları (kısa ve uzun vadeli)
xix. Diğer vergi yükümlülükleri (kısa ve uzun vadeli)
xx. Diğer cari ödenecek işlemler
xxi. Karşılıklar (kısa ve uzun vadeli)
xxii. Diğer yükümlülükler (kısa ve uzun vadeli)
Net varlıklar/yükümlülükler
xxiii. Net varlıklar/yükümlülükler
Özkaynaklar
xxiv. Hisse ve fon sermayesi
xxv. Birikmiş karlar
xxvi. Diğer yedekler

Tablo 41. KLFFPT'ye Göre Düzenlenmesi Gereken Kar veya Zarar Tablosu ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu

Kar Veya Zarar Tablosu ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu
Gelir
i. Gişe gelirleri
ii. Sponsorluk ve reklam gelirleri
iii. Yayın hakları
iv. Ticari faaliyetler
v. UEFA tarafından verilen katkı payı ve ödül paraları
vi. Diğer faaliyet gelirleri
vii. Toplam gelir ("i" den "vi" arası toplam)
Giderler
viii. Satışların/hammaddelerin maliyeti
ix. Personele sağlanan faydalara ait giderler (futbolcular ve diğer personel)
x. Maddi duran varlıkların aşınma payı ve değer düşüklüğü
xi. Diğer maddi olmayan duran varlıkların amortisman ve değer düşüklüğü
xii. Diğer faaliyet giderleri
xiii. Faaliyet giderleri toplamı ("viii" ile "xii" arası toplamı)
Futbolcu transferleri
xiv. Maddi olmayan duran varlıkların- futbolcu tescillerinin amortismanı ve değer düşüklüğü veya futbolcu tescillerinin elde etme giderleri
xv. Maddi olmayan duran varlıkları- futbolcu tescillerini elden çıkarma karı/zararı veya futbolcu tescillerinin elden çıkarılmasından elde edilen gelir
xvi. Futbolcu transferlerinden elde edilen toplam net sonuç ("xiv" ve "xv" toplamı)
Diğer
xvii. Maddi duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kar/zarar
xviii. Finansal gelir ve gider
xix. Faaliyet dışı gelir/gider
xx. Vergi geliri/gideri
xxi. Vergi sonrası kar veya zarar ("vii", "xiii", "xvi" ve "xvii" ile "xx" arası toplamı.)

Tablo 42. KLFFPT'ye göre Düzenlenmesi Gereken Nakit Akış Tablosu

Nakit Akış Tablosu
İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları
i.İşletim faaliyetlerinden sağlanan net nakit akış girişleri/çıkışları
Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları
ii. Futbolcu tescillerinin alınması/elden çıkarılmasından kaynaklanan nakit girişleri/çıkışları
iii. Maddi duran varlıkların alınması/elden çıkarılmasından kaynaklanan nakit girişleri/çıkışları
iv. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan diğer nakit girişleri/çıkışları
Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları
v. Hissedarlar ve ilişkili taraflardan borçlanmalardan kaynaklanan nakit girişleri/çıkışları
vi. Finans kuruluşlarından borçlanmalardan kaynaklanan nakit girişleri/çıkışları
vii. Sermaye/özkaynak artışından kaynaklanan nakit girişleri
viii. Sahiplere/hissedarlara temettü ödenmesinden kaynaklanan nakit çıkışları
ix. Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan diğer nakit girişleri/çıkışları

Tablo 43. KLFFPT'ye göre Düzenlenmesi Gereken Önemli Muhasebe Politikalarının Bir Özetini İçeren Notlar ve Diğer Açıklayıcı Notlar

Önemli muhasebe politikalarının bir özetini içeren notlar ve diğer açıklayıcı notlar
Muhasebe politikaları
Maddi duran varlıklar
Maddi olmayan duran varlıklar
Finansal Yatırımlar
Kredili mevduat hesaplar ve krediler
Karşılıklar
Çıkarılmış sermaye ve yedekler
i. Paylara Bölünmüş/Fon Sermayesi
a) Çıkarılan hisselerin sayısı ve türü;

(Tablo 43. Devam)

b) Çıkarılan hisselerden kaynaklanan hisse senedi ihraç primi (varsa);
c) Çıkarılan hisselerden elde edilen toplam tutar;
d) Yeni hisselerin çıkarılma sebebi.
ii. Diğer Yedekler
iii. Dağıtılmamış karlar
Kontrol eden taraf
İlişkili taraf işlemleri
i. İşlemlerin tutarı ve niteliği;
ii. Taahhütlerde dâhil olmak üzere, mevcut bakiyelerin tutarı ve
a) Söz konusu bakiyelerin koşullarını, teminat altına alınmış olup olmadıklarını ve ödeme için belirlenen karşılığın niteliğini ve
b) Alınan veya verilen tüm garantilerin ayrıntıları;
iii. Mevcut bakiyeler ile ilgili şüpheli alacak karşılığını ve
iv. Dönem içinde ilişkili taraflardan değersiz veya şüpheli alacaklarla ilgili olarak muhasebeleştirilen giderleri.
a) Ana ortaklık;
b) Raporlama yapan kuruluş üzerinde müşterek kontrol gücüne ya da önemli etkiye sahip olan işletmeler;
c) Bağlı ortaklıklar;
d) İştirakler;
e) İşletmenin katılımcı konumunda olduğu ortaklıklar;
f) İşletmenin veya ana ortaklığın kilit yönetici personeli
g) Diğer ilişkili taraflar.
Koşullu borçlar
i. Finansal etkilerine dair bir tahmin;
ii. Kaynak çıkışlarının miktarı veya zamanlaması hakkındaki belirsizliklere dair açıklamalar
iii. Tazminat olasılıkları.

(Tablo 43. Devam)

Finansal durum tablosu tarihinden sonraki olaylar
i. Sabit vadeli borçların vadelerinde geri ödeneceğine veya yenileneceğine dair gerçekçi olmayan beklentiler;
ii. Önemli faaliyet zararları;
iii. Finansal tabloların doğru olmadığını gösteren önemli yolsuzluk veya hataların ortaya çıkarılması;
iv. Yönetimin işletmeyi tasfiye etme veya faaliyeti durdurma niyetinde olması veya bundan başka gerçekçi bir alternatifi bulunmaması;
v. Ödenen veya alınan tutarların önemli derecede büyük olduğu transfer ile gelen/giden futbolcu işlemleri;
vi. Mülklere ilişkin işlemler – örneğin; kulübün stadyumuna ilişkin işlemler.
Diğer açıklamalar
i. Menajer/Aracı ücretleri;
ii. Futbolcuların ekonomik hakları (veya benzeri);
iii. Vergi giderleri;
iv. Diğer;

Tablo 44. KLFFPT'ye göre Futbolcu Durum Bilgisi Tablosu

Futbolcu Durum Bilgisi
Adı ve doğum tarihi
Futbolcu Sözleşmesinin ilk başlangıç tarihi ve güncel sözleşmenin bitiş tarihi
Futbolcu tescilinin alınmasına ilişkin giderler
Devreden ve dönem sonu birikmiş amortisman;
Dönem içi gider/amortisman
Dönem içinde değer düşüklüğü
Satışlar (gider ve birikmiş amortisman)
Net defter değeri (taşınan tutar)
Transfer ile giden futbolcu tescilinden elde edilen kar/zarar
Yetiştirme bedeli ve/veya dayanışma bedelleri hariç olmak üzere, futbolcunun tesciline önceden sahip olmuş olan bir futbol kulübünün, futbolcunun sonraki transferlerinden (vb. durumlar) elde edeceği haklara ilişkin açıklama ve (mümkünse) miktarı.

Ara Dönem Finansal Durum Tablosu

Ara dönem, yasal hesap kapanış tarihini takip eden gün başlayacak ve 31 Aralık tarihi itibarıyla sona erecektir. Bir ara dönem, altı aylık bir süreyi kapsamak zorunda değildir, ancak tam bir mali yıldan daha kısa bir finansal bildirim dönemini içermelidir.Ara dönem finansal tablosu aşağıdaki bilgileri içermelidir. (KLFFPT, 2019: m. 67).

Ara dönemin bitiminden itibaren bir finansal durum tablosu ve bir önceki tam mali yılın bitiminden itibaren olan karşılaştırmalı finansal durum tablosu,

- Bir önceki mali yıldan önceki karşılaştırılabilir ara dönemin kar ve zarar hesapları ile birlikte ara dönemin kar veya zarar tablosu ve diğer kapsamlı gelir tablosu,
- Bir önceki mali yıldan önceki karşılaştırılabilir ara dönemin karşılaştırmalı tablosu ile birlikte ara dönemin nakit akış tablosu,
- Bir önceki yıllık hesap döneminin önceki karşılaştırılabilir ara dönemin karşılaştırmalı tablosu ile birlikte ara dönemin özkaynak değişim tablosu,
- Açıklayıcı dip notlar .

3.2.1.2. Mali Kriterlere Uygun Finansal Tabloların Hazırlanmasına İlişkin Esaslar ve Gereksinimler

TFF talimatında finansal tabloların oluşturulması için uygulanması gereken ilkeler aşağıdaki gibidir (KLFFPT, 2019: EK VI/A):

- Gerçeğe uygun sunum,
- Sunumun tutarlılığı,
- Muhasebenin tahakkuk esası,
- Her bir ön kalemin sınıfının ayrı olarak sunumu,
- Varlıkların ve borçların veya gelirlerin ve giderlerin netleştirilmemesi.

KLFFPT, bu ilkeleri TMS 1 ve Kavramsal Çerçeveyi birebir esas alarak oluşturmuştur. Lisans adayları finansal tablolarını bu ilkeleri dikkate alarak aşağıda açıklanan şekil şartlarına uygun olarak hazırlamalı ve kulüp yönetimi tarafından onaylanmalıdır.

3.2.1.2.1. Konsolidasyon Gereksinimleri

Raporlama bünyesinde yer alan tüm şirketlerin finansal bilgileri konsolide edilmelidir ve tek bir şirketmiş gibi raporlanmalıdır. Konsolide finansal tabloları, ana ortaklık ve bağlı ortaklık bilgilerini tek bir şirketin finansal tablosunu yansıtacak şekilde düzenlenmelidir (KLFFPT, 2019: EK VI/B).

3.2.1.2.2. Futbolcu Tescili İçin Muhasebe Gereksinimleri

Transfer ile kulübe dahil olmuş futbolcuların tescillerine ilişkin giderler kulüp tarafından maddi olmayan duran varlıklarda aktifleştirilebilir. Bunun dışında tescile ilişkin giderler, ulusal muhasebe politikasına da uygun olmak kaydıyla doğrudan gider olarak da muhasebeleştirilebilir. Her iki durumda da aşağıdaki muhasebe gereksinimlerinin yerine getirilmesi gereklidir (KLFFPT, 2019: EK VI/C).

Futbolcu tescilinin alınması işleminde transfer bütün şartları ile gerçekleştirildiğinde finansal tablolara yansıtılmalıdır.

Futbolcu tescilinin kulüp bünyesine alınması UEFA mali kriterlerine göre TMS 38 Maddi Olmayan Duran Varlıklar Standardı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Çünkü futbolcunun lisans kullanım hakkı diğer bir ifadeyle bonservis hakkı belli bir süre kulübün bünyesine girmektedir. Bu haktan elde edilecek fayda, futbolcunun başka bir kulübe transferinden kaynaklı nakit girişi, forma ya da kombine bilet satışlarındaki artışlar, müsabaka sırasında göstermiş olduğu performans şeklinde olabilir.

	…. / …. / ……		
	HAKLAR	***	
	İNDİRİLECEK KDV	***	
	BANKALAR		***
	Futbolcu bonservis bedeli ödemesi		

Futbolcunun defter değeri haricinde, yalnızca transfer edilmesine ilişkin direkt giderleri aktifleştirilebilir. Futbolcuya ödenen bedeller ve yan haklar tescil giderleri olarak nitelendirilmez ve aktifleştirilemez. Aynı şekilde futbolcuların transferini gerçekleştirmek sebebiyle borçlanmalardan doğan borçlanma maliyetleri tescil

giderlerine dahil edilmez. Söz konusu maliyetler finansman gideri olarak kayıt altına alınmalıdır. (KLFFPT, 2019:EK VI/C) Bu hüküm TMS 38 madde 68 ile örtüşmekte olup maddi olmayan duran varlığın maliyetinin bir parçasını oluşturan harcamaların aktifleştirilebileceğini, diğer harcamaların ise giderleştirilebileceğini hükmetmektedir.

KLFFPT'de futbolcu tescili sözleşmesi ile alakalı menajerlik ve aracılık ücretleri gibi müzakere giderlerinin aktifleştirilmesi gerektiğini hükmetmiştir. Bu durumda futbolcuların transfer edilmesine aracılık eden menajerlik ücretleri direkt futbolcunun transfer edilmesine ilişkin bir gider olması sebebiyle aktifleştirilebilir (Sevim ve Bülbül, 2020: 50-55).

	…. / …. / ……		
HAKLAR		***	
001 Futbolcu Bonservis Bedeli		***	
002 Menajerlik Ücreti			
İNDİRİLECEK KDV			
	BANKALAR		***
Tescil giderlerinin aktifleştirilmesi			

Futbolcu varlığı hak olarak muhasebeleştirildiğinde, standarda göre, faydalı ömrü, , sözleşme süresi olarak dikkate alınır. İtfa süresi sözleşmenin başladığı tarih itibariyle başlar ve elden çıkarma listesine ayrılana ya da transfer edilene kadar devam eder. TMS 38'de dikkate alınması gereken diğer bir husus kalıntı değerdir. Maddi olmayan duran varlığın bir başkası tarafından satın alınmasının taahhüt edilmesi ya da varlığın aktif bir piyasasının olması durumunda kalıntı değerin göz ardı edilmemesi gerekir. Futbolcuların kulüplerle sözleşme sürelerinin bitiminden sonra transfer ücreti ödenmesinin önünü kesen BOSSMAN Kararlarından sonra, kulüpler transfer ücreti elde edebilmek adına futbolcuları sözleşme bitiminden önce satışa çıkarmaktadırlar (Akşar, 2005:12-15). Bu durum piyasanın canlanması ve aktifleşmesine sebep olmakla birlikte kalıntı değerin "0" kabul edilmesi durumun gerçekliğine ters düşmektedir. Futbolcu piyasasına bakıldığında kulüpler arası transferlerin çok sık yapıldığı bu sebeple futbolculara ayrılan amortisman hesaplamalarında kalıntı değerin hesaplanması daha doğru olacaktır (Yazarken, 2016: 100). TMS 38 Standardı'nın 100. maddesi uyarınca kalıntı değerin belirlenmesi için

birtakım şartlar mevcuttur. Ancak sözleşme süresi bitmeden elden çıkarılma yönünde karar alınan futbolcudan gelir elde edilmesinin belirsiz olduğu durumlarda, futbolcu için kalıntı değer "0" olarak kabul edilebilir.

Futbolcunun tescilinin kayıtlara alındığı dönem amortisman ayırmaya başlanmalıdır. Futbolcunun kulüple olan anlaşma süresi dolduğunda ya da başka bir kulübe transferi durumunda amortisman ayırma işi sonlandırılmalıdır. TMS 38 mad 97 uyarınca futbolcunun amortismana tabi değeri sözleşme süresince eşit bir şekilde dağıtılmalıdır. Futbolcunun kulüple yapmış olduğu sözleşmenin uzaması durumunda, futbolcunun defter değerine eklenen sözleşme giderleri ile birlikte amortisman süresi, uzayan sözleşme süresi kadar uzatılabilir ya da orijinal sözleşmenin kalan süresi boyunca itfa edilebilir. (Aygün ve Uluçenk, 2019: 700-703).

	…. / …. / ……		
	HİZMET ÜRETİM MALİYETİ	***	
	Futbolcu Sözleşmeleri İtfa Payı 1.Yıl		
	BİRİKMİŞ AMORTİSMANLAR		***
	Futbolcu Sözleşmesine istinaden ayrılan amortisman		

Futbolcunun satın alınması durumunda futbolcunun araştırılması, yetiştirilmesi ve futbolcunun geliştirilmesi ile ilgili tüm giderler de TMS 38 mad 57 "Geliştirme Maliyetleri" kapsamında giderleştirilebilir (Gökçen ve Horosan, 2009: 135-140).

TMS 38 madde 57 çerçevesinde futbolcunu kulübün altyapısından yetiştirilip profesyonel olarak takıma dahil edilmesi aşağıdaki koşulları tamamını sağlaması durumunda maddi olmayan duran varlık kapsamında muhasebeleştirilebilir:

a. Maddi olmayan duran varlığın kullanıma veya satışa hazır hale gelebilmesi için tamamlanmasının teknik olarak mümkün olması.
b. İşletmenin maddi olmayan duran varlığı tamamlama ve bu varlığı kullanma veya satma niyetinin bulunması.
c. Maddi olmayan duran varlığı kullanma veya satma imkanının bulunması.
d. Maddi olmayan duran varlığın muhtemel gelecek ekonomik faydayı nasıl sağlayacağının belirli olması. Ayrıca, maddi olmayan duran varlığın ürününün

veya kendisinin bir piyasasının olması ya da işletme bünyesinde kullanılacak olması durumunda buna elverişli olması.

e. Geliştirme safhasını tamamlamak ve maddi olmayan duran varlığı kullanmak veya satmak için yeterli teknik, mali ve diğer kaynakların mevcut olması.
f. Geliştirme sürecinde maddi olmayan duran varlıkla ilgili yapılan harcamaların güvenilir bir biçimde ölçülebilir olması (TMS 38 mad 57).

İşletmeye gelecekte ekonomik yararlar sağlamak amacıyla birtakım harcamalar yapılır, ancak söz konusu harcamalar sonucunda muhasebeleştirilebilecek herhangi bir maddi olmayan duran varlık veya diğer bir varlık elde edilmediğinde ya da oluşturulamadığında, anılan harcamalar gerçekleştiği anda gider olarak muhasebeleştirilir. (TMS 38 m.69) Sporcuların yetiştirilme aşamasında yapılan tüm giderler, TMS 38 madde 69 çerçevesinde gider olarak muhasebeleştirilmelidir, çünkü sporcuların profesyonel olarak takıma katılıp katılamayacağı belirsiz bir durumdur. (Sevim ve Bülbül, 2020:57).

	…. / …. / ……		
	İŞLETME İÇİNDE OLUŞTURULAN MODV	***	
	YAPILMAKTA OLAN YATIRIMLAR		
	Altyapıda yetiştirilen sporcuların aktifleştirilmesi		***

Aktifleştirilen futbolcu değerlerinin her yıl değer düşüklüğüne uğrayıp uğramadığı kontrol edilir. Eğer futbolcunun defter değeri o anki piyasa koşullarında gerçekleşmesi muhtemel tescil satış bedelinden düşük ise, değer düşüklüğü karşılığı ayırılması zorunludur. Ancak futbolcunun geçici olarak müsabakalara katılamayacak şekilde sakatlanması ya da kondisyonunun düşmesi sebebiyle belirli maçlara seçilmemesi değer düşüklüğü zararı olarak muhasebeleştirilemez.

Bunun haricinde yönetimin, futbolcunun defter değerinin piyasa değerinden yüksek olduğuna kanaat getirmesi durumunda futbolcunun yeniden değerlemesi yapılmaz. (KLFFPT, 2019: EK VI/C). TMS 38 mad. 24'de belirtildiği üzere bir maddi duran varlığın ilk defa kayıtlara alınması durumunda maliyet bedeli ile ölçülmesi gerekir. TMS 38 madde 75'de ise ilk muhasebeleştirilmeden sonra yeniden değerleme yöntemi seçilebileceği belirtilmiştir. İlgili standartta "*Bir maddi olmayan duran varlık, ilk muhasebeleştirilmesinin ardından, yeniden değerleme tarihindeki gerçeğe uygun*

değerinden birikmiş itfa ve değer düşüklüğü zararlarının tamamı düşüldükten sonra hesaplanan tutarı olan yeniden değerlenmiş tutarı üzerinden izlenir. Bu Standarda göre yeniden değerleme yapmak için, gerçeğe uygun değer, aktif bir piyasa ile ilişkilendirilmek suretiyle ölçülür. Yeniden değerleme işlemleri, raporlama dönemi sonunda ilgili aktifin defter değerinin gerçeğe uygun değerinden önemli ölçüde farklılık göstermemesi açısından düzenli olarak yapılır" (TMS 38, md.75). "*Bir maddi olmayan duran varlığın defter değerinin yeniden değerleme işlemi sonucunda artması durumunda, söz konusu artış diğer kapsamlı gelirde muhasebeleştirilir ve yeniden değerleme fazlası adı altında özkaynakta biriktirilir. Ancak, anılan yeniden değerleme artışının, varsa daha önce aynı varlık için kâr veya zararda muhasebeleştirilen yeniden değerleme azalışını ortadan kaldıran kısmı, kâr veya zararda muhasebeleştirilir"* (TMS 38, md.85). şeklinde hüküm bulunmaktadır.

Bu durumda futbolcunun piyasa değerinin defter değerinden daha yüksek olduğunu düşünen kulübün talimata göre yukarıya doğru yeniden değerleme yapmaması gerekmektedir (KLFFPT 2019, EK VI/C).

Futbolcunun kariyerine kalıcı olarak devam edememesine sebep olabilecek bir sakatlık geçirmesi durumunda, bilançoda gösterilen futbolcu tescilinin net defter değerinin itfa edilmeyen kısmı, ilgili raporlama döneminde doğrudan gider yazılır. Ancak bu futbolculara sözleşme süresince ödenmesi gereken ücretler personel giderleri olarak muhasebeleştirilmeye devam edilir (KLFFPT 2019, EK VI/C). Bu durumda TMS 36'ya maliyet bedeli üzerinden değer düşüklüğü hesaplanmalı ve karşılık ayrılmalıdır (Gökçen ve Horosan, 2009: 50-60).

…. / …. / ……			
KARŞILIK GİDERLERİ		***	
	MODV DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ		***
	ZARAR KARŞILIKLARI		***
Değer düşüklüğü kaydı			

Kulüp yönetimi bir futbolcunun tescilini kalıcı olarak devretmeye karar verirse, futbolcunun net defter değeri, satış giderleri düşüldükten sonra elden çıkarma tahsilatından düşük olsa bile bilançoda düşülebilecektir. Kar zarar tablosuna yansıtılması

gereken tutar elden çıkarma hasılatı ile futbolcu tescilinin net defter değeri arasındaki farktır.

Bir futbolcu tescilinin elden çıkarılması işlemi bütün şartlar sağlanıp devir işlemi bittiğinde ve yeni kulüple olan sözleşmesi yürürlüğe girdiğinde lisans adayının finansal tablolarında gösterilir.

TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler Standardına göre bir maddi ya da maddi olmayan duran varlığın elden çıkarılmaya karar verilmesi durumunda, birtakım şartları sağlaması halinde bu varlığın satış amaçlı elde tutulan varlıklarda raporlanması gereklidir.

- Varlığın normal piyasa koşullarında satılma olasılığının yüksek olması
- Varlığın satışı ile alakalı yönetimin bir plan hazırlaması alıcılar belirlemesi
- Varlığın gerçeğe uygun değeri ile uyumlu bir fiyat üzerinden satışının sağlanması gereklidir (TFRS 5, mad. 6-7-8).

Bu koşulları sağlayan varlık satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılması halinde defter değeri ile satış maliyeti düşülmüş gerçeğe uygun değerinden düşük olanı ile ölçülür. Arada değer düşüklüğü farkı oluşması durumunda bu fark kar zarara aktarılır. İlgili değer düşüklüğünde zaman içerisinde azalma meydana gelmesi durumunda bu azalış kazanç olarak raporlanabilir. Satış amaçlı elde tutulan varlıklar için amortisman ya da itfa payı ayırmaya gerek yoktur (Demirci ve Küçüker, 2020:142) .

…. / …. / ……			
SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN VARLIKLAR		***	
BİRİKMİŞ AMORTİSMAN		***	
	HAKLAR		***
Futbolcunun satış listesine dahil edilmesi			

…. / …. / ……			
BANKALAR		***	
	SATIŞ AMAÇLI ELDE TUTULAN		***
	VARLIKLAR		
	DİĞER FAALİYETLERDEN		***
	ÇEŞİTLİ GELİR VE KAZANÇLAR		
Futbolcunun elden çıkarılması			

3.2.1.2.3. Futbolcu Tescilinin Geçiçi Transferine İlişkin İçin Muhasebe Gereksinimleri

Bir futbolcu tescilinin geçici transferinde tahsil edilen transfer ücreti futbolcu transfer geliri, ödenen transfer ücreti ise transfer gideri olarak kaydedilir.

Satın alma yükümlülüğü olamayan bir futbolcunun geçici transferinde, tahsil edilen transfer ücreti, transfer sürecini kapsayan dönemde futbolcu transfer geliri olarak kaydileştirilir. Futbolcuyu geçici olarak transfer eden kulüp, futbolcu tescilini kendi bünyesinde tuttuğu için futbolcunun tescil haklarını kendi bilançosunda gayrimaddi varlık olarak bulundurmaya ve bu varlığa istinaden amortisman ayırmaya devam etmelidir.

…. / …. / ……			
BANKALAR		***	
	ESAS FAALİYET GELİRLERİ		***
	Futbolcu Kiralama Geliri		
Futbolcunun geçici transfer kaydı			

Yeni kulübün ödediği geçici transfer ücreti, futbolcunun geçici olarak transfer edildiği süre boyunca gider olarak muhasebeleştirilir. Futbolcunun maaş ödemesinin hangi kulübün yapması gerektiği sözleşmede belirtilir. Yeni kulübün yapması durumunda personel yan hak giderleri olarak kaydileştirilir.

Satın alma yükümlülüğü ile birlikte mevcut kulüpten yeni kulübe futbolcunun geçici transferi

Mevcut kulüp tarafından geçici transfer daimi bir transfer olarak gösterilmelidir. Futbolcu tescil hakları gayrimaddi haklardan çıkarılmalıdır. Geçici transferden elde edilen gelir transfer sözleşmesinin yürürlülük tarihinden itibaren kaydileştirilmelidir.

Yeni kulüp açısından ise futbolcu tescil hakları gayrimaddi hak olarak kaydedilmelidir ve daimi transfere ilişkin muhasebe yükümlülükleri uygulanmalıdır.

Satın alma opsiyonu ile birlikte mevcut kulüpten yeni kulübe geçici transferi

Satın alma opsiyonu yeni kulüp tarafından kullanılana kadar futbolcunun eski kulübü tarafından geçici transfer olarak muhasebeleştirilir. Satın alma opsiyonu kullanıldığında geçici transferden kalan bakiye ve kalıcı transferden elde edilecek gelirler, kalıcı transfere ilişkin muhasebe koşullarına göre kayıt altına alınmalıdır.

Bir koşullu satın alma yükümlülüğü ile birlikte mevcut kulüpten yeni kulübe geçici transferi

Koşul sağlandığında her iki kulüp tarafından transfer geçici transferin yürürlük tarihinden itibaren kalıcı transfere dönüşür ve kalıcı transferin muhasebe koşullarına göre kaydileştirilir (KLFFPT, EK VI/D).

3.2.1.2.4. Belirli Gider Kalemlerine İlişkin Muhasebe Gereklilikleri

KLFFPT'nin bu bölümünde futbol kulübü bünyesinde çalışan personel için yapılan harcamalar ele alınmıştır. Buna ilişkin düzenlemelerin TFRS'deki karşılıkları ve muhasebe kayıtlarının oluşturulması aşağıda açıklanmıştır.

1-Aşağıda belirtilen çalışanlar için teşvik/ikramiye giderleri personel yan hak gider olarak muhasebeleştirilmesi gereken giderlerdir (KLFFPT, EK VI/E):

- Çalışanların hizmet karşılığında aldıkları bedeller, teşvikler, ikramiyeler şeklinde ödenen tüm tutarlar,
- Kulüp tarafından karşılıksız yapılan tüm ikramiye veya teşvik ödemeleri,

- Futbolcuların müsabakalara katılması gibi belirli bir koşula bağlı olarak yapılan ikramiye veya teşvik ödemeleri.

2-Çalışanlara ödenen fesih tazminatları:

Müsabakalarda yer alan teknik kadro, hakem, antrenör ve diğer çalışanlara ödenen ücretler ile futbolculara ödenen her türlü teşvik, ikramiye, prim ve ödül gibi bedeller, esas faaliyetin unsurları olması sebebiyle "Esas Faaliyetlerden Çeşitli Gider ve Zararlar" hesabında muhasebeleştirilmelidir (Aygün ve Uluçenk, 2019:690-705):

…. / …. / ……			
ESAS FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR		***	
	BANKALAR		***
İkramiye, ödül vs. ödeme			

Bunların dışında her ay düzenli olarak yapılan personel maaş ödemeleri ise 740 Genel Yönetim Giderleri hesabında izlenmelidir.

…. / …. / ……			
GENEL YÖNETİM GİDERİ		***	
	BANKALAR		***
Personel Maaş Ödemesi			

TMS 19'a göre çalışanlara ödenen kıdem tazminatları için toplam tutar yerine net bugünkü değeri hesaplanarak giderleştirilir ve buna istinaden karşılık ayrılır (Örten, Kaval ve Karapınar, 2017:533-557).

…. / …. / ……			
GENEL YÖNETİM GİDERİ		***	
	KIDEM TAZMİNATI KARŞILIĞI		***
Kıdem tazminatı ayırma			

3.2.1.2.5. Belirli Gelir Kalemlerine İlişkin Muhasebe Gereklilikleri

KLFFPT'nin bu bölümünde futbol kulübü bünyesinde gerçekleşen sezon bileti satışı, yayın ve ödül parası gelirleri v.b. nakit girişlerinin kaydileştirilmesi ele alınmıştır. Buna ilişkin düzenlemelerin TFRS'deki karşılıkları ve muhasebe kayıtlarının oluşturulması aşağıda açıklanmıştır.

Sezon Bileti Satışı ve Gelirleri

Kombine bilet satışlarında elde edilen toplu gelirler sezon boyunca oynanan maçların tarihlerinde nispi olarak muhasebeleştirilir (KLFFPT, EK VI/F). İlgili kayıt TFRS 15'de açıklanan dönemsellik ilkesiyle örtüşmekte olup elde edilen hasılat gerçekleşen müsabaka zamanlarına tekabül edecek şekilde kaydileştirilmelidir.

	…. / …. / ……		
BANKALAR		***	
	GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		***
	Ertelenmiş Gelirler		
	ESAS FAALİYET GELİRİ		***
Kombine satış geliri			

Yayın ve Ödül Parası Gelirleri

Kulübün katılmış olduğu müsabakalar sebebiyle elde edeceği yayın hakkı bedeli müsabaka gerçekleştiği sezonda nispi olarak muhasebeleştirilir. Müsabakadaki performansına bağlı olarak ödenecek ödül paraları mahiyetindeki gelirler ise performans koşulunun gerçekleştiği tarihte muhasebeleştirilir (KLFFPT 2019, EK VI/C).

Kulüplerin önemli gelirlerinden olan yayın hakkı gelirleri yapılan sözleşme şartlarına göre işletme bünyesine girmektedir. Örneğin UEFA bünyesinde bulundurduğu yayın gelirlerini ilgili federasyonlara belirli zamanlarda aktarmaktadır. Federasyon ise havuzunda tuttuğu ilgili gelirin kendi payına düşen kısmını alıp geri kalan tutarı ilgili kulüplere dağıtmaktadır. Bu havuzda her kulübün katılmış olduğu müsabakalardan ötürü elde etmiş olduğu yayın hakkı, sponsorluk ve reklam vs gelirleri mevcuttur (Kutlu ve Akşar, 2006: 255). Bu sebeple yayın hakkı bedellerinin işletmenin bünyesine hangi

şekilde girdiği hasılatın kaydileştirilmesi açısından önem kazanmaktadır. Bazı yayın gelirlerinin ödemesinin anında yapılması direkt gelir olarak muhasebeleştirmeye uygundur. Ancak ödemenin kulübe anında yapılmayıp zamana yayılması durumunda dönemsellik ilkesi gereği gelir tahakkuk kaydı yapılması uygun olmaktadır.

Kulüplerin futbolculara müsabaka sonucu yapmış olduğu ödül ve galibiyet primleri teknik kadro giderleri içinde yer almaktadır. Galibiyet primleri ve ödüller aşağıdaki gibi muhasebeleştirilir:

	…. / …. / ……		
	ESAS FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GİDER VE ZARARLAR	***	
	BANKALAR		***
	Galibiyet primi ödemesi		

Sponsorluk Gelirleri ve Ticari Gelirler

Sezon başında sabit olarak anlaşılan sponsorluk sözleşmelerinden elde edilen bedeller sözleşme süresi boyunca nispi olarak muhasebeleştirilmelidir.

Birtakım performans yükümlülüklerine göre yapılan sponsorluk anlaşmalarında ise sponsorluk geliri kulüp tarafından koşulun sağlanması durumunda ilgili yükümlülüğün kulüp tarafından yerine getirilmesi durumunda muhasebeleştirilmelidir.

Sponsorluk anlaşmaları bünyesinde ödenen ayni bedeller, rayiç değer üzerinden ölçülmelidir (KLFFPT 2019, EK VI/C).

Sponsorluk gelirleri, sporcuların formalarında, sahaların çevresinde stadyumun belli noktalarında v.s şekilde reklam sonucu elde edilen hasılatlardan oluşmaktadır. Bu gelirlerin cari yıla yansıması sonucunda elde edilen gelir hasılat olarak kaydedilir. Ancak sözleşmeye bağlı olarak birden fazla sezon kapsayan sponsorluk anlaşmalarında peşin olarak alınan bedeller tahakkuk ettirilmeli ve sezon sayısına göre dağıtılmalıdır (Sevim ve Bülbül, 2020:59).

…. / …. / ……			
BANKALAR		***	
	GELECEK AYLARA AİT GELİRLER		***
	ESAS FAALİYET GELİRİ		***
Sponsorluk Geliri			

Bağışlar ve Hibeler

Bağışlar kulüp bünyesine girdiği anda faaliyet gelirleri şeklinde koşulsuz olarak muhasebeleştirilmesi gereken karşılıksız bir bedeldir (Örten, Kaval ve Karapınar, 2017:563).

Bağışlar ve yardımlar kulübün düzenli olarak tahsil ettiği bir gelir değildir. Bu nedenle süreklilik arz etmemektedir. Kar zarar hesabında kaydileştirilmeli ancak esas faaliyet gelirleri yerine diğer gelirler hesabı kullanılmalıdır.

Hibe, bağıştan farklı olarak birtakım koşullar gerçekleştiğinde kulübün bünyesine giren bir bedel olarak tanımlanmaktadır. Bu koşullara kulüp tarafından uyulacağına ilişkin makul bir güvence tespit edilinceye kadar hibe hesaplarda kaydileştirilmemelidir.

Hibe kulübün belirli giderlerini finanse etmek için yapılmış olabilir. Hibe bedelinin kulübün hangi giderini tazmin etmesi öngörülüyorsa, o giderin muhasebeleştirildiği raporlama döneminde kar-zarar hesabında muhasebeleştirilmelidir.

Hibe bedelinin hiçbir gideri finanse etmesi ile alakası olmaması ve sadece mali destek amacı ile yapılması durumunda, kulüp bünyesine nakit olarak girdiği dönemde kaydileştirilmelidir (KLFFPT 2019, EK VI/C).

…. / …. / ……			
BANKALAR		***	
	DİĞER FAALİYETLERDEN ÇEŞİTLİ GELİR VE KAZANÇLAR		***
Bağış ve yardım geliri			

Kulübün üyelerinden aylık olarak tahsil ettiği aidat gelirleri ve buna istinaden oluşan gecikme zamları esas faaliyet gelirleri içerisinde muhasebeleştirilmelidir.

	…. / …. / ……		
	BANKALAR	***	
	ESAS FAALİYET GELİRİ		***
	Üye aidat geliri		

3.2.1.2.6. Çalıştırdığı Personele Borcunun Bulunmadığının İspatı

Lisans adayının, lisans sezonu başlamadan 31 Mart tarihi itibariyle, sözleşme kapsamında bünyesinde çalıştırdığı personele, sözleşme veya yasal haklarından doğan 31 Aralık tarihinden önce vadesi geçmiş borcu bulunmadığını kanıtlamalıdır.

3.2.1.2.7. SGK veya Vergi Dairesine Herhangi Bir Borcunun Bulunmadığının İspatı

Lisans adayı, lisans sezonu başlamadan 31 Mart tarihi itibariyle, SGK veya Vergi Dairesine sözleşme veya yasal haklarından doğan 31 Aralık tarihinden önce vadesi geçmiş borcu bulunmadığını kanıtlamalıdır.

3.2.1.2.8. Gelecek Döneme Ait Finansal Bilgilerinin İspatı

Lisans adayı, aşağıda belirtilen göstergelerden birini ihlal ederse işletmenin sürekliliğini ispat etmek adına gelecek döneme ilişkin finansal bilgileri hazırlamalı ve sunmalıdır.

Gösterge 1: İşletmenin sürekliliği

Yıllık veya ara dönem finansal tablolarla ilgili düzenlenen denetçi raporunun süreklilikle ilgili sınırlı olumlu görüş ya da kilit denetim konusu içermesi halinde finansal bilgileri hazırlamalı ve sunmalıdır

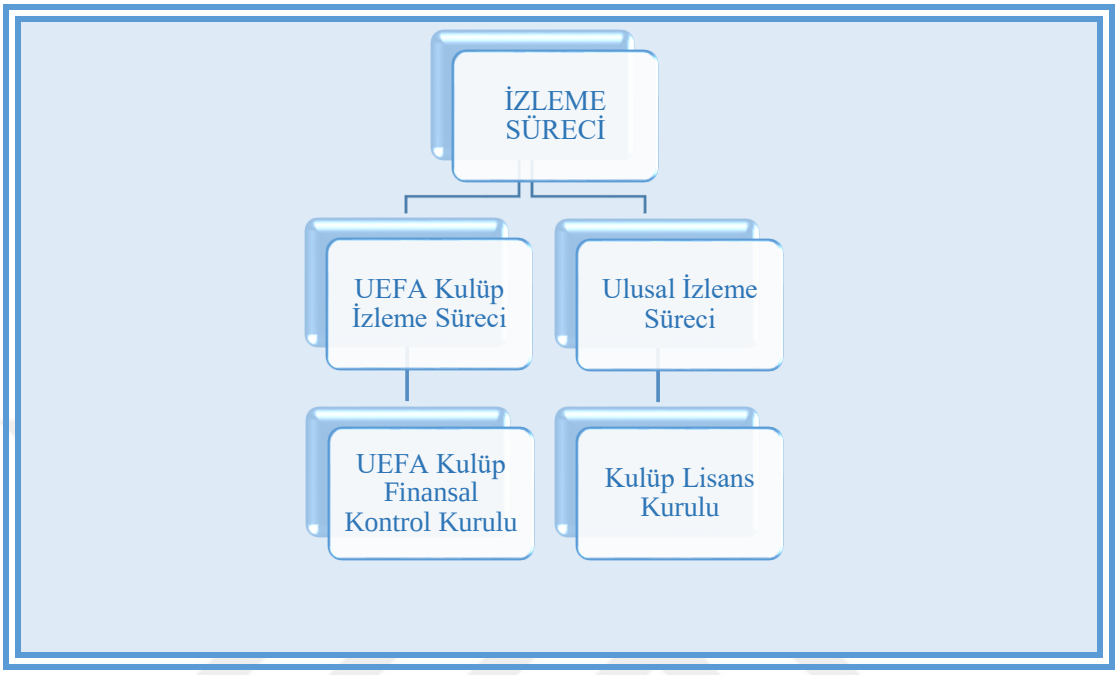
Gösterge 2: Negatif özsermaye

Yıllık finansal tablolarda bir önceki yılın finansal tablosuna göre daha gerilemiş bir negatif özsermaye mevcutsa ya da ara dönem finansal tablosunda bir önceki yasal kapanış tarihindeki karşılaştırmalı rakamlara göre daha gerilemiş bir negatif özsermaye mevcutsa finansal bilgileri hazırlamalı ve sunmalıdır.

Gelecek döneme ilişkin finansal bilgiler en az üçer aylık dönemler baz alınarak hazırlanır ve en son düzenlenen finansal tablonun tarihinden itibaren süresi başlamalıdır.

3.3. UEFA ve Ulusal Kulüp İzleme Süreci

İzleme süreci UEFA Kulüp izleme süreci ve ulusal izleme süreci olarak ikiye ayrılır.

Şekil 3. UEFA ve Ulusal Kulüp İzleme Süreci

UEFA Kulüp Lisans İzleme Şartları ilk olarak yalnızca UEFA müsabakalarına katılmaya hak kazanan kulüpler için düzenlenmiştir. 2016-2017 futbol sezonu ile birlikte Süper Lig ve 1. Lig kulüpleri Türkiye'de ulusal izleme sürecine dahil edilmiştir. UEFA Kulüp Lisans İzleme şartları ile ulusal izleme şartları arasında birtakım uygulama farklılıkları olmakla birlikte birbirlerine paralel ilerleyen bir süreç olarak hazırlanmıştır.

UEFA kulüp izleme sürecini, UEFA Kulüp Finansal Kontrol Kurulu yerine getirirken ulusal izleme sürecini Kulüp Lisans Kurulu yerine getirmektedir. UEFA müsabakalarına katılmaya hak kazanan kulüpler hem ulusal hem UEFA izleme şartlarına uymak zorundadırlar.

UEFA kulüp müsabakalarının başlangıcından iki yıl önce sona eren iki raporlama döneminde de 5 milyon Euro altında gelir gösteren kulüpler, ulusal kulüp müsabakalarında 10 milyon TL'nin altında gelir gösteren Süper Lig Kulüpleri ile 5 milyon TL'nin altında gelir gösteren 1. Lig Kulüpleri denk hesap şartlarında muaftır (KLFFPT, 2019:m. 76).

Şekil 4. UEFA ve Ulusal Kulüp Denk Hesap Şartı Muafiyeti

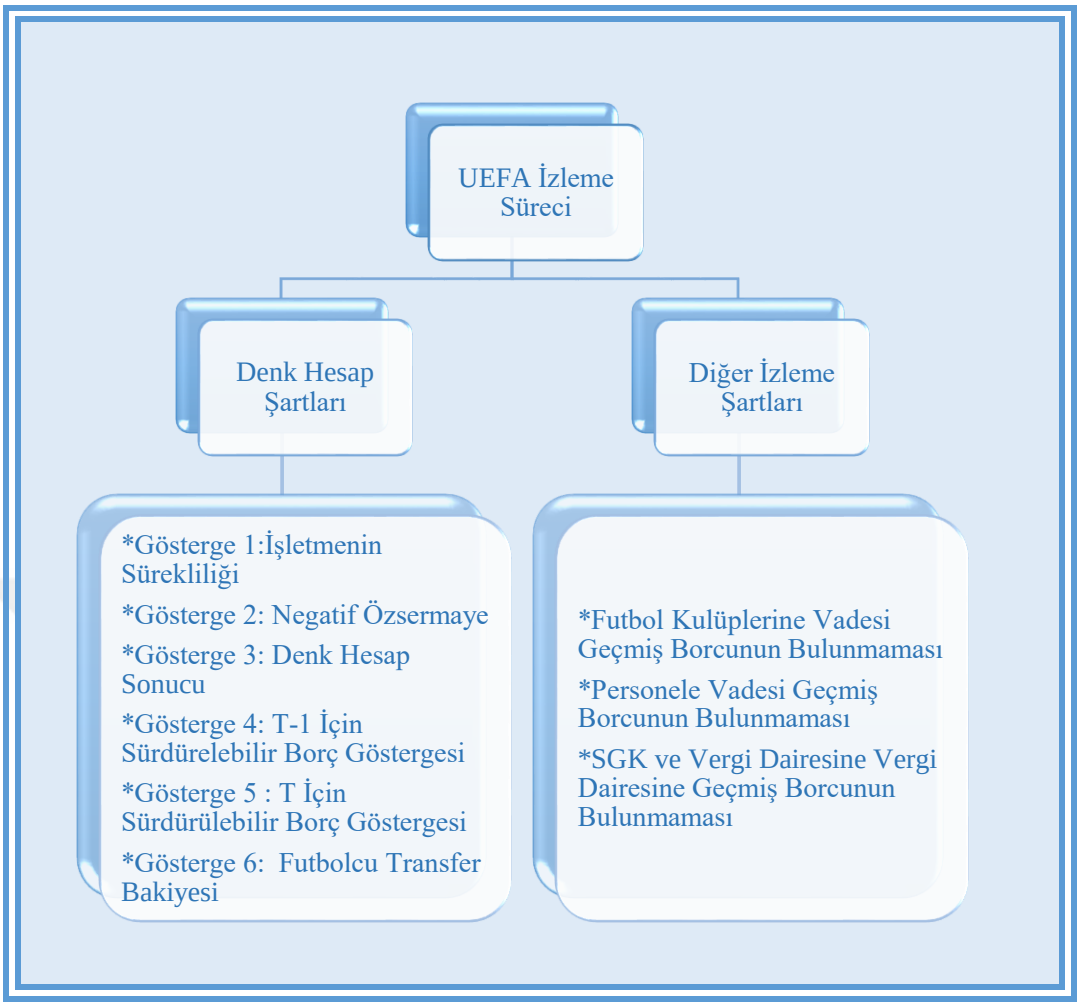
3.4. İzleme Şartları

UEFA kulüp müsabakalarına katılmaya hak kazanan veya ulusal kulüp lisans sistemine başvuran kulüpler izleme şartlarına uymak zorundadırlar. İzleme şartları;

- Denk Hesap Şartları,
- Diğer İzleme Şartlarıdır.

3.4.1. Denk Hesap Şartları

İzleme Şartlarının birinci kısmını oluşturan denk hesap şartları (Break-Even Requirement) kulübün gelir gider dengesini sağlamak üzere ileri sürülmüş bir koşuldur. Lisans sahibi tarafından denetimden geçmiş finansal tablolarla birlikte ilgili gelir gider kalemlerinin de hesabı yapılmalı ve eşitliğinin sağlanması denk hesabın temel noktasıdır. (UEFA Club Licensing and Financial Fair Play, 2020).

Şekil 5. UEFA İzleme Süreci

- İzleme Dönemi

İzleme dönemi denk hesap şartı yönünden birbirini takip eden 3 raporlama dönemini kapsar.

Denk hesap şartında, hem UEFA hem ulusal izleme dönemi aşağıdaki gibidir:

- UEFA Kulüp Müsabakalarının Başladığı Takvim Yılında Sona Eren Raporlama Dönemi (T),
- UEFA Kulüp Müsabakalarının Başladığı Takvim Yılından Önce Sona Eren Raporlama Dönemi(T-1),
- Önceki Raporlama Dönemi(T-2),
- T raporlama döneminin kapanışını takip eden raporlama dönemi (T+1).

- Denk Hesap Sonucu Kavramı

İlgili gelir ve giderlerin her raporlama dönemi sonunda hesaplanması gerekmektedir.

Bir raporlama döneminde ilgili gelirlerin giderlerden fazla olması durumunda denk hesap fazlası, giderlerin gelirlerden fazla olması durumunda ise denk hesap açığı oluşmaktadır. İzleme döneminde denk hesap sonucunun negatif olması durumunda önceki iki raporlama dönemindeki denk hesap fazlası mahsup edilebilir.

UEFA denk hesap şartında finansal tablolar Euro cinsinden hazırlanıyorsa, denk hesap sonucu raporlama dönemi ortalama döviz kuruna göre Euro'ya dönüştürülür. Ulusal izleme sürecinde bu hüküm geçerli değildir.

Toplam denk hesap sonucu, izleme dönemindeki tüm raporlama dönemlerinin denk hesap sonuçlarının toplamıdır (Terci, 2019: 85).

- Kabul Edilebilir Sapma Kavramı

Lisans sahibinin dek hesap açığının kabul edilebilir bir seviyede olmasıdır. UEFA lisansı için kabul edilebilir sapma miktarı 5 milyon Euro'dur. Ancak ilişkili kişilerin katkı yapması durumunda bu tutar 30 milyon Euro'ya kadar çıkabilir.

Ulusal lisans için kabul edilebilir sapma miktarı, süper lig kulüpleri için 30 milyon TL'yi, 1. Lig kulüpleri için 10 milyon TL'yi aşamaz (KLFFPT, 2019 :m.76).

Lisans adayı aşağıda açıklanan durumlardan birini taşıması durumunda, göstergeyi ihlal etmiş olarak kabul edilir (KLFFPT, 2019 :m.81).

Gösterge 1: İşletmenin Sürekliliği

T-1 dönemi veya ara dönem finansal tablolar için düzenlenen denetçi raporunda süreklilikle alakalı kilit denetim konusu ya da sınırlı olumlu görüş barındırması durumu.

Gösterge 2: Negatif Özsermaye

T-1 ve T-2 dönemi yıllık finansal tabloların ya da ara dönem finansal tabloların karşılaştırmalı net borç rakamının T-2 dönemine göre artış göstermesi durumu.

Gösterge 3: Denk Hesap Sonucu

T-1 ve T-2 raporlama dönemlerinden birinde ya da ikisinde denk hesap açığı bulunması.

Gösterge 4: T-1 için Sürdürülebilir Borç Göstergesi

T-1 raporlama döneminin bitiminde ilgili borç bakiyesi 30 milyon Euro'nun üzerinde ve T-1 ve T-2 raporlama dönemlerine ait ilgili kazançların ortalamasının 7 katından fazla olması durumunda ilgili borç ve kazançların hesaplanması şu şekildedir:

Borcun hesaplanması: Stadyum antreman tesisi vb varlıkların inşası, modifiyesi için kullanılan borç miktarının, bu varlıkların kullanıma hazır hale gelmesinden itibaren 25 yıllık sürenin sonuna kadar doğrudan kullanılması durumunda, net borçtan düşülmesi yoluyla hesaplanır.

Kazancın hesaplanması: Denk hesap sonucuna göre hesaplanan gelirler ve futbolcu transferlerinden elde edilen kazançlarla toplanmasından sonra yine denk hesap sonucu hesaplanan giderlerin düşülmesi sonucu hesaplanır.

Gösterge 5: T İçin Sürdürülebilir Borç Göstergesi

T raporlama döneminin bitiminde ilgili borç bakiyesi 30 milyon Euro'nun üzerinde ve T, T-1 ve T-2 raporlama dönemlerine ait ilgili kazançların ortalamasının 7 katından fazla olması durumunda gösterge ihlal edilmiş sayılır. İlgili borç ve kazançların hesaplanması şu şekildedir:

Borcun hesaplanması: Stadyum antreman tesisi vb varlıkların inşası, modifiyesi için kullanılan borç miktarının, bu varlıkların kullanıma hazır hale gelmesinden itibaren 25 yıllık sürenin sonuna kadar doğrudan kullanılması durumunda, net borçtan düşülmesi yoluyla hesaplanır.

Kazancın hesaplanması: Denk hesap sonucuna göre hesaplanan gelirler ve futbolcu transferlerinden elde edilen kazançlarla toplanmasından sonra yine denk hesap sonucu hesaplanan giderlerin düşülmesi sonucu hesaplanır.

Gösterge 6: Futbolcu Transfer Bakiyesi

Futbolcu tescil döneminde, lisans alanın 100 milyon Euro'nun üzerinde futbolcu transfer açığı bildirmesi durumunda, bir tescil dönemi ile ilgili transfer bakiyesi aşağıdaki gibi hesaplanır:

Futbolcuların tescilinin devrinden elde edilen hasılatından, ödenmiş ve ödenecek giderler, yeni ve mevcut tüm futbolcu tescil giderleri düşüldüğünde negatif bakiye veriyorsa futbolcu transfer açığı söz konusudur.

3.4.2. Diğer İzleme Şartları

İzleme şartlarına ek olarak diğer izleme şartları aşağıdaki gibi belirlenmiştir (KLFFP, 2019:53-56).

Futbol Kulüplerine Vadesi Geçmiş Borcun Bulunmaması

Lisans sahibinin UEFA maçlarının başladığı dönemin 30 Haziran ve 30 Eylül itibariyle diğer futbol kulüplerine transfer faaliyetlerinden doğan vadesi geçmiş borcu bulunmamalıdır.

Personele Vadesi Geçmiş Borcun Bulunmaması

Lisans sahibinin UEFA maçlarının başladığı dönemin 30 Haziran ve 30 Eylül itibariyle personele vadesi geçmiş borcu bulunmamalıdır.

SGK ve Vergi Dairesine Vadesi Geçmiş Borçların Bulunmaması

Lisans sahibinin UEFA maçlarının başladığı dönemin 30 Haziran ve 30 Eylül itibariyle SGK ve Vergi Dairesine vadesi geçmiş borcu bulunmamalıdır.

3.5. Denk Hesap Şartlarının Sonuçlarının Hesaplanması

Aşağıda belirtilen ilgili gelirlerin ilgili giderler kalem toplamlarına eşit olması gerekmektedir (KLFFPT, 2019:93-94):

Tablo 45. Denk Hesap Bütçesinde Yer Alan Gelir Kalemleri

İlgili gelir aşağıdaki kalemlerin toplamına eşittir
Gelir – Gişe gelirleri
Gelir – Sponsorluk ve reklam
Gelir – Yayın hakları
Gelir – Ticari faaliyetler
Gelir – UEFA tarafından verilen katkı payı ve ödül paraları
Gelir – Diğer faaliyet gelirleri
Futbolcu tescilinin elden çıkarılmasından kaynaklanan karlar (veya futbolcu tescilinin elden çıkarılmasından kaynaklanan gelirler)
Maddi duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan gelirler
Finansal gelirler ve döviz kuru sonucu
Maddi olmayan krediler/gelirler
İlişkili taraflarla yapılan gerçeğe uygun değerin üzerindeki gelir işlemleri
Kulüp ile ilgisi olmayan futbol dışı faaliyetlerden kaynaklanan gelirler
Lisans sahibinin tescilini elinde bulundurduğu futbolcuya dair gelir
Alacaklılara karşı korunma sağlayan prosedürlerden ortaya çıkan yükümlülüklerin azaltılmasına yönelik kredi

Tablo 46. Denk Hesap Bütçesinde Yer Alan Gider Kalemleri

İlgili gider aşağıdaki kalemlerin toplamına eşittir
Giderler – Satış/malzeme masrafları
Giderler – Personel giderleri
Giderler – Diğer faaliyet giderleri
Futbolcu tescilinin elden çıkartılmasından ve amortisman/değer düşüklüğünden kaynaklanan zararlar (veya futbolcu tescilinin alınmasına dair masraflar)
Finansal giderler ve temettüler
İlişkili taraflarla yapılan gerçeğe uygun değerin altındaki gider işlemleri

(Tablo 46. Devam)

Gençlik geliştirme faaliyetlerine yapılan giderler
Sosyal sorumluluk faaliyetlerine yapılan giderler
Kadın futbolu faaliyetlerine ait giderler
Maddi olmayan borçlar/giderler
Maddi duran varlıkların inşası ve/veya önemli değişiklikler ile doğrudan ilişkili olan finansman giderleri
Özel maliyet giderleri
Kulüp ile ilgisi olmayan futbol dışı faaliyetlerden kaynaklanan giderler

Tablo 47. Denk Hesap Bütçesinde Yer Almayan Kalemler

Denk hesap sonucu aşağıdakileri içermemektedir
Maddi duran varlıkların elden çıkarılmasından ve amortisman/değer düşüklüğünden kaynaklanan kar/zararlar
Futbolcu tescili haricinde maddi olmayan duran varlıkların elden çıkarılmasından ve amortisman/değer düşüklüğünden kaynaklanan kar/zararlar
Vergi gelirleri/giderleri

3.5.1. İlgili Gelirler

Denk hesap şartlarında ilgili giderler aşağıdaki gibi sıralanmıştır (KLFFPT, 2019:85-88)

a- Gişe Gelirleri : Ulusal karşılaşmalar, UEFA Kulüp karşılaşmaları ve diğer karşılaşmalara ait kombine bilet satışları, maç esnasında satılan bilet satışları, kurumsal bilet satışlarından elde edilen tüm gelirleri içerir.

b- Sponsorluk ve Reklam : Kulübe ana sponsorluktan ve diğer sponsorluklardan aktarılan gelirler ile saha ve panolardaki reklamlardan elde edilen tüm gelirleri içerir.

c- Yayın Hakları : Ulusal ve UEFA karşılaşmalarına ait yayın haklarının televizyon, radyo ve diğer medya araçlarına satılmasından elde edilen gelirleri içerir.

d- Ticari Faaliyetler : Ticari satışlardan, şans oyunlarından, her türlü hizmet satışından elde edilen gelirleri içerir.

e- UEFA Tarafından Verilen Katkı Payı ve Ödül Paraları : UEFA karşılaşmalarına katılımından ya da karşılaşma sonucu verilen ödüllerin ve katkı paylarından elde edilen gelirleri içerir.

f- Diğer Faaliyet Gelirleri : Tanımlanan gelirler haricinde kulübün diğer faaliyetlerinden, kamu kurum ve kuruluşlarından aktarılan tüm gelirleri içerir.

g- Futbolcu Tescilinin Elde Çıkarılmasından Kaynaklanan Karlar Veya Futbolcu Tescilinin Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Gelirler : Futbolcu tescilinin elden çıkarılmasından kaynaklanan karlar ya da gelirler kulübün futbolcu tescili için uygulamış olduğu muhasebe yöntemine bağlıdır.

Kulüp, Futbolcu tescilinin muhasebeleştirilmesinde için aktifleştirme ve amortisman yöntemini kullanıyorsa, net satış gelirinden futbolcu tescilinin net defter değeri mahsup edildiğinde pozitif bir fark elde ediliyorsa denk hesap şartlarına göre ilgili gelirlere dahil edilir

Kulüp, Futbolcu tescilinin muhasebeleştirilmesinde gelir ve gider yöntemini kullanıyorsa, futbolcunun başka bir kulübe transferi sonucu tescilinin elden çıkarılmasından sağlanan gelir net satış geliridir ve denk hesap şartlarına göre rapor edilir.

h- Maddi Duran Varlıkların Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Gelirler : Maddi duran varlıkların elden çıkarılmasından ötürü elde edilen kar aşağıdaki durumlar haricinde denk hesap sonuçlarına dahil edilmez

Stadyum antreman tesisi dışında bir duran varlığın elden çıkarılması ve yerine konulmaması durumunda maddi duan varlığın satış geliri ile defter değeri arasındaki fark denk hesap şartlarına göre rapor edilebilir.

Kulübün satmış olduğu maddi duran varlığın yerine muadilini koyduğunu göstermesi durumunda satışı yapılan maddi duran varlığın satış geliri ile muadil varlığın maliyeti arasındaki fark denk hesap şartlarına göre rapor edilebilir.

Eğer muadil varlık finansal kiralama sözleşmesine göre kiralandıysa, satışı yapılan varlık ile muadil varlığın asgari 50 yıllık kira ödemesinin mevcut değeri arasındaki fark denk hesap şartlarına göre rapor edilebilir.

i- Finansal Gelirler ve Döviz Kuru Sonucu : İşletme varlıklarının başkaları tarafından kullanılmasından ötürü elde edilen faiz geliri finansal gelir olarak adlandırılır.

Döviz kuru sonucu, net kazanç veya zarar olmakla birlikte, maddi kalemler üzerinden gerçekleşmiş ya da gerçekleşmemiş olmasına bakılmaksızın denk hesap şartlarına göre hesaplanır. Döviz kuru sonucunun gerçekleşmiş ya da gerçekleşmemiş olması bakılmaksızın maddi olmayan kalemlerden kaynaklanıyorsa denk hesap sonucuna dahil edilmez.

j- Maddi Olmayan Krediler/Gelirler : Maddi olmayan krediler, likitidesi düşük yani nakde çevrilmesi güç olan, şerefiye, haklar, stoklar gibi maddi ve maddi olmayan duran varlık kalemlerinden kaynaklanan karlar ve değer kazanımlarını içerir. Denk hesap sonuçlarına ulaşmak için maddi olmayan gelirlerin diğer gelirlerden ayrılması gereklidir.

k-İlişkili Taraflarla Yapılan Gerçeğe Uygun Değerin Üzerindeki Gelir İşlemleri : Lisans sahibinin ilişkili kişilerle yaptığı işlemlerin gerçeğe uygun değerini belirlemesi gerekir. Geçeğe uygun değerin kayıtlı değerden farklı olması durumunda, kayıtlara geliri arttırıcı bir artış yansıtılmamalıdır.

Denk hesabı oluştururken, TFRS'de açıklaması yapılan gerçeğe uygun değer ve ilişkili kişi kavramları bu maddede önem kazanmaktadır. Finansal tabloları hazırlayan işletme ile ilişkili olan kişi, ilişkili taraf sayılmakla beraber, İlişkili kişi sayılan haller ise TMS 24 mad 9'da yer almaktadır. TFRS 13, gerçeğe uygun değeri piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde bir varlığın satışında ya da bir borcun devrinde ödemeye razı oldukları fiyat olarak tanımlamıştır. İlişkili kişilerle yapılan işlemlerin gerçeğe uygun değer üzerinden bilançoya yansıtılması KLFFPT'de net bir şekilde istenmiştir.

l- Kulüple İlgisi Olmayan Futbol Dışı Faaliyetlerden Kaynaklanan Gelirler : Kulüp ile ilgisi olmayan Futbol dışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin denk hesap sonucuna dahil edilmemesi gerekir.

Kulüp ile ilgili olmak şartıyla futbol dışı faaliyetlerden kaynaklanan gelirlerin ise denk hesap sonucuna dahil edilmesi mümkündür. Konaklama, restoran, toplantı merkezi, hastane, kulüp stadyumunda yapılan faaliyetler ve faaliyetin bir parçası olarak kulübün markasını kullanan operasyonlar denk hesap sonucuna dahil edilebilir.

m- Lisans Sahibinin Tescilini Elinde Bulundurduğu Futbolcuya Dair Gelir : Kulübün tescilini elinde bulundurduğu futbolcuya ait tüm gelirler futbolcunun transferinin kalıcı olması durumunda denk hesap sonuçlarına dahil edilmelidir.

3.5.2. İlgili Giderler

Denk hesap şartlarında ilgili giderler aşağıdaki gibi sıralanmıştır (KLFFPT, 2019:88-93):

a- Satış/Malzeme Masrafları : Kulübün faaliyetlerini yürütmesi adına yapmış olduğu yemek, yol, tıbbi bakım, araç, spor malzeme masraflarını ve satış giderlerini içerir.

b-Personel Giderleri : Kulüp bünyesinde hizmet sağlayan tüm personele yapılan tüm ücret ödemelerini içerir. Bunun dışında personele yapılan sosyal yardımlar, ikramiyeler ücretsiz ayni yardımlar, kıdem tazminatı ve hisse bazlı ödemeleri de kapsar.

c- Diğer Faaliyet Giderleri : Kulüp bünyesinde gerçekleşen karşılaşma giderleri, yönetim giderleri, varlıkların kullanımından dolayı hesaplanan amortisman giderleri, kulüp ile ilgili olmak kaydıyla yapılan futbol dışı faaliyet gideri vb. giderleri içerir. Uran varlıkları ait amortisman, itfa payı, değer düşüklüğü diğer faaliyet giderlerine dahil değildir ve ayrı bir kalemde gösterilir.

d- Futbolcu Tescilinin Elden Çıkarılması Veya Futbolcu Tescilin Alınması İle İlgili Masraflar: Futbolcu tescilinin elden çıkarılmasından kaynaklanan zarar ya da gelirler kulübün futbolcu tescili için uygulamış olduğu muhasebe yöntemine bağlıdır.

Kulüp, Futbolcu tescilinin muhasebeleştirilmesi için aktifleştirme ve amortisman yöntemini kullanıyorsa net satış gelirinden futbolcu tescilinin net defter değeri mahsup edildiğinde negatif bir fark elde edilmesi durumunda denk hesap şartlarına göre ilgili giderlere dahil edilir

Kulüp, Futbolcu tescilinin muhasebeleştirilmesinde gelir ve gider yöntemini kullanıyorsa, futbolcunun tesciline ait satış masrafları denk hesap sonucunun hesaplanmasına dahil edilir.

e- Finansal Giderler ve Temettü : Banka kredilere ve borçlu cari hesaplar üzerinden yürütülen faiz giderleri ve masraflar finansman giderleri kapsamında denk hesap sonuçlarına aktarılır. Ortaklara dağıtılan temettü miktarlarının, başka bir tabloda sunulup sunulmadığına bakılmaksızın ilgili giderlerde belirtilmesi gerekir.

f- İlişkili Taraflarla Yapılan Gerçeğe Uygun Değerin Altındaki Gider İşlemleri

Denk hesap şartlarına göre, Kulüp ilişkili kişilerle yaptığı tüm işlemlerin gerçeğe uygun değerini belirlemelidir. Gerçeğe uygun değerin kayıtlı değerden farklı olması durumunda, kayıtlara geliri azaltıcı bir değişiklik yansıtılmamalıdır.

g- Gençlik Geliştirme Faaliyetlerine Yapılan Giderler : Gençlik geliştirme faaliyetlerine yapılan giderler kulübün geleceğine yapılan bir altyapı yatırımı mahiyetinde olmasından ötürü Denk hesap şartlarının sonucuna sirayet etmeyecek şekilde giderleştirilmelidir.

h- Kadın Futbolu Faaliyetlerine Ait Giderler : Kadın futbolu faaliyetlerine ait giderler kulübün gelişmekte olan bir alana yatırım yapmasından ötürü Denk hesap şartlarının sonucuna sirayet etmeyecek şekilde giderleştirilmelidir.

j- Maddi Olmayan Borçlar/Ücretler : Maddi olmayan borçlar likite çevrilmesi güç olan, şerefiye, haklar, stoklar gibi maddi ve maddi olmayan duran varlık kalemlerinden kaynaklanan borçlar ve giderleri içerir. Denk hesap sonuçlarına ulaşmak için maddi olmayan giderlerin diğer giderlerden ayrılması gereklidir.

k- Maddi Duran Varlıkların İnşası ile Doğrudan İlişkili olan Finansman Gideri : Kulüp futbol faaliyetleri için kullanılan varlıkların inşası veya bu varlıklarla ilgili yapılan önemli değişikliklerin aktifleştirilmemesi sebebiyle ortaya çıkan finansman giderleri varlığın tamamlandığı tarihe kadar denk hesap sonuçlarından ayrıştırabilir. Varlığın inşasının tamamlanmasından itibaren bu finansman gidrleri denk hesap sonuçlarına dahil edilmesi zorunludur.

l- Özel Maliyet Giderleri : Kulüp kiralamış olduğu taşınmaz adına yaptığı önemli değişiklikleri, doğru ve güvenilebilir şekilde ölçmek, aktifleştirmemek, gelecekte ekonomik yarar sağlamasını ispatlamak durumunda bu giderleri denk hesap sonucundan ayrı tutabilir.

m- Kulüp İle İlgisi Olmayan Futbol Dışı Faaliyetlerden Kaynaklanan Giderler : Kulüp ile ilgisi olmayan futbol dışı faaliyetlerle ilgili giderler denk hesap sonuçlarına dahil edilmeyebilir. Kulüp ile ilgili olmak şartıyla futbol dışı faaliyetlerden kaynaklanan gelirlerin ise denk hesap sonucuna dahil edilmesi durumunda kulüp ile ilgili futbol dışı faaliyet giderlerin de denk hesap sonucuna dahil edilmesi gerekir.

3.6. Türkiye Süper Liginde Yer Alan Dört Büyük Futbol Kulübünün 2020-2021-2022 Hesap Döneminin Denk Hesap Açısından İncelenmesi

Lisans sahibi tarafından denetimden geçmiş finansal tablolarından elde edilen denk hesap bütçesi UEFA mali kriterlerinin temelini oluşturmaktadır. İlgili gelir gider kalemlerinin eşitliğinin sağlanması denk hesap bütçesi oluşturmanın ana ilkesidir.

Çalışmada BİST' de işlem gören Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif Sınai ve Tic. Yat. A.Ş., Beşiktaş Futbol Yat. San. ve Tic. A.Ş. ile Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş.'nin, KAP'dan elde edilen TFRS bazında hazırlanmış ve bağımsız denetimden geçmiş konsolide finansal tablolarından alınan veriler baz alınarak denk hesap bütçeleri oluşturulmuş, denk hesap şartlarının sağlanıp sağlanmadığının tespiti incelenmiştir. Çalışmanın bu bölümünde denk hesap bütçesine dahil edilmesi gereken kalemler bağımsız denetim raporlarının içerdiği sınırlı bilgiler çerçevesinde hazırlanmıştır. Denk hesap bütçesi oluşturulurken "İlişkili Taraflarla Yapılan Gerçeğe Uygun Değerin Altındaki Gider İşlemlerinin" gerçeğe uygun değere göre düzeltilmesi gereklidir. Bu gider türü ile ilgili doğru bilgiye ulaşılamaması nedeniyle hesaplamaya dahil edilmemiştir. Bu nedenle bu bölümde düzenlenen UEFA FFP denk bütçe hesabı, denk bütçenin hesaplanmasına yöntemsel açıdan ışık tutmak adına yapılmış bir çalışmadır.

Son izleme dönemi olan 2022/2023 lisanslama sezonu için, araştırma dönemleri aşağıdaki gibi düzenlenmiştir:

• 01.06.2019-31.05.2020 mali hesap dönemi (T Raporlama Dönemi)

• 01.06.2020-31.05.2021 mali hesap dönemi (T-1 Raporlama Dönemi)

• 01.06.2021-31.05.2022 mali hesap dönemi (T-2 Raporlama dönemi)

3.6.1.Fenerbahçe Futbol A.Ş. Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması

Fenerbahçe Futbol A.Ş. nin finansal tablolarından elde edilen ayrıştırılmış gelir ve gider kalemlerinden oluşturulan denk hesap bütçesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

Tablo 48. Fenerbahçe A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu

Denk Hesap Şartı İlgili Giderler Tablosu Fenerbahçe A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gider Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gider Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Satış Giderleri	Satış ve Malzeme Masrafları	53.122.795	66.722.679	94.861.365
Personel Giderleri	Ücret Giderleri	349.767.848	508.663.146	808.097.760
	Personel Giderleri	31.540.104	25.980.448	46.052.105
Diğer Faaliyet Giderleri	Seyahat, Kamp ve Maç Giderleri	26.148.403	21.316.597	63.047.376
	Stadyum ve Tesis Giderleri	22.071.520	27.463.870	38.782.907
	Vergi, Resim ve Harçlar	11.583.252	580.013	1.015.625
	Danışmanlık Giderleri	3.568.233	4.670.353	10.195.121
	Ceza ve Kesinti Giderleri	11.583.252	580.013	1.722.549

(Tablo 48. Devam)

	Diğer Giderler	30.416.265	26.130.279	45.942.343
	Güvenlik ve temizlik giderleri	8.297.018	6.936.766	9.580.915
	Esas Faal. Diğer Giderler	99.273.694	178.854.079	187.900.493
Futbolcu Tescilinin Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Zararlar/Giderler	Futbolcu Satış Zararı	-	29.354.112	8.629.239
	Futbolcu Kiralama Gideri	3.220.350	13.391.550	-
	Tescil ve Lisans Giderleri	1.304.520	2.014.003	21.244.322
	Futbolcu Lisans Değer Düşüklüğü	-	-	-
	Futbolcu Lisans Birikmiş İtfa Payı	-59.641.421	-60.681.818	-55.869.908
Finansal Giderler ve Döviz Kuru Sonucu	Finansal Giderler	430.519.235	455.636.907	764.839.25
TOPLAM		**1.142.057.910**	**1.428.976.633**	**1.392.942.028**
Denk Hesap Şartı İlgili Gelirler Tablosu Fenerbahçe A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gider Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gelir Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Gişe Gelirleri	Maç Hasılatı, Kombine /Loca Geliri	146.718.965	53.859.164	149.629.811
Sponsorluk ve Reklam, Yayın Hakları Gelirleri	Reklam, Sponsorluk, İsim Hakkı Gelirleri	145.987.102	229.483.750	548.298.333
	Naklen Yayın Gelirleri	113.462.057	227.132.800	203.691.001

(Tablo 48. Devam)

Ticari Faaliyetler	Tic. Ürünler Lisans Kir. Gelirleri	116.643.659	151.428.570	257.328.258
UEFA Katkı Payı ve Ödül Payı Gelirleri	UEFA Altyapı Fonu Gelirleri	1.872.553	1.328.931	2.664.005
	UEFA Müsabaka Gelirleri	-	-	-
	UEFA 2017 Fut. Katılım Gelirleri	5.210.316	520.000	110.526.466
Diğer Gelirler	Diğer Gelirler	7.367.595	2.995.955	9.348.233
	Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	124.965.211	124.965.211	93.710.206
Futbolcu Tescil Satışından Kaynaklanan Karlar/Gelirler	Futbolcu Satış Karları	103.214.960	167.333.316	54.196.105
	Futbolcu Kiralama Gelirleri	7.063.760	21.863.332	21.268.664
Finansal Gelirler ve Döviz Kuru Sonucu	Finansal Gelirler	337.237.306	324.394.566	555.047.560
TOPLAM		**1.109.743.484**	**1.305.305.595**	**2.005.708.642**

Yukarıda tespit edilen gelir ve giderler ışığında Fenerbahçe Futbol A.Ş.'nin 2022/23 izleme dönemine ait denk hesap sonuçları hesaplanmış ve Tablo 49'da sunulmuştur:

Tablo. 49. Fenerbahçe A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi

Fenerbahçe 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Sonuçları			
Hesaplama Kalemleri	**T-2**	**T-1**	**T**
İlgili Gelirler Toplamı (TL)	1.109.743.484	1.305.305.595	2.005.708.642
İlgili Giderler Toplamı (TL)	1.142.057.910	1.428.976.633	1.392.942.028
Hissedarların Katkısı	0,00	0,00	0,00
Denk Hesap Sonucu (TL)	-32.314.426	-123.671.038	612.766.614
Dönem Ortalama Euro Kuru (TL)	6,66	9,11	17,06
Denk Hesap Sonucu (€)	-4.852.016	-13.575.306	35.918.324
Toplam Denk Hesap Sonucu (TL)			456.781.150

(Tablo 49. Devam)

Toplam Denk Hesap Sonucu (€)	17.491.002
Dönem Kabul Edilebilir Sapma(€) 5.000.000.000-30.000.000	5.000.000.000
Kabul Edilebilir Sap. Aşan Tutar	0,00

3.6.2. Galatasaray Sportif Sınai ve Ticari Yatırımlar A.Ş.'nin Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması

Galatasaray A.Ş.'nin finansal tablolarından elde edilen ayrıştırılmış gelir ve gider kalemlerinden oluşturulan denk hesap bütçesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

Tablo 50. Galatasaray A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu

Denk Hesap Şartı İlgili Giderler Tablosu Galatasaray A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gider Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gider Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Satış Giderleri	Satış ve Malzeme Masrafları	70.555.830	61.482.279	121.595.608
Personel Giderleri	Ücret Giderleri	369.923.154	551.550.464	652.285.412
	Personel Giderleri	77.552.776	69.300.184	104.908.598
Diğer Faaliyet Giderleri	Seyahat, Kamp ve Maç Giderleri	21.369.986	16.717.812	47.051.104
	Stadyum ve Tesis Giderleri	25.923.270	25.923.270	25.923.270
	Vergi, Resim ve Harçlar	-	-	-
	Danışmanlık Giderleri	2.036.885	1.881.900	5.295.580
	Ceza ve Kesinti Giderleri	5.008.308	5.035.717	4.414.240

(Tablo 50. Devam)

	İşletme giderleri	3.599.273	3.126.765	9.130.803
	Sağlık giderleri	2.675.149	3.025.856	2.688.235
	Müsabaka giderleri	20.207.540	3.514.463	27.684.914
	Diğer Giderler	20.409.864	16.958.370	21.996.835
	Güvenlik ve temizlik giderleri	4.675.202	3.905.489	-
	Esas Faal. Diğer Giderler	32.175.165	47.486.666	163.642.344
Futbolcu Tescilinin Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Zararlar/Giderler	Futbolcu Satış Zararı	-	1.864.889	-
	Futbolcu Kiralama Gideri	30.180.343	24.292.977	26.827.115
	Tescil ve Lisans Giderleri	2.619.418	4.043.758	-
	Futbolcu Lisansları Değ. Düş.	-	-	-
	Fut. Lisansı Birikmiş İtfa Payı	33.748.230	71.446.229	132.075.665
Finansal Giderler Döviz Kuru Sonucu	Finansal Giderler	257.480.825	270.012.034	523.166.974
TOPLAM		**397.683.108**	**498.652.596**	**558.201.419**
Denk Hesap Şartı İlgili Gelirler Tablosu Galatasaray A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gelir Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gelir Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Gişe Gelirleri	Maç Hasılatı, Kombine /Loca Geliri	198.902.699	58.107.152	240.145.355
Sponsorluk,Reklam ve Yayın Hakları	Reklam, Sponsorluk,İsim Hakkı Gelirleri	183.807.020	216.145.684	401.369.728

(Tablo 50. Devam)

	Naklen Yayın Gelirleri	153.769.396	230.559.960	165.373.184
Ticari Faaliyetler	Tic. Ürünler Lisans Kir. Gelirleri	111.818.140	93.008.778	196.578.487
UEFA Katkı Payı ve Ödül Payı	UEFA Altyapı Fonu Gelirleri	-	-	-
	UEFA Müsabaka Gelirleri	204.067.715	8.545.788	170.957.711
	UEFA 2017 Fut. Katılım Gelirleri	-	-	-
Diğer Gelirler	Diğer Gelirler	53.713	9.789	19.432
	Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	16.305.858	26.098.107	30.922.845
Futbolcu Tescilinin Satışından Kaynaklanan Karlar/Gelirler	Futbolcu Satış Karları	18.820.948	16.446.913	-
	Futbolcu Kiralama Gelirleri	46.901.760	22.644.610	15.038.016
Finansal Gel. Ve Döviz Kuru Sonucu	Finansal Gelirler	153.866.406	180.884.283	384.351.904
TOPLAM		**1.088.313.655**	**852.451.064**	**1.604.756.662**

Yukarıda tespit edilen gelir ve giderler ışığında Galatasaray A.ş.'nin 2022/23 izleme dönemine ait denk hesap sonuçları hesaplanmış ve Tablo 51'de sunulmuştur:

Tablo 6. Galatasaray A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi

Galatasaray 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Sonuçları			
Hesaplama Kalemleri	**T-2**	**T-1**	**T**
İlgili Gelirler Toplamı (TL)	1.088.313.655	852.451.064	1.604.756.662
İlgili Giderler Toplamı (TL)	980.141.218	1.181.569.122	1.868.686.697
Hissedarların Katkısı	0,00	0,00	0,00
Denk Hesap Sonucu (TL)	108.172.437	-329.118.058	-263.930.035
Dönem Ortalama Euro Kuru (TL)	6,66	9,11	17,06
Denk Hesap Sonucu (€)	16.242.108	-36.127.119	-15.470.694
Toplam Denk Hesap Sonucu (TL)			-484.875.656

(Tablo 51. Devam)

Toplam Denk Hesap Sonucu (€)	-35.355.705
Dönem Kabul Edilebilir Sapma (€) 5.000.000-30.000.000	5.000.000
Kabul Edilebilir Sap. Aşan Tutar	-40.355.705

3.6.3. Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması

Beşiktaş Futbol Yatırımları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin finansal tablolarından elde edilen ayrıştırılmış gelir ve gider kalemlerinden oluşturulan denk hesap bütçesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur:

Tablo 52. Beşiktaş A.Ş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu

Denk Hesap Şartı İlgili Giderler Tablosu Beşiktaş A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gider Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gider Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Satış Giderleri	Satış ve Malzeme Masrafları	37.539.816	39.225.271	76.732.758
Personel Giderleri	Ücret Giderleri	413.792.995	318.896.826	967.378.227
	Personel Giderleri	2.501.424	3.887.329	2.345.871
Diğer Faaliyet Giderleri	Seyahat, Kamp ve Maç Giderleri	26.852.603	15.582.017	62.651.697
	Stadyum ve Tesis Giderleri	-	-	-
	Danışmanlık Giderleri	264.669	213.209	215.739
	Ceza ve Kesinti Giderleri	16.563.233	10.721.865	-

(Tablo 52. Devam)

	Federasyon Giderleri	3.278.877	4.955.880	4.640.455
	Diğer Giderler	46.529.641	49.802.353	94.199.740
	Güvenlik ve Temizlik Giderleri	-	-	-
	Esas Faal. Diğer Giderler	64.052.264	134.612.122	109.680.954
Futbolcu Tescilinin Elden Çıkarılmasından Kaynaklanan Zararlar/Giderler	Futbolcu Satış Zararı	41.533.218		
	Futbolcu Kiralama Gideri	10.989.095	13.962.351	6.632.170
	Tescil ve Lisans Giderleri	3.500.169	215.624	4.212.502
	Futbolcu Lisansları Değ. Düş.	-	-	-
	Fut. Lisansı Birikmiş İtfa Payı	66.316.769)	20.847.459	3.661.609
Finansal Giderler Döviz Kuru Sonucu	Finansal Giderler	335.510.437	442.685.855	677.969.106
TOPLAM		**1.069.225.210**	**1.055.608.161**	**2.010.320.828**

Denk Hesap Şartı İlgili Gelirler Tablosu Beşiktaş A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gelir Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gelir Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Gişe Gelirleri	Maç Hasılatı, Kombine /Loca Geliri	104.041.822	35.305.365	125.289.279
Sponsorluk ve Reklam, Yayın Hakları	Rek.,Spons., İsim Hakkı Gelirleri	122.136.432	158.837.150	278.860.771
	Naklen Yayın Gelirleri	130.038.845	236.007.035	154.012.970
Ticari Faaliyetler	Tic. Ürünler Lisans Kir. Gelirleri	81.600.727	85.342.470	155.564.809

(Tablo 52. Devam)

UEFA Katkı Payı ve Ödül Payı	UEFA Altyapı Fonu Gelirleri	-	-	-
	UEFA Müsabaka Gelirleri	-	-	-
	UEFA 2017 Fut. Katılım Gelirleri	52.519.163	14.221.398	271.179.701
Diğer Gelirler	Diğer Gelirler	8.327.212	8.113.736	14.071.205
	Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	1.061.519	4.761.907	159.837.373
Futbolcu Tescilinin Elden Çık. Kaynaklanan Karlar/Gelirler	Futbolcu Satış Karları	3.312.187	8.854.873	
	Futbolcu Kiralama Gelirleri	4.863.975	4.863.975	303.390
Finansal Gel. ve Döviz Kuru Sonucu	Finansal Gelirler	128.427.577	182.373.499	312.480.843
TOPLAM		**636.329.459**	**738.681.408**	**1.471.600.341**

Yukarıda tespit edilen gelir ve giderler ışığında Beşiktaş A.Ş.'nin 2022/23 izleme dönemine ait denk hesap sonuçları hesaplanmış ve Tablo 53'de sunulmuştur:

Tablo 53. Beşiktaş A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi

Beşiktaş 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Sonuçları			
Hesaplama Kalemleri	**T-2**	**T-1**	**T**
İlgili Gelirler Toplamı (TL)	636.329.459	738.681.408	1.471.600.341
İlgili Giderler Toplamı (TL)	1.069.225.210	1.055.608.161	2.010.320.828
Hissedarların Katkısı	-	-	-
Denk Hesap Sonucu (TL)	-432.895.751	-316.926.753	-538.720.487
Dönem Ortalama Euro Kuru (TL)	6,66	9,11	17,06
Denk Hesap Sonucu (€)	-64.999.362	-34.788.886	-31.577.989
Toplam Denk Hesap Sonucu (TL)			-1.288.542.991
Toplam Denk Hesap Sonucu (€)			-131.366.237
Dönem Kabul Edilebilir Sapma(€) 5.000.000-30.000.000			5.000.000
Kabul Edilebilir Sap. Aşan Tutar			-126.366.237

3.6.4. Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş.' nin Denk Hesap Bütçesinin Oluşturulması

Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş.'nin finansal tablolarından elde edilen ayrıştırılmış gelir ve gider kalemlerinden oluşturulan denk hesap bütçesi aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Tablo 54. Trabzonspor A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Şartı ile İlgili Gelirler ve Giderler Tablosu

Denk Hesap Şartı İlgili Giderler Tablosu Trabzonspor A.Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gider Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gider Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Satış Giderleri	Satış ve Malzeme Masrafları	25.559.667	24.730.597	70.935.720
Personel Giderleri	Ücret Giderleri	183.846.113	307.405.448	609.048.807
	Personel Giderleri	4.922.773	7.051.465	11.790.013
Diğer Faaliyet Giderleri	Seyahat, Kamp ve Maç Giderleri	29.375.491	21.473.582	48.449.463
	Stadyum ve Tesis Giderleri	3.995.759	2.682.182	14.014.918
	Danışmanlık Giderleri	2.580.081	4.416.108	-
	Ceza ve Kesinti Giderleri	2.532.318	1.186.398	3.142.219
	Diğer Giderler	962.560	2.361.725	2.869.148
	Güvenlik ve temizlik giderleri	690.903	756.362	-
	Esas Faal. Diğer Giderler	67.310.476	119.219.873	234.519.226
	Futbolcu Satış Zararı	-	1.352.758	14.928.815
Futbolcu Tescilinin Elden Çık. Kaynaklanan Giderler	Futbolcu Kiralama Gideri	6.655.670	7.235.519	8.848.041
	Tescil ve Lisans Giderleri	3.785.535	4.103.819	4.627.947

(Tablo 54. Devam)

	Futbolcu Lisansları Değ. Düş.	-	-	-
	Fut. Lisansı Birikmiş İtfa Payı	30.284.219	34.969.294	83.936.886
Finansal Giderler Döviz Kuru Sonucu	Finansal Giderler	188.829.015	200.020.363	295.059.130
TOPLAM		**551.330.580**	**738.965.493**	**1.378.590.307**
Denk Hesap Şartı İlgili Gelirler Tablosu Trabzonspor A. Ş		**T-2**	**T-1**	**T**
Denk Hesap Şartı İlgili Gelir Sınıfı	**Kar/Zarar Tablosu İlgili Gelir Kalemi**	**31.05.2020**	**31.05.2021**	**31.05.2022**
Gişe Gelirleri	Maç Hasılatı, Kombine /Loca Geliri	43.474.252	13.010.513	82.556.349
Sponsorluk ve Reklam, Yayın Hakları	Reklam ve Spon.İsim Hakkı Gel.	98.400.531	130.772.576	203.904.625
	Naklen Yayın Gelirleri	149.340.024	133.143.861	173.606.685
Ticari Faaliyetler	Tic. Ürünler Lisans Kir. Gelirleri	56.118.714	52.638.839	160.738.013
UEFA Katkı Payı ve Ödül Payı	UEFA Altyapı Fonu Gelirleri	-	-	-
	UEFA Müsabaka Gelirleri	28.218.478	28.152.571	20.663.199
	UEFA 2017 Fut. Katılım Gelirleri	-	-	-
Diğer Gelirler	Diğer Gelirler	5.736.604	2.574.209	2.577.694
	Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler	79.138.409	96.011.162	245.372.146
Futbolcu Tescilinin Elden Çık. Kaynaklanan Karlar/Gelirler	Futbolcu Satış Karları	103.858.149	89.197.275	19.886.715
	Futbolcu Kiralama Gelirleri	-	-	-
Finansal Gel. ve Döviz Kuru Sonucu	Finansal Gelirler	22.342.851	7.476.003	204.112.293
TOPLAM		**586.628.012**	**552.977.009**	**1.113.417.719**

Yukarıda tespit edilen gelir ve giderler ışığında Trabzonspor A.Ş.nin 2022/23 izleme dönemine ait denk hesap sonuçları hesaplanmış ve Tablo 55'de sunulmuştur**:**

Tablo 7. Trabzonspor A.Ş. 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Bütçesi

Trabzonspor 2022/23 İzleme Dönemi Denk Hesap Sonuçları			
Hesaplama Kalemleri	**T-2**	**T-1**	**T**
İlgili Gelirler Toplamı (TL)	586.628.012	552.977.009	1.113.417.719
İlgili Giderler Toplamı (TL)	551.330.580	738.965.493	1.378.590.307
Hissedarların Katkısı	-	-	-
Denk Hesap Sonucu (TL)	35.297.432	-185.988.484	-265.172.588
Dönem Ortalama Euro Kuru (TL)	6,66	9,11	17,06
Denk Hesap Sonucu (€)	5.299.915	-20.415.860	-15.543.528
Toplam Denk Hesap Sonucu (TL)			-415.863.640
Toplam Denk Hesap Sonucu (€)			-30.659.473
Dönem Kabul Edilebilir Sapma (€) 5.000.000-30.000.000			5.000.000
Kabul Edilebilir Sap. Aşan Tutar			-25.659.473

Fenerbahçe 2022/23 izleme dönemi denk hesap sonucu 17.491,24€ olarak pozitif bakiye vermektedir. Diğer kulüplerin ise 2022/23 izleme döneminde denk hesap sonuçları negatif bakiye vermektedir.

4.ARAŞTIRMA PROBLEMİNİN TANIMLANMASI VE UYGULANMASI

Bu bölümde BİST'de işlem göre futbol kulüplerinin, finansal durum tablolarında yer alan verileri kullanılarak likitide, karlılık ve finansal durumlarını yansıtan oranlara ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle TOPSİS Yöntemi kullanılarak şirketlerin finansal performans karşılaştırması oluşturulmuş, Altman-Z"-Score Modeli kullanılarak şirketlerin iflasa yakınlık dereceleri ölçülmüştür.

4.1. Araştırmaya İlişkin Literatür Taraması

Araştırmanın konusu olan BİST'de işlem göre futbol kulüplerinin finansal performans sıralaması ve iflasa yakınlık ölçümünü, Dünya üzerinde yer alan diğer liglerle karşılaştırmak üzere konu hakkında literatür taraması yapılmıştır.

Beyazgül ve Karadeniz (2019), 2019 yılında Türkiye Süper Liginde yer alan takımlar ve Avrupa Liglerinde yer alan Takımları "Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Yöntemi" dahilinde karşılaştırmasını içeren bir çalışma yapmışlardır. İlgili çalışmada işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerden elde edilen nakit akışlarına göre oluşturulan modellere göre derecelendirme yapılmış ve kulüplerin hangi modele dahil olacağı aşağıdaki tabloda verilen parametreler doğrultusunda oluşturulmuştur. Analizde 29 futbol kulübünün 2018 yılındaki nakit akışları ele alınmıştır.

Tablo 56. Nakit Akışlarının Sağlandığı Faaliyetler Yönteminde Nakit Akış Modelleri

Model 1	Nadir Durum	Bu modele sahip olan işletme; tüm faaliyetlerinden nakit girişi sağlamaktadır.
Model 2	Başarılı İşletme	Bu modele sahip olan işletme; sadece işletme faaliyetlerinden nakit girişi sağlarken, yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit çıkışına sahiptir.
Model 3	Gerileyen veya Yeniden Yapılanan İşletme	Bu modele sahip olan işletme; işletme ve yatırım faaliyetlerinden nakit girişi sağlarken, finansman faaliyetlerinden nakit çıkışına sahiptir.
Model 4	Büyüyen İşletme	Bu modele sahip olan işletme; işletme ve finansman faaliyetlerinden nakit girişi sağlarken, yatırım faaliyetlerinden nakit çıkışına sahiptir.
Model 5	Küçülen İşletme	Bu modele sahip olan işletme; işletme faaliyetlerinden nakit çıkışına sahipken, yatırım ve finansman faaliyetlerinden nakit girişine sahiptir.

(Tablo 56. Devam)

Model 6	Hızlı Büyüyen İşletme	Bu modele sahip olan işletme; işletme ve yatırım faaliyetlerinden nakit çıkışına sahipken, finansman faaliyetleri yoluyla nakit girişi sağlamaktadır.
Model 7	Likiditasyona Giden İşletme	Bu modele sahip olan işletme; işletme ve finansman faaliyetlerinden nakit çıkışına sahipken, yatırım faaliyetlerinden nakit girişine sahiptir.
Model 8	Nadir Durum	Bu modele sahip olan işletme; hiçbir faaliyetten nakit girişi sağlayamamaktadır.

Kaynak: (Beyazgül ve Karadeniz, 2019: 609)

Tablo 8. Nakit Akışı Analizine Dahil Edilen Futbol Kulüpleri

TÜRKİYE (4)	**İNGİLTERE (8)**	**PORTEKİZ (4)**
Beşiktaş Futbol Yat. A.Ş.	Arsenal Holdings Plc	Futebol Clube do Porto F.SaD
Fenerbahçe Futbol A.Ş.	Everton FC	Sport Lisboa e Benfica F.SaD
Galatasaray Sportif A.Ş.	West Ham United FC	Sporting Clube de Braga F.SaD
Trabzonspor Sportif A.Ş.	Manchester United Plc	Sporting Clube de Portugal F.SaD
İTALYA (3)	Manchester City Plc	**DANİMARKA (4)**
AS Roma SpA	Liverpool FC	Aalborg Boldspilklub A/S
Juventus FC SpA	Leicester City FC	Broendbyernes IF Fodbold A/S
SS Lazio SpA	Chelsea FC	Silkeborg IF
ALMANYA (1)	**İSPANYA (1)**	Aarhus GF
Borussia Dortmund	Real Madrid CF	**HOLLANDA (1)**
FRANSA (1)	**İSKOÇYA (1)**	AFC Ajax NV
Olympique Lyonnais Groupe	Celtic FC	**İSVEÇ (1)**
		AIK Fotboll AB

Kaynak: (Beyazgül ve Karadeniz, 2019: 613)

Tablo 58. Avrupa'daki Futbol Kulüplerinin 2017-2018 Yılları Arasındaki Nakit Akış Profilleri

Profiller	**2017**		**2018**	
	Sayı	Oran	Sayı	Oran
Model 1	0	0%	0	0%
Model 2	**14**	**48%**	**9**	**31%**
Model 3	1	3%	1	3%
Model 4	**6**	**21%**	**6**	**21%**
Model 5	3	10%	2	7%
Model 6	2	7%	4	14%
Model 7	3	10%	**6**	**21%**
Model 8	0	0%	1	3%
Toplam	**29**	**100%**	**29**	**100%**

Kaynak: (Beyazgül ve Karadeniz, 2019: 614)

Avrupa'daki futbol kulüpleri genel olarak "Model 2" yani "Başarılı İşletme", bunun dışında beş futbol kulübü "Model 4" yani "Büyüyen İşletme" kategorisinde yer almaktadır. 2017 yılında Avrupa'daki futbol kulüplerinin iyi bir nakit akışına sahip olduğu görülmektedir. Model 2'de yer alan kulüplerin işletme faaliyetlerinden elde ettikleri nakit girişleri ile günlük faaliyetlerini finanse edebildikleri gibi, kısa ve uzun vadeli borçlarını da finanse edebilme kabiliyetleri bulunmaktadır Bunun haricinde yeni varlıklara da yatırım yapmaları mümkün olmaktadır. Model 4'de yer alan kulüplerin ise işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit girişlerine ek olarak borç veya özsermaye yoluyla kaynak sağlayarak işletme faaliyetlerini finanse edebilme durumları mevcuttur. 2018 yılı değerlendirildiğinde 2017 yılına göre "Model 7" yani "Likitidasyona Giden İşletme" sayısında artış olduğu görülmektedir. Bu durumun sebebi bazı kulüplerin faaliyetlerinden nakit girişi sağlayamadıkları ve varlık satışları ile likitidasyonlarını artırarak borçlarını azaltma yoluna gittikleri şeklinde yorumlanmıştır.

2017 yılında Türkiye'deki futbol kulüpleri değerlendirildiğinde kulüplerin Model 6, Model 5, Model 4 ve Model 3 kategorilerinde yer aldığı görülmektedir. 2018 yılında ise iki futbol kulübünün tamamen borçlanma faaliyetleriyle nakit girişi sağlayarak varlığını idam ettirdiği, bir kulübün yeniden yapılanma diğer kulübün ise büyüyen işletme

performansı sergilediği tespit edilmiştir. Genel olarak bakıldığında Türkiye'deki futbol kulüplerinin sürekli borçlanma yoluyla faaliyetlerini devam ettirme çabası içinde oldukları gözlemlenmektedir.

2017 ve 2018 yılları için Türkiye ve Avrupa kulüpleri kıyaslandığında Avrupa'daki kulüplerin daha çok "Başarılı İşletme" kategorisinde yer aldıkları yani Türkiye'de yer alan kulüplere göre daha başarılı bir nakit akışına sahip oldukları, Türkiye'deki kulüplerin ise Model 3, 4 ve 5 de yer aldıkları tespit edilmiştir. Türkiye'deki kulüplerin gerileyen ve küçülen işletme kategorisinde yer almaları yukarıda da açıklandığı üzere işletme ve yatırım nakit akışlarının zayıf, finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarının ise fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Bu durum işletme faaliyetlerini finanse etmek adına hem varlık satışlarının gerçekleşmesine hem de borçlanma yoluna gidilmesine sebebiyet vermektedir.

Yapılan çalışmada kulüplerin modellerdeki sürekliliği de ölçülmüş, "Model 2" performansı gösteren kulüplerin ağırlıklı olarak İngiltere Ligi'nde yer aldığı ortaya konulmuştur. İngiliz takımlarının işletme faaliyetlerinden olan nakit akışlarının süreklilik arz ettiği buradan elde ettikleri kaynağı doğru yatırımlarda kullandığı ve kendini finanse etme konusunda başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır.

Beyazgül, Karadeniz, İskenderoğlu, 2019 ve 2020 dönemlerinde Avrupa'daki futbol kulüplerinin faaliyet, finansal ve toplam risk düzeylerini kaldıraç analizi kullanarak ölçmüş ve analiz etmiştir. İlgili çalışmada UEFA bünyesinde bulunun 8 ulusal ligde yer alan 25 adet futbol kulübü analize dahil edilmiştir. Analizde kulüplerin finansal tablolarından elde edilen kaldıraç oranları kullanılmıştır.

Tablo 59. Futbol Kulüplerinin 2019-2020 Yıllarına Ait Faaliyet, Finansal ve Toplam Kaldıraç Dereceleri

	2019			**2020**		
İtalya (Serie A)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
Juventus Football Club S.p.A.	-5,61	1,24	-6,97	2,53	3,64	9,2
Societa Sportiva Lazio S.p.A.	2254,39	-0,02	-47,39	-1,29	-1,37	1,77
A.S. ROMA SPA	-11,18	-0,06	0,66	37,25	-0,51	-18,82
FC Inter	-5,07	1,57	-7,97	24,03	0,2	4,93
A.C. Milan	5,96	0,47	2,77	1,85	0,74	1,38
İngiltere (Premier League)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**

(Tablo 59. Devam)

Arsenal Holdings Plc	10,88	6,63	72,12	-1,77	3,23	-5,7
Everton FC	99,23	0,8	79,13	-27,4	0,97	-26,45
Manchester United Plc	4,17	-16,87	-70,33	4,29	2,45	10,51
Liverpool FC	-5,38	0,74	-4	1529,03	0,02	26,94
Chelsea FC	331,52	-1,04	-344,52	3,57	4,25	15,17
Portekiz (Liga NOS)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
Futebol Clube Do Porto Sad	1,23	-1,62	-1,99	15,06	1,76	26,51
Sport Lisboa E Benfica-Fut. Sad	5,19	0,35	1,82	3064,29	0	-12,26
Sporting Clube De Portugal Fut. Sad	1,09	3,72	4,05	-0,09	255,91	-23,03
Sporting Clube De Braga-Fut. Sad	40,59	0,6	24,35	120,31	1,13	135,95
Danimarka (Superliga)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
Broendbyernes IF Fodbold AS	135,08	1,12	151,58	1,95	-0,97	-1,9
Silkeborg IF Invest A/S	0,9	2,41	2,18	-0,88	8,94	-7,89
Aalborg Boldspilklub A/S	4,11	0,83	3,43	14,99	1	15,06
Aarhus Elite (AGF Fodbold)	13,48	0,98	13,24	-1,09	-0,01	0,01
Türkiye (Süper Lig)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
Beşiktaş JK	4,24	22,58	95,81	17,53	0,16	2,83
Fenerbahçe	3,66	0,41	1,49	2,82	-0,39	-1,09
Galatasaray	2,45	0,95	2,32	-30,02	-3,26	97,98
Trabzonspor	1,85	0,47	0,86	0,73	2,65	1,92
Fransa (Ligue 1)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
Olympique Lyonnais Groupe SA	0,51	1,01	0,52	10,06	3,6	36,23
Almanya (Bundesliga 1)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
Borussia Dortmund GmbH & Co	1,28	1,14	1,46	17499,38	1,24	21767,1
Hollanda (Erevedisie)	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**	**FAKA**	**FİKA**	**TOKA**
AFC Ajax NV	26,43	0,67	17,63	3,09	1,05	3,25
ORTALAMA	**116,84**	**1,16**	**-0,31**	**891,61**	**11,46**	**882,38**

Kaynak: (Beyazgül, Karadeniz, İskenderoğlu, 2022: 94)

Kaldıraç analizi işletmelerde kar planlaması yapılmasında tercih edilen bir yöntemdir. İlgili analizde faaliyet, finansal ve toplam olarak üç tip kaldıraç oranı kullanılmıştır. Faaliyet kaldıraç oranı, işletmenin katlanmış olduğu sabit giderlerin hangi noktaya kadar tolere edebileceğini gösteren bir orandır. Firmanın sabit maliyetleri yükseldikçe faaliyet kaldıracı ve buna bağlı olarak faaliyet riski de artmaktadır. Çünkü işletmelerin sabit maliyetlere katlanmak ve başabaş noktasını aşmak için daha yüksek satış tutarlarına ulaşmaları gerekmektedir. Finansal kaldıraç oranı, işletmenin finansmanını özermayesinden karşılamasına ya da borçlanma yoluyla sağlamasına göre değişmektedir.

İşletmenin finansman ihtiyacını yabancı kaynak kullanma yoluyla gidermesi durumunda sabit faiz giderleri ile birlikte borçlanma maliyeti artar, bu durum finansal kaldıraç derecesini yükselmesine sebep olmaktadır. Yüksek kaldıraç derecesi yüksek riske sirayet etmektedir. Bu sebeple finansal kaldıraç derecesi işletmelerin finansman politikalarını gözden geçirmesine yardımcı olmaktadır. Finansman kaynağının yalnızca özermayeden karşılanması durumunda faiz ve vergi öncesi kar, vergi öncesi kara eşitlenmekte bu sebeple finansal kaldıraç oranı ortaya çıkmamaktadır.

2019 yılında en düşük FAKA derecesi İtalya Ligi Roma Kulübü, en yüksek FAKA derecesi ise yine İtalya Ligi Lazzio kulübüne aitir. 2020 yılında ise en yüksek FAKA derecesi Almanya liginde Borussia Dortmund, en düşük ise Türkiye Liginde Galatasaray Spor Kulübü'ne aittir. FAKA derecesinin negatif olması işletmenin başabaş noktasına ulaşmadan önceki zarar noktasında bulunduğu anlamına gelmektedir. Kulüplerin bazılarının başabaş noktasının altında faaliyet gösterdiği yani artan satış gelirlerinin değişken giderleri karşılamadığı bu durumun da faaliyet karlarının düşmesine sebebiyet verdiği görülmektedir. 2020 yılında Galatasaray Spor Kulübünün FAKA derecesinin -30,02 olması, ortalama olarak satışlarda ortaya çıkan bir birimlik artışın, faiz ve vergi öncesi kârı 30,02 katı kadar azalttığı anlamına gelmektedir. Genel anlamda kulüplerde 2020 yılında FAKA derecesi artış göstermiştir. Ortalama olarak 116,84 olan FAKA derecesi 2020 yılında 891,64 oranına ulaşmıştır. Bununla birlikte satışlarda meydana gelen değişikliklerin faiz vergi öncesi karı daha çok etkileyeceği sonucuna varılmaktadır. Ortalama olarak artan FAKA derecesi aynı zamanda faaliyet riskinin arttığının göstergesidir. Bunun sebebi 2020 yılında gerçekleşen Covid 19 pandemisinin etkisiyle kulüplerin gelirlerinin azalması, ancak sabit gider niteliğindeki ücret ödemeleri, kulüp giderleri vs. şeklindeki nakit çıkışlarının devam etmesi olarak yorumlanmıştır (Beyazgül ve Karadeniz, 2019: 610-622).

2019 yılında en düşük FİKA derecesi İngiltere Ligi Manchester United Futbol Kulübü, en yüksek FİKA derecesi ise Türkiye Ligi'nde Beşiktaş Spor Kulübü'ne aittir. 2020 yılında ise en yüksek FİKA derecesi Portekiz Ligi Sporting Futbol Kulübü, en yüksek ise Türkiye Liginde Galatasaray Spor Kulübü'ne aittir. 2019 yılında ortalama olarak 1,16 olarak ölçülen FİKA derecesi 2020 yılında 11,46 olarak ölçülmüştür. 2020 yılında faiz vergi öncesi kardaki değişim, net karı etkileme derecesinin artması sebebiyle kulüplerin finansal kaldıraçtan yararlandıklarını aynı zamanda finansal riskin de artmasının

göstergesidir. Covid-19 pandemisi, kulüplerin kullanmış oldukları finansman kredilerinin sabit faiz giderleri ve geri ödemelerindeki artışın önemli bir sebebi olarak yorumlanmıştır.

Faaliyet ve finansal riskin birleşiminden oluşan TOKA derecesi 2019 yılında en düşük İngiltere Liginde yer alan Chelsea Futbol Kulübü, en yüksek TOKA derecesi Danimarka Liginde yer alan Broendbyernes Futbol Klulübüne aittir. 2020 yılında en yüksek TOKA derecesi İngiltere Liginde yer alan Everton Futbol Kulübü, en yüksek TOKA derecesine ise Almanya Liginde yer alan Borussia Dortmund Futbol Kulübü'ne aittir. 2019 yılında -0,31 olan TOKA derecesi 2020 yılında 882,38 değerine ulaşmıştır.

Pozitif TOKA derecesine sahip kulüplerde satışlarda meydana gelen bir birimlik artış net karı TOKA derecesi kadar arttırmaktadır. Negatif TOKA derecesine sahip kulüplerde ise satışlarda ortaya çıkan bir birimlik artış net kârı TOKA derecesi kadar düşürmüştür. Faaliyet riskinin toplam risk olan TOKA derecesi içerisinde daha yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. TOKA derecesinin artması işletmelerde risk düzeyinin artması anlamına geldiği için faaliyet ve finansal riskin dengeli bir duruma getirilmesi gereklidir. Faaliyet riski yüksek olan işletmelerin finansmanlarında yabancı kaynak kullanımının azaltılarak finansal risk düzeyinin düşürülmesi hem karlılığı arttırmakta ve hem de toplam risk düzeyini dengelemektedir. Aynı şekilde faaliyet riski düşük olan işletmelerin finansmanlarında daha fazla yabancı kaynak kullanarak karlılığı arttırıp toplam risk düzeyini düşürmek mümkündür (Beyazgül ve Karadeniz,2019: 615-624).

KPMG Uluslararası Bağımsız Denetim Şirketini'nin Nisan 2022 tarihine kadar Spor Danışmanlığı Birimi bünyesinde bulunan, daha sonra bağımsızlaşarak ayrı bir marka olan "Football Benchmark" ın hazırlamış olduğu "Avrupa Eliti 2022 Çalışmasında" 2022 yılında UEFA bünyesinde yer alan takımların finansal performanslarını değerlendirmiştir.

İlgili çalışmada UEFA bünyesinde yer alan 32 adet futbol takımının finansal performanslarının başarı sıralaması yapılmaktadır. Kulüplerin finansal performans analizinde ölçüt olarak farklı borç ve özsermaye yapılarına sahip olan firmaların karşılaştırmasına olanak sağlayan "Şirket Değeri" kullanılmaktadır. Kulüplerin şirket değerlerini gerçeğe en uygun şekilde ölçmek için yapılan bu çalışmada futbol kulüplerinin genel olarak şirketlerin hedef aldıkları kar maksimizasyonundan çok fayda maksimizasyonunu tercih ettiklerini varsaymışlardır. Bunun sebebi olarak ise, sportif

başarıyı sağlayan her kulübün, sponsor, reklam ve taraftar artışı ile birlikte nakit akışını da beraberinde getireceği olgusu gösterilmiştir. Şirket değeri aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır.

Şirket Değeri= Şirket Sahiplerinin Öz Sermayesinin Piyasa Değeri+ Nakit ve Nakit Benzeri Varlıklar

İlgili çalışmada "Şirket Değerini" doğru ölçmek adına Football Benchmark'in yalnızca futbol kulüplerini değerlendirmek üzere evrimleştirdiği "Piyasa Çarpanları Yöntemi Yöntemi" kullanılmıştır. Piyasa çarpanları yöntemi piyasada yer alan diğer firmaların, değerlemesini yapacağımız firmalar arasında karşılaştırma yapmamızı sağlayan piyasa bazlı bir yöntemdir. Şirketlerin mali tablolarında önem atfedilen unsurlar incelenir ve diğer şirketlerde de aynı unsurlar incelenerek karşılaştırma yapılır. Bunu sağlamak adına bu unsurların, çarpan olarak belirleneceği "Piyasa Çarpanı Yöntemi" kullanılarak şirketin değeri belirlenir. Ancak bu yöntem en basit haliyle uygulandığında çarpan bir kez belirlenir ve tüm futbol kulüplerine uygulandığında birçok değişkeni gözardı ettiği için doğru ve sağlıklı bir karşılaştırma yapılmasına imkan vermez. Kulüplerin her yıl taraftar sayısı, sponsorlukları, sahadaki ulusal ve uluslararası başarısı, yayın gelirleri açısından farklı bir devinim içinde olmalarından ötürü bu yöntem futbol kulüplerine adapte olacak şekilde uyumlaştırılmıştır.

Football Benchmark'ın futbol kulüpleri için geliştirdiği "Piyasa Çarpanları Yöntemi", beş parametre yani çarpan üzerinden ilerlemektedir. Algoritma oluşturulurken bu parametreler, her kulüp için farklı önemlilikte ve ağırlık seviyesinde olan karlılık, popülerlik, sportif potansiyel, yayın hakları ve stadyum sahipliği olarak belirlenmiştir. Karlılık unsuru, son iki yılın personel maliyeti/ gelir oranı ele almaktadır, Popülerlik unsurunun temeli sosyal medyadaki takipçi sayısı ile sahadaki başarı arasındaki korelasyondur. Sportif potansiyel, takımın sahadaki başarısının geçmişten günümüze kadar sergilediği performanslardan elde edilmektedir. Piyasa takım değeri Transfermarkt tarafından yayımlanan verilerden elde edilmiştir. Yayın hakları bir spor kulübünün başlıca gelirlerinden biridir. Bu nedenle anlaşılmış olan yayın sözleşmelerinden elde edilecek olan gelirler bir parametre olarak analize dahil edilmiştir. Stadyum sahipliği kulübün her yönden gelir üretmesine yardımcı bir unsurdur. Kulüp için büyük bir avantaj

sağlaması sebebiyle analizde yer almaktadır (Football Benchmark -The European Elıte 2022 Football Clubs' Valuation).

Kulüpler adına Football Benchmark'ın bu değerlendirmesine girebilmek için birtakım koşullar öne sürülmüştür. İlki kulüpler faaliyet gelirlerinde ilk 50 takım arasında olmalıdır. Bunun dışında kulüpler 5 yıllık UEFA katsayısına göre ilk 500 takım içerisinde yer almalıdır. Tüm bu verilerden hareketle 2020-2021 maç sezonunda futbol kulüplerinin şirket değeri aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Tablo 60. 2020-2021 Maç Sezonunda Futbol Kulüplerinin Şirket Değeri

Takım Ünvanı	**Ortalama Şirket Değeri (million euro)**
Real Madrid CF	3,184
Manchester United	2,883
FC Barcelona	2814
FC Bayern München	2,749
Liverpool FC	2,556
Manchester City FC	2,483
Chelsea FC	2179
Paris Saint-Germai	2,132
Tottenham Hotspur	1,912
0 Juventus FC	1597
Arsenal FC	1584
Atlético de Madri	1,234
Borussia Dortmund	1,226
FC Internazionale	996
AC Milan	578
West Ham United F	541
Leicester City FC	526
SSC Napoli	483
AFC Ajax	473
Olympique Lyonnai	456
Atalanta BC	454
Everton FC	450
Eintracht Frankfu	428
AS Roma	413

(Tablo 60. Devam)

Sevilla FC	390
Valencia CF	385
Galatasaray SK	344
SL Benfica	326
FC Porto	311
Aston Villa FC NE	308
Villarreal CF	303
SS Lazio	302

Kaynak: "Football Benchmark -The European Elıte 2022 Football Clubs' Valuation" (7rd ed.)

Aşağıdaki tabloda ise liglerin yer aldığı ülke bazında sıralama yapılmıştır:

Tablo 9. 2020-2021 Maç Sezonunda Futbol Ligleri Bazında Hesaplanan Şirket Değerleri

	2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**Toplam Şirket Değeri (€ million) 2022**	**∑%100**
İngiltere	8	9	9	9	8	10	15432,00	42%
İspanya	5	6	6	7	6	6	8.309,00	22%
İtalya	7	6	6	6	7	7	4.823,00	13%
Almanya	3	3	3	3	3	3	4.404,00	12%
Fransa	4	3	3	4	3	2	2.588,00	7%
Portekiz	2	1	1	2	2	2	637,00	2%
Hollanda	2	2	1	1	1	1	473,00	1%
Türkiye	2	3	3	2	2	1	344,00	1%
İskoçya				1				1%

Kaynak: "Football Benchmark -The European Elıte 2022 Football Clubs' Valuation" (7rd ed.)

4.2. Araştırmanın Yöntemi ve Kısıtları

BİST Futbol kulüplerinde finansal performansın ölçümü iki ayrı analizle yapılacaktır. Kulüplerin 3. kişiler tarafından yatırım amaçlı tercih edilme durumunu ölçmek adına çoklu karar verme yöntemlerinden TOPSİS yöntemi kullanılacaktır.

Kulüplerin finansal performansı ve iflasa riskinin tahmini, bir finansal başarısızlık modeli olan Z-Score Modeli ile ölçülecektir.

Analizler futbol kulüplerinin, 2018, 2019, 2020, 2021 ve 2022 hesap dönemlerini içeren KAP'dan elde edilen Bağımsız Denetim Raporları ve TFRS ile uyumlu olan finansal tablo bilgileri kullanılarak yapılacaktır.

Araştırmanın kısıtı, Türkiye'de bulunan yalnızca dört futbol kulübünün araştırmanın kapsamına dahil edilmesidir. Bu dört futbol kulübü dışında anonim şirket statüsünde ve borsada işlem gören kulüp bulunmamaktadır. Sermaye şirketi yapısında olmayan ve dernek statüsünde bulunan kulüplerin borsaya kote edilmemeleri sebebiyle finansal tablolarına ulaşmak mümkün olmamaktadır.

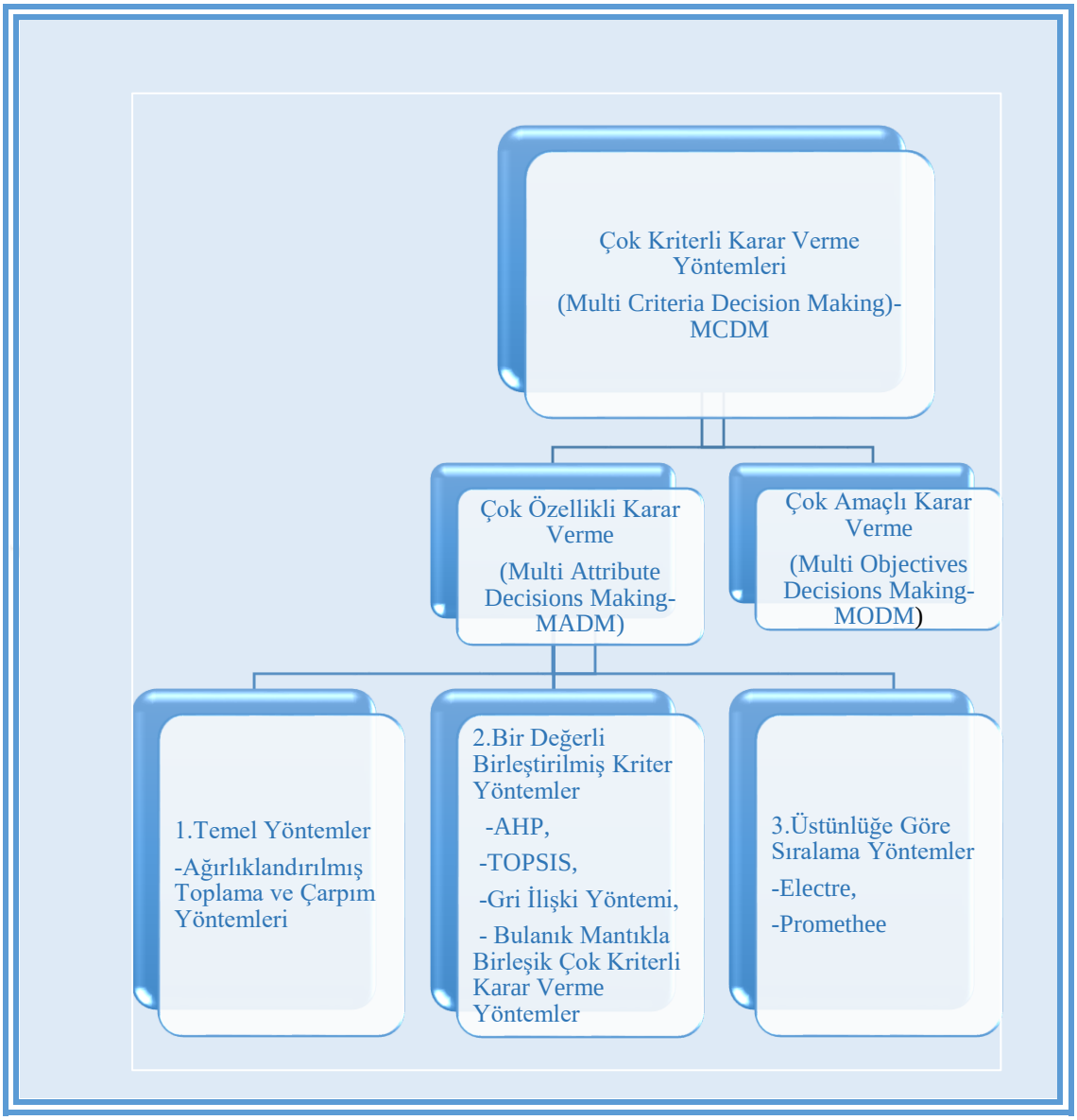
4.2.1. TOPSİS Yönteminin Bilimsel Altyapısı ve Adımları

Firmalar sürekliliklerini devam ettirebilmek adına birçok konuda birçok tercih arasından karar vermek noktasında güçlüğe düşerler. Özellikle hükümet politikaları, global değişiklikler paranın zaman değeri gibi kavramların belirsiz olduğu ortamlarda borç verme ya da yatırım yapma konusunda ekonomik açıdan tercih yapmak zorunda kalmaktadırlar. Bu noktada bilimsel ve en optimal çözümü elde edebilmek adına çok kriterli karar verme yöntemleri devreye girmektedir (Zavadskas ve Turskis, 2011: 400-405).

Çok kriterli karar verme yöntemleri, karar verme sürecinde alternatiflerin tüm yararlarını ya da zararlarını analiz edip, alternatifler arasında bir sıralama yapan ya da en optimal alternatifi ortaya koyan analizlerdir (Opricovic ve Tzeng, 2004: 447-450).

Çok kriterli karar verme yöntemleri Multi Criteria Decision Making-MCDM literatürde Çok Özellikli Karar Verme (Multi Attribute Decisions Making-MADM) ve Çok Amaçlı Karar Verme (Multi Objectives Decisions Making-MODM) olmak üzere iki gruba ayrılır. MODM Yönteminde alternatifler önceden belirlenemediğinden karar uzayı süreklidir, kriterler amaçlardır. Optimal sonucu bulmaya odaklıdır. MADM yönteminde ise alternatifler önceden bellidir ve kesikli karar uzayına sahiptir, kriterler niteliklerdir. Optimal sonucu sunmaktan çok, alternatiflerin seçim niteliğine göre sıralamasını oluşturmaya odaklıdır (Zavadskas vd, 2016: 659).

Çok kriterli karar verme yöntemleri Multi Criteria Decision Making-MCDM yönteminden türeyen diğer yöntemlere aşağıda yer verilmiştir:

Şekil 6. Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri

TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to The İdeal Solution) yöntemi de çok özellikli karar verme yöntemlerinden biri olup 1981 yılında Hwang ve Yoon tarafından geliştirilmiştir. Özellikle şirketlerin finansal performans sıralaması konusunda sıklıkla kullanılan bir araştırma yöntemidir (Wang ve Wang, 2014: 2825).

TOPSİS yönteminde alternatiflerin tercih sıralarını belirlemek adına pozitif ve negatif ideal çözüm noktası belirlenir. Alternatiflerin sırası bu noktalara olan yakınlık ve uzaklıklara göre belirlenir. Fayda kriterlerinin maksimize, maliyet kriterlerinin minimize olması durumunda pozitif ideal çözüme ulaşılır. Pozitif ideal çözüme en kısa mesafede olan alternatif, seçilmesi en ideal olan alternatiftir (Akyüz, Bozdoğan ve Hantekin, 2011: 77).

Çözüme ulaşmada belirlene kriterler fayda ve maliyet olarak gruplandırılır. Pozitif ideal çözüme ulaşma konusunda fayda kriterleri maksimum, maliyet kriterleri ise minimum etki yaratacak şekilde analize dahil edilir (Wang ve Wang, 2014: 2827).

TOPSİS yönteminin aşamaları aşağıdaki gibidir (Li vd., 2011: 2088-2090):

Adım 1: Karar matrisinin oluşturulması

Karar matrisinin oluşturulması, amaçların tanımlanması özünü içerir ve analizin ilk adımını oluşturur.

Matrisi satırlarında karar noktaları yani alternatifler, sütunlarında ise karar aşamasında kullanılacak değerlendirme kriterleri yer alır.

a_1=alternatifler

y_{ij}=y alternatifinin j kriterine göre sahip olduğu değer

$$K=\begin{vmatrix} a_1 & y_1 & y_{12} & \cdots & \cdots & y_{1j} & y_{1m} \\ a_2 & y_2 & y_{22} & \cdots & \cdots & y_{2j} & y_{2m} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \cdots & \cdots & \vdots & \vdots \\ a_i & y_{i1} & y_{i2} & \cdots & \cdots & y_{ij} & y_{in} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \cdots & \cdots & \vdots & \vdots \\ a_n & y_{n1} & y_{n2} & \cdots & \cdots & y_{nj} & y_{nm} \end{vmatrix}$$

Adım 2: Karar matrisinin normalleştirilmesi

Bu adımda, kriterleri aynı ölçeklerde karşılaştırabilme adına, hre kritere ait değerler, o kriterin kareleri toplamının kareköküne bölünürerek normalleştirilir ve aşağıda yer alan r matrisine ulaşılır.

$$r_{ij}=\frac{y_{ij}}{\sqrt{\sum_{j=1}^{m} y_{ij}^2}} \quad , \quad j=1\ldots,m \, , \quad i=1\ldots$$

$$r=\begin{vmatrix} r_1 & r_{12} & \cdots & \cdots & r_{1j} & r_{1m} \\ r_2 & r_{22} & \cdots & \cdots & r_{2j} & r_{2m} \\ \vdots & \vdots & \cdots & \cdots & \vdots & \vdots \\ r_{i1} & r_{i2} & \cdots & \cdots & r_{ij} & r_{in} \\ \vdots & \vdots & \cdots & \cdots & \vdots & \vdots \\ r_{n1} & r_{n2} & \cdots & \cdots & r_{nj} & r_{nm} \end{vmatrix}$$

Adım 3: Normalleştirilmiş karar matrisinin ağırlıklandırılması

Normalleştirilmiş karar matrisindeki değerler belirlenen ağırlıklarla çarpılarak, ağırlıklandırılmış değerlere ulaşılır.

Buna göre, r matrisindeki değerler W_{i} değeri ile çarpılarak aşağıda yer alan V matrisi oluşturulur.

$$Vij = W_J r_{ij},\ i = 1, ...,m;\ j = 1, ...,n$$

$$r= \begin{vmatrix} W_1r_1 & W_2r_{12} & \dots & \dots & W_Jr_{1j} & W_mr_{1m} \\ W_1r_2 & W_2r_{22} & \dots & \dots & W_Jr_{2j} & W_mr_{2m} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ W_1r_{i1} & W_2r_{i2} & \dots & \dots & W_Jr_{ij} & W_mr_{im} \\ \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots & \vdots \\ W_1r_{n1} & W_2r_{n2} & \dots & \dots & W_Jr_{nj} & W_mr_{nm} \end{vmatrix}$$

Adım 4 : İdeal (A*) ve negatif İdeal (A ¯) çözümlerin oluşturulması

İdeal çözüme ulaşmak adına v matrisindeki her sütunda yer alan ağırlıklandırılmış değerlerin arasından en minimum olan değerler seçilir. İdeal çözüm setine aşağıdaki formulizasyon ile ulaşılır:

$A^{*} = \{(\max V_{ij} \mid j \sum J), (\min V_{ij} \mid j \sum J'), i = 1,2, ..., n\}$

J= fayda kriterine aittir

J'= maliyet kriterine aittir.

n: alternatif sayısı

Negatif ideal çözüme ulaşmak adına v matrisindeki her sütunda yer alan ağırlıklandırılmış değerlerin arasından en maximum olan değerler seçilir. Negatif ideal çözüm setine aşağıdaki formulizasyon ile ulaşılır.

$A^{-} = \{(\min V_{ij} \mid j \sum J), (\max V_{ij} \mid j \sum J'), i = 1,2, ..., n\}$

Kriterler: maliyet yönlü ise J'= minimum

n: alternatif sayısı

Adım 5 : Pozitif (Si*) ve negatif (Si^-) uzaklık değerlerinin hesaplanması

Elde edilen pozitif ve negatif ideal çözümlerin maksimum ideal noktaya olan uzaklıklarını temsil eden si ve si değerleri aşağıdaki formüüle hesaplanır. Bu uzaklığın ölçülmesinde Euclidian Uzaklık Yaklaşımından faydalanılır.

$$Si^* = \sqrt{\sum_{j=1}^{m}(V_{ij} - V_j^*)^2} \qquad \text{i=1,….n}$$

$$Si^- = \sqrt{\sum_{j=1}^{m}(V_{ij} - V_j^-)^2} \quad \text{i=1,….,n}$$

Adım 6: İdeal çözüme olan göreli yakınlığın hesaplanması

Bu aşamada alternatiflerin ideal çözüme olan yakınlıklarını temsil eden Ci değerlerine ulaşılır. Ci değerine ulaşmak için negatif uzaklık değerinin toplam uzaklık değerinin içindeki payı aşağıdaki formülle hesaplanmaktadır.

$$Ci = \frac{Si^-}{Si^- + Si^*} \qquad \text{i=1,….,n}$$

Adım 7: Yakınlık değerleri (Ci) sıralaması

Bir önceki aşamada hesaplana Ci değerleri küçükten büyüğe doğru sıralanır. Ci değeri 0 ile 1 arasında bir değer olmakla birlikte, 1 ya da bire yakın bir değer olması pozitif ideal çözüme, 0 ya da 0'a yakın bir değer olması ise negatif ideal çözüme olan yakınlığını gösterir.

$$0 \leq Ci \leq 1$$

4.2.2. Altman-Z-Score Modeli Bilimsel Altyapısı ve Adımları

Finansal başarısızlık tahmini, yatırımcılar ve borç verenler açısından önemli bir göstergedir. Sektörlerin ve buna bağlı olarak da firma sayısının arttığı global ekonomide firmaların sürekliliğini etkileyen birçok faktör bulunmaktadır. Doğal enerji kaynaklarının azalması, hammadde kıtlığı, iç ve dış savaşlar, pandemi v.s unsurlardan etkilenen firmaların finansal başarısızlığının ölçümü ve iflasa yakınlığının durumunu ölçmek adına birtakım metodlar geliştirilmiştir (Kulalı, 2016: 284)

Finansal başarısızlığın tahmininde tekli diskrimant analizi, çoklu diskrimant analizi (mda modelleri) logit regresyon analizi, lojit model, probit regresyon modeli, son olarak yapay sinir ağları modeli geliştirilmiştir. Aşağıda tabloda belirtilen modeller finansal oranları kullanmak suretiyle finansal başarısızlığın tahminini tespit etmektedirler (Altman, 2016: 430-435).

1930'lu yıllarda geliştirilen Çoklu Diskrimant Analizi (Multiple Discriminant Analysis, Mda Models) öncelikle davranış bilimlerinde kullanılmış, ilerleyen yıllarda akademide ve iş dünyasında kullanılmaya başlanmıştır. MDA Modeli, belirlenen grupların sınıflandırılması amacıyla, bu grupların birbirinden en az hata ile birbirinden ayrılmasını sağlayan istatiksel bir tekniktir.

Tablo 62. Finansal Başarısızlıkta Kullanılan Analiz Yöntemleri

Model	**Yıl**	**Modelde Kullanılan Analiz Yöntemi**
Beaver Modeli	1966	Tekli Diskriminant Analizi
Altman Z-Score Modeli	1968	Çoklu Diskriminant Analizi
SpringateS-Score Modeli	1978	Çoklu Diskriminant Analizi
Ohlson Modeli	1980	Logit Regresyon Analizi
Fulmer Modeli	1984	Çoklu Diskriminant Analizi
Zmijwski Modeli	1984	Probit Regresyon Analizi
Canada Score Model	1985	Çoklu Diskriminant Analizi

Altman-Z"-Score Modeli bir çoklu diskirimant analizi olup Edward Altman tarafından 1968 yılında geliştirilmiştir. Altman ilk geliştirdiği modelde örneklem olarak toplam 66 şirket olmak üzere 33 iflas etmiş ve 33 başarılı şirketi ele almıştır. Analize borseye kote edilmiş, üretim yapan ve 1 milyon ABD doları varlığa sahip olan şirketler dahil edilmiştir. Z-Score model iflasın bir yıl önce tahmin edilmesinde %95, iki yıl önce tahmin edilmesinde ise %72 oranında bir doğruluk oranı sağlamıştır (Al-Sulaiti, ve Almwajeh, 2007:62-68).

Analizin başında iki ya da daha fazla grup belirlenir. Bağımlı değişkenlerin hangi gruba dahil olacağının belirlenmesi adına Z = V1X1 + V2X2 +…+ VnXn şeklinde doğrusal bir

model kurulur. Bağımsız değişken olan n tane özellik diskrimant katsayısı ile çarpılarak bağımlı değişkenin hangi gruba dahil olduğu belirlenir (Yakıcı Ayan ve Değirmenci, 2018:79-85). Altman, modelin bağımsız değişkenlerini, başarısızlığı en iyi şekilde ortaya koyan finansal analiz oranları olarak belirlemiştir

İlk geliştirilen Z- Score Model, halka açık imalat yapan şirketler için aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur. (Yıldız, 2014: 72-85):

Z = 0,012 X1 + 0,014 X2 + 0,033 X3 + 0,006 X4 + 0,999 X5 (1)

X1: Net İşletme Sermayesi / Toplam Aktifler

İşletmenin likitide durumunu, işletmenin varlıkları ile ilişkilendiren bir orandır.

X2: Dağıtılmamış Karlar / Toplam Aktifler

Şirketin gelir ve kar yaratma kabiliyetini ölçen orandır.

X3: Faiz ve Vergiden Önceki Kâr (FVÖK) / Toplam Aktifler

Bu oran, şirketin aktiflerinin kar yaratma gücünü ölçmektedir.

X4: Özkaynakların Piyasa (Borsa) Değeri / Toplam Borcun Defter Değeri (Kısa ve Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar)

Bu oran, işletmenin borç ödeme gücünü, yani piyasanın da işletmeye duyduğu güveni temsil eder.

X5: Net Satışlar / Toplam Aktifler

Bu oran, işletmenin etkinliğini yani yatırımlarına oranla ne kadar satış yaptığının göstergesidir.

Analizin sonucunda çıkan değerlerin Z-Score aralıklarına olan mesafeleri firmanın iflas riski derecesini belirlemektedir.

Tablo 63. Halka Açık İmalat Yapan Şirketleri için Geliştirilen Z-Score Modeli

Z Score > 2,99 ise güvenli alan	güvenli alan/iflas riski düşük
1,81 ≤ Z Score ≥ 2,99 ise belirsiz-gri alan	gri alan/tahmini güç
Z Score < 1,8 ise sıkıntılı-iflas alanı	iflas riski yüksek/sıkıntılı

Edward ALTMAN, Z Score Modelini yıllar içinde, modelin uygulanabilirliğini artırmak adına gelişmekte olan ülkelere de hitap edicek şekilde revize etmiştir. Borseye kote edilmemiş imalat yapan şirketlerin iflasa yakınlığını ölçmek adına Z' Score Modelini geliştirmiştir (Anjum, 2012:215-218).

Z' = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0, 420X4 + 0,998X5 (2)

Bununla birlikte X4 oranında yer alan "Özkaynakların Borsa Değerini," "Özkaynakların Cari Değeri" olarak güncellemiştir. X4 oranının değişimiyle birlikte Z-Score aralıklarında değişme yaşanmıştır (Al-Sulaiti, ve Almwajeh, 2007:65).

Tablo 64. Gelişmekte Olan Ülkeler için Revize Edilmiş Z-Score Modeli

Z Score > 2,90 ise güvenli alan	güvenli alan/iflas riski düşük
1,23 ≤ Z Score ≥ 2,99 ise belirsiz-gri alan	gri alan/tahmini güç
Z Score < 1,23 ise sıkıntılı-iflas alanı	iflas riski yüksek/sıkıntılı

Altman,1993 yılında modeli bir daha revize ederek imalat yapmayan hizmet sektörü için X5: Net Satışlar / Toplam Aktifler oranını modelden çıkarmıştır. Böylelikle hizmet sektörü için hesaplanacak değerde, imalat sektörünün etkisini minimum düzeye inmesini sağlamıştır (Hayes, Hodge ve Hughes, 2010: 125-130).

$$Z'' = 6,56X1 + 3,26X2 + 6,72X3 + 1,05X4$$

Tablo 65. Hizmet Sektörü İçin Revize Edilmiş Z-Score Modeli

Z Score > 2,60 ise güvenli alan	güvenli alan/iflas riski düşük
1,1 ≤ Z Score ≥ 2,60 ise belirsiz-gri alan	gri alan/tahmini güç
Z Score < 1,1 ise sıkıntılı-iflas alanı	iflas riski yüksek/sıkıntılı

4.3. Araştırmanın Uygulaması

Araştırmada BİST'de işlem göre futbol kulüplerinin TOPSİS Yöntemi kullanılarak, finansal performans karşılaştırması oluşturulmuş, Altman-Z"-Score Modeli kullanılarak iflasa yakınlık dereceleri ölçülmüştür

4.3.1. TOPSİS Yöntemi ile Finansal Performansa İlişkin Çok Kriterli Karar Verme Probleminin Oluşturulması ve Ölçülmesi

Çalışmada TOPSİS Yöntemi BİST'de işlem gören Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif Sın ve Tic. Yat. A.Ş., Beşiktaş Futbol Yat. San. ve Tic. A.Ş. ile Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş.'nin, KAP'dan elde ettiğimiz TFRS bazında hazırlanmış ve bağımsız denetimden geçmiş konsolide finansal tablolarından alınan veriler kullanılmıştır. Finansal durum tablosundaki verilerden şirketlerin likitide, karlılık ve finansal durumlarını yansıtan oranlara ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle TOPSİS Yöntemi kullanılarak şirketlerin finansal performans karşılaştırması oluşturulmuştur. TOPSİS yöntemini uygulamak üzere yapılan ağırlık atamasında doğrusal ağırlıklandırma kullanılacaktır. Sonuca sirayet eden tüm finansal performans kriterleri eşit oranda analize dahil edilecektir.

Veri setinin zaman aralığı 2018, 2019, 2020, 2021 ve 2022 olarak belirlenmiştir.

Analize dahil edilen alternatifler Tablo 66'da gösterilen şekildedir:

Tablo 66. Analize Dahil Edilen Futbol Kulüpleri

Sıra	Klüp adı	Kodları
1	Fenerbahçe	T1
2	Galatasaray	T2
3	Beşiktaş	T3
4	Trabzonspor	T4

Kulüplerin finansal performans kriterleri Tablo 67'deki gibi belirlenmiştir:

Tablo 10. Analizde Kullanılacak olan Finansal Performans Kriterleri

Finansal Performans Kategorileri	Finansal Performans Kriterleri	Kodları	Fayda /Maliyet Derecesi
Likitide Durumu	Cari Oran (Dönen Varlıklar/KVYK)	L1	max
	Faiz Karşılama Oranı (FVÖK/Faiz Gid)	L3	max
Finansal Durum	Finansal Kaldıraç Oranı ((UVYK+KVYK)/Toplam Aktifler)	F1	min
	Özkaynak Oranı (Toplam Özkaynak/Pasif Top)	F2	max
	Finansman Oranı (Top. Özkaynak/(UVYK+KVYK))	F3	max
	Borçlanma Oranı (Toplam Borçlar/Özsermaye)	F4	min
Karlılık Durumu	Özkaynak Karlılığı Oranı (Dönem Net Karı/Özkaynaklar)	K1	max
	Aktif karlılığı Oranı (Dönem Net Karı / Aktif Toplamı)	K2	max
	Ekonomik Rantabilite Oranı (FVÖK/Toplam Kaynaklar)	K3	max

Yöntemin ilk aşaması karar matrisinin oluşturulmasıdır. Söz konusu matrisi oluşturmak için alternatif noktaları ve kriterler belirlenir. Söz konusu kriterler matrisin satırlarında, alternatifler ise sütunlarda yer almaktadır.

Karar Matrisi Tablo 68'de gösterildiği üzere, alternatif noktası olan dört adet futbol kulübü ve 9 adet finansal performans kriterinden oluşmaktadır.

Tablo 11. 2018 Yılı Finansal Performans Karar Matrisi

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Karar Matrisi	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	1,41	0,55	1,70	-0,47	-0,28	-3,64	0,49	-0,23	0,31
T2	0,49	-0,75	1,32	-0,32	-0,24	-4,14	0,73	-0,23	-0,12
T3	0,51	0,80	1,53	-0,53	-0,35	-2,87	-0,02	0,01	0,19
T4	0,12	1,24	2,45	-1,45	-0,59	-1,69	0,50	-0,73	-0,42

Analizin ikinci aşaması karar matrisinin normalize matrise dönüştürülmesidir. Karar matrisindeki değerlere numaralı formül uygulandığında Tablo 69' daki normalize matrisi elde edilmektedir.

$$r_{ij} = \frac{a^{ij}}{\sqrt{\sum_{mk=1} a_{kj}^2}}$$

Tablo 12. 2018 Yılı Normalize Edilmiş Karar Matrisi

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,89	0,31	0,47	-0,28	-0,35	-0,56	0,49	-0,29	0,54
T2	0,31	-0,43	0,37	-0,19	-0,31	-0,64	0,72	-0,29	-0,21
T3	0,33	0,46	0,43	-0,32	-0,45	-0,45	-0,02	0,01	0,33
T4	0,12	1,24	2,45	-1,45	-0,59	-1,69	0,50	-0,73	-0,42

Normalize matris oluşturulduktan sonra her bir kritere atanmış olan ağırlıkların (w) değerleri ile kriter değerlerinin çarpılması sonucunda Tablo 70'de görüldüğü üzere ağırlıklı standart karar matrisi elde edilmektedir. Kriterlere verilen ağırlık atamasında TOPSİS yöntemine göre bir kural belirlenmemiştir. Her bir kriterin önemi yöntemi uygulayan kişinin kararına göre değişebilir. Bu nedenle kriterlerin ağırlıkları yöntemi uygulayan kişi tarafından serbest olarak belirlenebilmektedir. Ancak çalışmanın 4.2.1. bölümünde anlatıldığı üzere kriterlere atanması gereken ağırlıkların toplamının 1'e eşit olması gerekmektedir. Bu çalışmada kriterlerin ağırlıklarının toplamı 1 olup, eşit öneme sahip olduğu varsayılmıştır.

Tablo 70. 2018 Yılı Ağırlıklandırılmış Normalize Edilmiş Karar Matrisi

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Ağırlıklandırılmış Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,099	0,034	0,052	-0,031	-0,039	-0,062	0,054	-0,032	0,060
T2	0,035	-0,047	0,040	-0,021	-0,034	-0,071	0,079	-0,032	-0,023
T3	0,036	0,050	0,047	-0,036	-0,049	-0,049	-0,002	0,001	0,036
T4	0,014	0,136	0,269	-0,159	-0,065	-0,186	0,055	-0,080	-0,046

Ağırlıklandırılmış normalize karar matrisinde, kriterlerin sonuca olan etkisinin maximum ya da minimum olarak etki etmesi sonucunda ideal ve negatif çözüm değerlerine ulaşılır. Çalışmada futbol kulüplerinin finansal performansını olumlu yönde etkileyenlere maximum değerler olumsuz yönde etkileyenlere ise minimum değerler ideal çözümler olarak kabul edilmiştir. Tam tersi olarak futbol kulüplerinin finansal performansını olumlu yönde etkileyenlere minumum değerler olumsuz yönde etkileyenlere ise maximum değerler negatif ideal çözümler olarak kabul edilmiştir. Tablo 71'de hesaplanmış olan ağırlıklı normalize karar matrisinden elde edilen ideal ve negatif ideal çözüm değerleri kümesi yer almaktadır.

Tablo 71. 2018 Yılı İdeal ve Negatif İdeal Çözüm Kümeleri

İdeal Çözüm Değerleri	0,0769	0,08	0,0403	-0,0211	-0,0342	-0,07	0,078	0,0015	0,03
Negatif İdeal Çözüm Değerleri	0,0186	-0,0504	0,0748	-0,096	-0,836	-0,028	-0,002	-0,1004	-0,0818

Analizin altıncı aşaması ayrım ölçülerinin hesaplanmasıdır. Analiz edilen alternatifler ile ideal ve negatif ideal çözüm kümesindeki alternatifler arasındaki mesafe Tablo 72 ve Tablo 73'de gösterildiği gibi tespit edilmiştir.

Tablo 72. 2018 Yılı İçin Alternatifler Arasındaki Mesafe Ölçüleri (Si+ Değerleri)

İdeal Uzaklıklar										**Top.**	**Si+**
T1	0,000	0,002	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,001	0,001	0,005	0,074
T2	0,002	0,016	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,003	0,022	0,148
T3	0,002	0,001	0,000	0,000	0,000	0,000	0,006	0,000	0,000	0,010	0,100
T4	0,004	0,003	0,052	0,019	0,001	0,013	0,001	0,007	0,006	0,106	0,326

Tablo 73. 2017 yılı İçin Alternatifler Arasındaki Mesafe Ölçüleri (Si- Değerleri)

Negatif İdeal Uzaklıklar										**Top.**	**Si-**
T1	0,080	0,085	-0,023	0,066	0,797	-0,034	0,056	0,069	0,141	1,237	1,112
T2	0,016	0,003	-0,035	0,076	0,802	-0,043	0,081	0,069	0,058	1,027	1,013
T3	0,018	0,101	-0,028	0,061	0,787	-0,021	0,000	0,102	0,118	1,137	1,066
T4	-0,005	0,187	0,195	-0,062	0,771	-0,158	0,057	0,020	0,036	1,040	1,020

TOPSİS Yönteminin son aşaması, ideal çözüme göreli yakınlığın hesaplanması olup, Si + ve Si – değerlerinden ideal alternatife olan ortalama uzaklığı olan Ci değerlerine ulaşmaktır. Elde edilen Ci + değerleri alternatiflerin finansal performans sıralamasını ortaya koymaktadır. Tablo 74' de Si + ve Si- değerlerinin kareleri toplamının karekökleri alınarak Ci değerlerine ulaşılmış ve büyükten küçüğe sıralaması yapılmıştır.

Tablo 74. 2018 Yılı İdeal Çözüme Göreli Yakınlığın (Ci + Değerinin Hesaplanması)

	Si+	**Si-**	**Ci**
T1	0,071	1,077	0,938
T2	0,156	1,038	0,869
T3	0,162	0,985	0,859
T4	0,195	0,968	0,833

Sonuç olarak 2018 yılı için TOPSİS yöntemine göre finansal performans kriterleri çoktan aza doğru değerlendirildiğinde en iyi finansal performansa sahip olan şirket Galatasaray A.Ş. olarak tespit edilmiştir.

2018, 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılı finansal performans sıralaması Tablo 75'de yer almakla birlikte, 2019, 2020, 2021 ve 2022 yılı finansal performans ölçümüne yönelik TOPSİS yöntemine göre oluşturulmuş karar matrisleri, normalize karar matrisleri, ağırlıklı karar matrisleri, ideal çözüm kümeleri ve negatif ideal çözüm kümelerine ait tablolar Ek 1'de yer almaktadır.

Tablo 75. 2018 yılı Finansal Performans Sıralaması

	2018	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**
Fenerbahçe	1	1	1	4	1
Galatasaray	2	4	2	1	2
Beşiktaş	3	2	3	2	3
Trabzonspor	4	3	4	3	4

4.3.2. Altman-Z-Score Modeli ile Finansal Başarısızlık Tahmini ile Problemin Oluşturulması ve Ölçülmesi

Çalışmada BİST'de işlem gören Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif Sın. ve Tic. Yat. A.Ş., Beşiktaş Futbol Yat. San. ve Tic. A.Ş. ve Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş.'nin, KAP'dan elde ettiğimiz TFRS bazında hazırlanmış ve bağımsız denetimden geçmiş konsolide finansal tablolarından alınan veriler kullanılmıştır. Finansal durum tablosundaki verilerden şirketlerin likitide, karlılık ve finansal durumlarını yansıtan oranlarına ulaşılmıştır. Bu verilerden hareketle Altman-Z"-Score Modeli kullanılarak şirketlerin iflasa yakınlık dereceleri ölçülmüştür.

Özel hizmet sektörü için oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli aşağıdaki gibi hesaplanmaktadır:

Z"Score = ([İşletme Sermayesi / Toplam Varlıklar] x 6,56) + ([Faiz ve Vergi Öncesi Kar / Toplam Varlıklar] x 3,26) + ([Faaliyet Kazançları / Toplam Varlıklar] x 6,72) +([Özkaynakların Değeri / Toplam Yükümlülükler] x 1,05)

Tablo 76. Özel Hizmet Sektörü İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli

Z"Score > 2,60 ise güvenli alan	güvenli alan/iflas riski düşük
1,1 ≤ Z"Score r ≥ 2,60 ise belirsiz-gri alan	gri alan/tahmini güç
Z" Score < 1,1 ise sıkıntılı-iflas alanı	iflas riski yüksek/sıkıntılı

Yukarıdaki modele ait oranlar, firma bazında aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

Tablo 13. Fenerbahçe A.Ş. İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli

Fenerbahçe	2017	2018	2019	2020	2021
X1	1,71	1,32	-0,06	-2,30	3,36
X2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
X3	1,12	-0,12	-0,19	-0,17	-0,24
X4	-0,29	-0,26	-0,29	-0,28	-0,28
Z-Score	**2,54**	**0,94**	**-0,54**	**-2,75**	**2,84**

Tablo 78. Galatasaray A.Ş. İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli

Galatasaray	2017	2018	2019	2020	2021
X1	-3,63	-4,23	-2,20	-0,38	-2,44
X2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
X3	-0,81	0,78	0,20	-1,02	-0,51
X4	-0,25	-0,17	-0,16	-0,26	0,77
Z-Score	**-4,70**	**-3,62**	**-2,16**	**-1,67**	**-2,19**

Tablo 79. Beşiktaş A.Ş İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli

Beşiktaş	2017	2018	2019	2020	2021
X1	-3,45	-4,81	-0,64	3,11	2,22
X2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
X3	1,26	-0,35	-1,28	-0,40	-0,94
X4	-0,56	-0,74	-0,96	-0,82	-1,07
Z-Score	**-2,75**	**-5,90**	**-2,88**	**1,89**	**0,21**

Tablo 80. Trabzonspor A.Ş. İçin Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli

Trabzonspor	2017	2018	2019	2020	2021
X1	-7,22	-6,22	-1,46	-0,87	-1,56
X2	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
X3	-2,83	1,28	1,38	-0,29	-0,98
X4	-0,62	-0,50	-0,49	-0,45	-0,37
Z-Score	-10,66	-5,44	-0,57	-1,60	-2,90

Z" Score modeli analizleri beş yıllık periyod dahilinde aşağıdaki gibi hesaplanmış ve sonuçlanmıştır.

Tablo 81. 2018-2022 Dönemleri Arasında Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli

	2018 ZScore Modeli analizi	**2019 ZScore Modeli analizi**	**2020 ZScore Modeli analizi**	**2021 ZScore Modeli analizi**	**2022 ZScore Modeli analizi**	**Z-Score Modeli Score Ort.**
Fenerbahçe	2,54	0,94	-0,54	-2,75	2,84	**0,75**
Galatasaray	-4,70	-3,62	-2,16	-1,67	-2,19	**-3,58**
Beşiktaş	-2,75	-5,90	-2,88	1,89	0,21	**-2,35**
Trabzonspor	-10,66	-5,44	-0,57	-1,60	-2,90	**-5,29**

Tablo 82.2018-2022 Dönemleri Arasında Oluşturulan Altman-Z"-Score Modeli Değerlendirmesi

	2018 Değerlendirme	**2019 Değerlendirme**	**2020 Değerlendirme**	**2021 Değerlendirme**	**2022 Değerlendirme**
Fenerbahçe	Gri Alan	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Düşük
Galatasaray	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek
Beşiktaş	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	Gri Alan	İflas Riski Yüksek
Trabzospor	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek	İflas Riski Yüksek

4.4.Araştırma Sonuçlarının Yorumlanması

Futbol kulüplerinin hisse senetlerinin Dünyada ve Türkiye'de yatırımcılar ve kreditörler tarafından yatırım ve sermaye aracı olarak kullanılması sebebiyle mali yapıları, karlılık durumları ve kendi içlerinde olan finansal performans sıralaması önem kazanmaktadır. TOPSİS yöntemi bu alanda çıkar gruplarına bilgi sağlamak ve yatırım kararlarını doğru verebilmelerini sağlamak amacıyla bir tercih değerlendirmesi yapılmasına imkan vermektedir. Finansal performansın derecelendirilmesi likitide, finansal ve karlılık oranları kullanılarak 2018-2022 özel hesap dönemlerini kapsayacak şekilde gerçekleştirilmiştir.

Dört futbol kulübünün TOPSİS yöntemi ile bilançoları analiz edilmiş ve beş hesap dönemi itibariyle en çok yatırım yapılabilme özelliği olan bazında sıralamaları yapılmıştır

Kulüplerin likitide oranlarına yani kısa vadeli borçlarını ödeme gücüne bakıldığında beş yıl boyunca ortalama "0,60" seviyelerinde dolaştığı görülmektedir. İdeal cari oranın 1,80 seviyelerinde olduğu düşünüldüğünde kulüp kısa vadeli borçlarını ödemekte zorlanmaktadır. Bu durum kısa vadeli borçlarının artması, kar dağıtımı, firmanın zarar etmesi ya da kulübün futbolcu transferinden kaynaklı maddi olmayan duran varlık alımından kaynaklanabilmektedir. Beşiktaş 2021 ve 2022 yıllarında "1" Fenerbahçe ise 2022 yılında cari oran seviyesini 3 üzerine çıkarmışlardır.

Faiz karşılama oranının ikinin altında seyretmesi durumu ya faiz giderlerinin arttığını ya da faiz vergi öncesi karların azaldığına sirayet etmektedir. Kulüplerin beş yıllık genel seyrinde zarar beyan etmesi bu oranı negatif yapmaktadır. Bu oranın genellikle "2" nin altında seyretmesi kulüplerin genel anlamda borçlarının faizlerini karşılayamadıklarını göstermektedir.

Finansal kaldıraç oranı bir nevi firmaların finansal riskini tespit eden bir oran olmakla birlikte 0,50' nin üzerinde seyretmesi firmanın yüksek finansal riske sahip olduğunu göstermektedir. Ancak formülde hesaplanan borçların içerisinde faiz üretmeyen ticari borçlar da olabileceği gibi uygun maliyetle katlanarak da borç alınmış olabilir. Bu nedenle diğer oranlarla birlikte değerlendirilmesi daha uygun olacaktır. Kulüplerin finansal kaldıraç oranlarına bakıldığında genel anlamda 0,50'nin üzerinde seyrettiği görülmektedir.

Finansman oranlarına baktığımızda hiçbir kulübün özkaynakları ile borçlarını karşılayamayacağı sonucuna varılmaktadır. İdeal olarak "1" olması beklenen finansman oranı özsermayelerinin eksi bakiye vermesinden kaynaklı negatif olarak hesaplanmıştır. Bu da kulüplerin borca bağımlı bir politika izlediklerini göstermektedir.

Özkaynak karlılık oranları, hem özkaynağın negatif hem de bilanço zararının mevcut olmasından ötürü negatif bir seyir izlemektedir. Dört kulübün satış maliyetleri satış hasılatlarından yüksek bir seyir izlemesi sebebiyle ticari brüt zarar oluşmaktadır. Buna ilave olarak yüksek faaliyet giderleri ve borçlardan kaynaklanan yüksek finansman giderleri de brüt zarar üzerinden dönem net zararına dönüşmektedir. Yani kulüplerin yabancı kaynaklarının ve kaynak maliyetlerinin yüksek olmasının yanı sıra satışlarının maliyetlerinin hasılatlarından fazla tutarda olması, bilançonun giderek zayıflamasına sebep olmaktadır. Genel olarak futbol sektöründe kulüplerin zarar edip tekrar yabancı

kaynakla finanse olması bir süreklilik haline gelmiştir. Bu noktada kulüplerin harcamalarını düzenlemeyi hedef alan UEFA'nın Finansal Fair Play hükümleri devreye girmektedir.

Elde edilen sonuçlara göre 2018 yılında Galatasaray, 2019 ve 2020 yılında Beşiktaş, 2021ve 2022 yılında Fenerbahçe finansal performans açısından ilk sırada yer almaktadır. Trabzonspor ise 2018, 2020, 2022 yıllarında en düşük finansal performansa sahip futbol kulübü olarak son sırada yer almaktadır.

Kulüplerin yıllar itibariyle mali durumlarındaki belirsizlik, işletme sürekliliklerini tehdit etmektedir. Finansal analiz oranlarını kullanarak finansal başarısızlık tahmini yapan yöntemlerden Z-Altman Analizi, Borsa İstanbul'da işlem gören Fenerbahçe Futbol A.Ş., Galatasaray Sportif Sın ve Tic. Yat. A.Ş., Beşiktaş Futbol Yat. San. ve Tic. A.Ş. ve Trabzonspor Sportif Yat. ve Futbol İşlet. Tic. A.Ş. nin, Kamu Aydınlatma Platformu'ndan elde ettiğimiz TFRS bazında hazırlanmış ve bağımsız denetimden geçmiş konsolide finansal tablolarından alınan verilere uygulanmıştır. Sonuç olarak 2018-2022 özel hesap döneminde 4 kulübünde iflas etme riski içinde bulundukları sonucuna varılmıştır. Analizde kullanılan net çalışma sermayesi ve finansman oranının negatif olması kulüplerin etkin bir varlık yönetimine sahip olmadığını göstermektedir. İşletme bünyesine giren gelirler yapılan giderler arasında bulunan uyumsuzluğun tüm bilançoya sirayet ettiği ve yabancı kaynak kullanımının kontrolsüzce artış gösterdiği durumlarda iflas riski içinde bulunulması kaçınılmaz bir hale gelmektedir. Bu nedenle en başta gelir gider dengesi sağlanmalı, finansman giderlerinin kontrol altına alınması gerekmektedir.

5.SONUÇ VE ÖNERİLER

Sınırsız ömür ile kurulan işletmelerin sürekli sermaye kaybı yaşaması bu ömrün sonlanmasına sebep olabilir. Bu nedenle sermayenin korunması işletmenin sürekliliği için esastır. Kanun koyucunun işletmenin sürekliliği konusunda erken uyarı mekanizması olmasını amaçlaması sonucunda, sermayenin kaybı kavramı, TTK'nın 376/1-2. fıkrasında, borca batıklık ise 376. maddesinin 3. fıkrasında düzenlenmiştir. TTK'nın 376/1 maddesi hükmünce sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının yarısını kaybetmiş, TTK'nın 376/2. maddesi hükmünce sermaye ve kanuni yedek akçelerinin toplamının üçte ikisini kaybetmiş ya da 376/3 maddesi uyarınca borca batıklık halinde olan işletmeler, kaybettikleri sermayeleri yerine koymak adına, kanun koyucunun sunmuş olduğu birtakım olanaklardan ve tedbirlerden yararlanabilmektedirler. Söz konusu kavramların belirli bir sektörde incelenmesi adına, araştırma Türkiye'de borca batıklık ve sermaye kaybı kavramlarının en sık rastlanıldığı BİST Futbol Kulüpleri dahilinde yapılmıştır.

Futbol sektörünün endüstrileşmesine paralel olarak birçok kulüp dernek statüsünden şirketleşme yolunda ilerleme kaydetmiştir. Ancak bu büyüme ile birlikte plansız kurumsallaşma, yüksek tutarlı transferler, borç takibinin yapılamaması, bilanço dengesizliği, kulüplerin kazandığından daha çok harcaması gibi mali sorunlardan dolayı futbol sektörü dünya çapında büyük darbe almıştır. Bu noktada UEFA, 2000 yılında Finansal Fair Play ve UEFA Kulüp Lisanslama kavramını ortaya çıkarmış ve futbol endüstrisinin daha sağlıklı, şeffaf ve güvenilir bir yapıda ilerlemesini amaçlamıştır. Futbol kulüplerinin finansal tablo düzenlemeleri konusunda ana kanun koyucu TTK olmakla birlikte UEFA tarafından yetkilendirilmiş TFF Kulüp Lisans ve Finansal Fairplay Talimatında finansal tabloların UFRS'ye göre ya da UFRS ile tam uyumlu TFRS'ye göre hazırlanması ve denetime tabi tutulmasını öngörmüştür Ancak bu düzenlemeler de sektörün finansal performansının iyileşmesine yeterli gelmemiştir

Çalışmanın 4. Bölümünde BİST'de işlem görmekte olan futbol kulüplerinin kendi aralarında olan finansal başarı sırası Z-Altman Analizi ve TOPSİS Yöntemi ile tespit edilmiştir. BİST futbol kulüplerinin yukarıdaki bölümde yapılan finansal performans analizleri sonucunda gerek teknik olarak TTK.nın 376/3. maddesi kapsamına girmeleri, gerek finansal darboğaz içinde olmalarının birtakım sebepleri mevcuttur. Bu durumun düzeltilmesi ve iyileştirilmesine yönelik öneriler bu bölümde ele alınacaktır.

Genel başlıklar halinde ele alındığında çözüm ve öneriler 3 temel unsura dayandırılacaktır:

1. Türk Futbol Federasyonu haricinde denetleyici ve düzenleyici bir üst kurul oluşturulması
2. Spor Kulüplerinin dernek yapısının sona ermesi, kurumsal bir yapıya geçiş yapmaları
3. Spor kulüplerinin yanlış halka arz modelinden kaynaklanan temettü kayıplarının giderilmesi

TFF, 1923'te kurulmuş, 1992 de ise özerkliğine kavuşmuştur. TFF, Türkiye'deki futbol faaliyetlerini yürütmek, geliştirmek, futbolla ilgili her türlü düzenleme, denetleme, karar alma ve bunları uygulamakla görevli kuruluştur.1923'ten itibaren görev yapan bu kuruluşun, günümüz süresine kadar finansal yönetim konusunda kendini güncellememesi sebebiyle futbol sektörü mali yapılarını organize edememe problemi yaşamaktadır. Bu gelir kaynaklarının akışının doğru yönetilememesi finansal performans sorunun ana kaynağını oluşturmaktadır.

Türkiye'de futbol sektöründe yaşanan temel sorunlardan biri gelirlerin iyi yönetilememesi, giderlerin ise gelirleri karşılayamamasıdır. Sektörde kulüplere nakit akışı sağlayan temel unsurlar; sponsorluk geliri, maç günü geliri, yayın geliri ve ticari gelirlerdir. Giderlerin makul seviyelere indirilmesi kadar bu gelirlerin de profesyonel bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir. TFF'nin kulüpleri bu gelir kaynakları dahilinde finansal açıdan yönetme ve denetleme kabiliyetinin zayıf olması sebebiyle kulüplerin borçlarını borçla kapatması ve gelir gider dengesizliği durumu kısa vadede çözüme kavuşamayacaktır. UEFA Finansal Fair Play Kriterleri ile birlikte daha da karmaşıklaşan mali yapının düzenlenmesi ve denetlenmesinin sadece bu amaçla kurulan bir düzenleyici ve denetleyici kurum tarafından yapılması şeffaflığı ve kurumsallaşmayı artıracaktır. Federasyonun ise, iktisadi durumları yönetmek ve denetlemekten ziyade futbol organizasyonlarının her türlü düzenlemesini ve yönetimini yapmak, kulüplerin UEFA ile olan bağlantılarını koordine etmek, futbolcuların her konuda gözetimini sağlamak temel amacı olmalıdır. Parasal yönetimin, TFF'den ayrılıp kurulacak olan düzenleme ve denetleme kuruluna devredilmesi bu gelirlerin dağılımının optimal düzeye ulaşmasını sağlayacaktır.

TFF'nin yaratmış olduğu bir başka sorun ise bu gelir kaynaklarından almış olduğu pay tutarlarıdır. Federasyonun bu gelir kaynaklarından almış oldukları pay tutarlarının tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir. TFF'nin yeniden yapılandırılması, gereksiz kaynak aktarılan bölümlerinin kapatılması, federasyonun giderlerinin kontrol altına alınması bu konuda yapılması gereken çalışmalardır.

Avrupa futbolunda yaşanan endüstrileşmeyi örnek almak isteyen Türkiye'deki futbol şirketleri, halka arz edilerek bu konuda büyük bir adım atacaklarını düşünmüşlerdir. Kendilerine daha düşük maliyetli ve uzun vadeli farklı bir gelir kaynağı yaratmak isteyen kulüpler sermaye piyasasına giriş yapmışlardır. Ancak, yanlış halka arz modelinden kaynaklanan temettü kayıpları da sektörün diğer bir problemi haline gelmiştir. Avrupa'da bugüne kadar gelişen futbol sektörü sebebiyle kulüp sisteminden, şirketleşmeye evrilen birçok futbol kulübü bulunmaktadır. Bunun sonucunda sektörde farklı şirketleşme modelleri oluşmuştur. İlk olarak oluşan klasik model olan spor kulüpleri yalnızca futbol sporunun oynanmasını amaçladığı için finansal başarı elde etmekten ziyade sportif başarıya odaklanmıştır. Türkiye'de yer alan BİST futbol kulüplerinin dahil oldukları model ara model olup bir kısmı dernek diğer kısmı ise halka arz edilmiş anonim şirket statüsündedir. Futbol sporundan futbol endüstrisine evrilen bu sektörde markalaşmak, bu markalaşmadan pay alabilmek, kredibilite derecelerini arttırmak, profesyonel bir kurumsallaşmaya adım atmak için kulüplerin şirketleri halka arz kararı almışlardır. 2002 yılında Galatasaray Sportif A.Ş ve Beşiktaş Sportif A.Ş, 2004 yılında Fenerbahçe Sportif A.Ş. son olarak 2005 yılında ise Trabzonspor Sportif A.Ş, borseye kote olmuşlardır. Beşiktaş Spor Kulübü dışında, kulüplerin Sportif A.Ş.'lerinin bünyesinde yer alan sponsorluk, reklam, medya, maç hasılatları, isim hakları v.b gibi gelir unsurları halka arz edilmiş, futbol takımını ilgilendiren tüm giderler Futbol A.Ş. ya da kulüp bünyesinde bırakılmıştır. Yüksek temettü vaadi veren bu kote şekli sebebiyle kulüplere ait Sportif A.Ş.lerin aktifleri zamanla erimiş ve bilançolarında aktif pasif dengesizliği yaratmıştır. Kulüpler, temettülerinin kulüp dışına aktarılması ve yanlış şirketleşme modeli uygulamasından sonra halka arz ettikleri hisseleri geri toplamak için yüksek tutarlarda banka kredisi kullanmışlardır. Bununla birlikte Futbol A.Ş ve Sportif A.Ş birleşmesi ya da kulüp ve Sportif A.Ş birleşmesi ile giderler ve gelirler tek şirket altında toplanmıştır. Bu birleşme sonucunda şirketin giderleri gelirlerinden mahsup edilerek, temettü dağıtımının makul bir düzeye indirilmesi amaçlanmış ve kulüp dışına daha az fon

aktarımı sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak bu aşamaya kadar yapılan yanlış şirketleşme ve halka arz sonucunda kulüp dışına aktarılan yüksek tutarda temettünün kulüplere verdikleri zararların telafisi yüksek oranda borçlanma ile sonuçlanmıştır. Bunun dışında, birleşmelerin, şirketlerin borsa ayağında olumsuz bir sonuç doğurması muhtemeldir. Temettü dağıtım kapasitesi düşen bu şirketlere yatırım yapmak isteyen yatırımcıların sayısının azalmasıyla, pay satışında artışlar, senetlerin değer kaybına uğramasına yol açacaktır. Söz konusu şirketlerin fon akışlarının yalnızca yayın, sponsorluk ve isim hakkı v.b gelirlerden oluşması ve somut olarak bir mal ve hizmet üretimleri olmaması sebebiyle, borsada sanal şirket olarak bulunmaya devam edeceklerdir**.** Kulüplerin halka arz edilmesi şeffaflığı, kurumsallaşmayı ve denetimin etkinliğini arttırsa da finansman sağlama konusunda tek başına çözüm değildir.

Avrupa liginin önde gelen takımlarının borsada yüksek getirili hisse senetlerine sahip olması aynı durumun Türkiye'de yaşanacağı anlamına gelmemektedir. Bunun sebebi Avrupa'daki futbol kulüplerinin dinamiklerinin ve koşullarının Türkiye'deki kulüplerden çok farklı olmasıdır. Bu konuda yapılan diğer çalışmalar ışığında Avrupa'nın önde gelen İngiltere Liginin, (Premier Lig) diğer liglere kıyasla büyük farklarla önde olduğu, takımlarının her birinin ise şirket değerlerinin Covid 19 pandemisinden fazla etkilenmediklerini ve esnekliklerini korudukları anlaşılmaktadır. Premier Lig kulüpleri, markanın küresel gücü de dahil olmak üzere maç günü gelirleri, yüksek ücretli yayın anlaşmaları v.s. gibi birçok faktörden kaynaklanan ticari çekiciliklerinden büyük avantajlar elde ettiği, bunu takip eden güçlü ligler yine marka değerlerini dünya çapında koruyan İspanya ve İtalya liglerinin olduğu anlaşılmıştır. Küresel izleyici kitlesiyle takip edilen ve marka değerleri çok yüksek olan bu kulüplerin stratejilerinin Türkiye'deki kulüpler için önerilmesi finansman sorununu çözememekle birlikte durumu daha da karmaşık bir hale getirebilmektedir. Avrupa kulüplerinin yer aldığı müsabakalar tüm dünya tarafından takip edilmekle birlikte, yüksek tutarda yayın ve isim hakkı gelirine sahiptir. Yayın gelirlerinin haricinde bu takımların şirketleri futbol sektörü dışında yer alan kulvarlarda yatırım yapmakta ve finansman sağlamaktadır. Yatırım yaptıkları alanlar GSM, internet, turizm, elektrik v.s şeklinde çeşitlenmekte olup uzun vadeli kaynaklarını garanti altına almaktadırlar. Endüstriyel yatırımların yanı sıra futbolcu yetiştirme konusunda altyapıları kuvvetli olan bu takımların Türkiye'deki gibi şirket bütçesini aşan tutarlarda futbolcu transferi de gerçekleştirmemeleri, yatırımların büyük kısmını

altyapılarındaki futbolcuların yetiştirilmesine kanalize etmeleri yine uzun vadede finansal açıdan avantajlı olmalarını sağlamaktadır. Tüm bunların Türkiye'deki kulüplere uygulanması uzun yıllar isteyen çalışmalar olup kısa vadede çözüm bekleyen finansman sıkıntısını bertaraf edememektedir.

Türkiye'deki kulüplerin yanlış halka arz sebebiyle yaşadığı aktif erimesinin önüne geçilebilmesi için kulüplerin farklı finansman kaynakları bulmaları, bu da diğer bir sorun olan dernek ve şirket ikileminin ivedilikle çözülmesini gerektirmektedir. Kulüp yönetimindeki kişilerin şirketin borçlarını benimsemedikleri ve varlıklarını da iyi yönetemedikleri için kulüp başkanlık sisteminin sona ermesi ve yeni bir sistem kurulması zorunlu hale gelmektedir.

Şirketleşmenin, Avrupa modelleri ile birebir alınması yerine oluşturulacak yeni model şirketleşmenin Türkiye'nin mali ve idari durumuna uygun olması gerekmektedir. Bu konuda alınabilecek aksiyonlar aşağıdaki gibi gerçekleştirilebilir:

1. Süper Lig'de yer alan takımları temsilen bir anonim şirket kurulabilir,
2. Kulüpler 3. kişilere yap-işlet-devret modeli ile kiralanabilir,
3. Kulüpler 3. Kişilere satılabilir.

Kulüplerin borçlarının döviz cinsinden olması Türkiye'deki döviz kuru dalgalanmalarından ileri boyutta etkilenmiştir. Futbolcuların ücretleri ve giderleri döviz cinsinden ödenmekte ve 2014'den itibaren yaşanan hızlı kur artışı bu ödemeleri katlamakta iken, kulüplerin gelirleri aynı yönde artış göstermemiştir. Çok yüksek bedelli oyuncu transferi kararları, yüksek bonservis ve menajerlik ücretlerini de beraberinde getirmektedir. Kendilerine ait sermaye şirketlerinde bu şekilde radikal kararlar almaya çekinen kulüp yöneticileri ise kulüplerin finansal durumlarını gözetmeksizin transfer anlaşmalarına imza atmaktadırlar. Kulübün yegane amacının müsabakalardaki galibiyet sayısını arttırmak olduğu düşünüldüğünde iyi futbolculara sahip olmak temel amaçları haline gelmektedir. Ancak senelik sözleşmelerle yüksek bedelli futbolcular satın almak kısa vadeli bir çözüm olmakla birlikte kulübe fayda sağlayıp sağlamayacağı da belirsizdir. Profesyonellik ve kurumsallıktan uzak ve günü kurtarma anlayışına dayalı bu sistemin sonlanması ancak şirketin tüm sorumluluğunu alacak yönetimlerle son bulabilir.

Normal şartlarda sağlıklı bir döngüde ilerleme kaydeden bir futbol kulübü sürekli olarak altyapısını geliştirmek ve nitelikli futbolcu ve antrenör yetiştirmek durumundadır. Yatırımlarının önemli bir kısmını altyapıya ayıran bir futbol kulübü iyi yetiştirilmiş sporcularının getirdiği başarıdan her anlamda fayda sağlamaktadır. Bunu takip eden stat kapasitesinin arttırılması, medyayı doğru yönetmek, isim hakkının ve markalaşmanın getirdiği gelirleri arttıracaktır.

Kulüplerin, Türkiye de dernek yapısında olması salt olarak futbol sporunu oynamayı amaçlayan bir devirden gelmektedir. Ancak futbol sektörünün endüstrileşmesi ve milyon dolarlık bir pazara dönüşmesi dernek statüsünde bir yönetim çeşidini kaldıramamaktadır. Yüksek tutarda yapılan transfer anlaşmalarının, transfer giderlerinin, kulübe giren gelirlerin, kongre üyelerinin yapmış olduğu tercihle seçilen kişi tarafından yönetilmesi profesyonellik ve kurumsallıktan uzak kalmaktadır. Bu modelin halka arzla şirketleşmeye evrilmesi de tam bir dönüşüm olmamakla birlikte fayda yerine zarara mal olmaktadır. Kulüp başkanlarının kulüp adına aldıkları kararların sonuçlarından ve finansal tablolarında yer alan zararlarından sorumlu olmaması da yönetimin tamamen şansa bırakılmasının göstergesidir. Türkiye'deki futbol kulüplerinin yüksek tutarlı futbolcu transferleri, harcama kalemlerinin kontrolsüzlüğü, gelirlerinin doğru değerlendirilememesi, dernek statüsünde yönetilmeye uygun değildir. Dernek statütüsünde başarı gösteren bir kulüp olmak için tüm bunların dengede olması, futbol dışında başka sektörlerde yatırım yapmaya yönelmemesi, endüstrileşme amacı gütmemesi gerekmektedir

Anglo-Sakson ülkelerinde başarı ile uygulanan, başta yayın hakları olmak üzere kulüplerin yurtdışı ve yurtiçi tüm gelirlerinin Türkiye'de yer alan ligleri temsilen tek bir anonim şirketin yönetimi dahilinde yapılması çözüm önerilerinden biridir. Birtakım medya platformlarında Süper Lig A.Ş. olarak adlandırılan bu futbol şirketi modelinin uygulanması, TFF'nin de finansal ayağını ortadan kaldırmakla birlikte mali denetim için ayrı bir üst kurul oluşturmayı öngörmektedir. İngiltere'de Premier Lig adı altında oluşan bu modelde kulüplerin sponsorlukların, marka gelirlerinin ve yayın haklarının, yani tüm pazarlama yetkilerinin organizasyonu tek çatı altında toplanmaktadır. Federasyon, yayın ihalelerinden herhangi bir pay alamamakla birlikte, alınacak paylar kulüplerin başarı sırasına göre belirlenmektedir. Bu da kulüpler arasında adaletli bir paylaşım olmasına sebep olmaktadır. Bu modelin Türkiye'de uygulanması futbol sisteminin düzenlenmesine

yardımcı olabilir ancak halihazırda devam eden borcu borçla kapatma durumuna ivedi bir çözüm sağlamayabilir. Uzun vadede sonuç verecek bu modelin uygulanabilirliği ve düzene girmesi sonuçlanana kadar kulüplerin profesyonel şirketlere satışının gerçekleşmesi ya da yap işlet devret modeli ile kiralanması alternatif çözümler olarak ele alınabilir. Kulüplerin yap işlet devret modeline bir benzer modelle devrinin gerçekleşmesinde ise yatırımı yapacak şirket tarafından profesyonel olarak yönetilip belli bir yıl sonra kulübe yeniden devri ile son bulacaktır. Bu yöntem kulübün tamamen satılmasından daha avantajlı olmakla birlikte kulübün bir sermaye şirketi gibi etkin yönetilmesine olanak verecektir. Her iki durumda da profesyonel ve kurumsal bir yönetime geçiş sağlanması problemlerin kökten çözüme kavuşmasını sağlayacaktır.

Araştırmada borca batıklık ve sermaye kaybı kavramları salt hukuksal bir çalışmadan ziyade muhasebesel ve finansal yönden ele alınmıştır. Bunun haricinde UEFA Finansal Fair Play kriterlerinin uygulanması dahilinde kulüplerin finansal tablolarından elde edilen veriler baz alınarak denk hesap bütçeleri oluşturulmuş, denk hesap şartlarının sağlanıp sağlanmadığının tespiti incelenmiştir. Çalışmanın devamı olarak futbol kulüplerinin TFRS ve KLFFPT'nin gerektirdiği muhasebesel zorunlulukların bilançoya yansıması ile birlikte futbol kulüplerinin iflasa yakınlıkları ve finansal performans ölçümleri yapılmıştır. Sonuç olarak BİST futbol kulüplerinin TTK'nın 376. maddesine göre zorunlu olarak düzenlemiş oldukları ara dönem bilançolarında, maddi olmayan duran varlıklarını yeniden değerleyerek borca batık olmadıklarını ibraz etmelerine rağmen, yapılan analizler neticesinde reel anlamda finansal performanslarının istikrarsız, iflasa yakınlık derecelerinin ise yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Yapılan çalışma, TTK'nın 376. maddesinde yer alan borca batıklık ve sermaye kaybı kavramlarının uygulamada değerlendirilmesi, BİST futbol kulüplerinde yaşanan çözümsüzlüklerin ele alınması ve diğer sektörlerde finansal performans ölçümü ve iflasa yakınlık derecesi hesaplamaya yöntemsel açıdan ışık tutmak adına yapılmıştır . Konuya yönelik yapılacak gelecek çalışmalarda, TTK'nın 376. maddesi diğer sektörler bazında araştırılabilir ya da araştırma evreni genişletilerek futbol sektörüne ait finansal tablolar finansal performans açısından ele alınabilir.

KAYNAKÇA

Aksu Özkan, R. (2021). Anonim şirkette sermaye kaybının tespit edilmesi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 70,* 721-759.

Akşar, T. (2005). *Endüstriyel futbol*. (1. Baskı). İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Akyüz, Y., Bozdoğan, T. ve Hantekin, E. (2011). TOPSIS yöntemiyle finansal performansın değerlendirilmesi ve bir uygulama. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13 (1),* 73-92

Al-Sulaiti, K., ve Almwajeh, O. (2007). Applying altman Z-score model of bankruptcy on service organizations and its implications on marketing conceptsand strategies. *Journal of International Marketing ve Marketing Research, 32(2),* 59-74.

Altman, E. I. (2013). 17 Predicting financial distresses of companies: Revisiting the Z-score and ZATA models1. In A. R. Bell, C. Brooks, ve M. Prokopczuk (Eds.), *Handbook of research methods and applications in empirical finance.* (Chap. 17, pp.428–456). Cheltenham: Edward Elgar Publishing.

Altman, E. I., Iwanicz-Drozdowska, M., Laitinen, E. K., ve Suvas, A. (2016). Financial distress prediction in an ınternational context: a review and empirical analysis of altman's z- score model. *Journal of International Financial Management ve Accounting, 28*(2), 131–171. https://doi.org/10.1111/jifm.12053.

Anjum, S. (2012). Business bankruptcy prediction models: A significant study of the Altman's Z-Score Model. *Asıan Journal Of Management Research, 3(1),* 212–219.

Atabey, S. E. (2016). Öz sermaye kavramı ve türk vergi mevzuatında uygulama alanları. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar, (619),* 89-97.

Aygün, D. ve Uluçenk, E. (2019). Futbol kulüplerinde insan kaynakları faaliyetlerinin muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, *12*(3), 689-710

Beyazgül, M. ve Karadeniz, E. (2019). Futbol kulüplerinin nakit akış profillerinin analizi: uluslararası bir karşılaştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, 12*(3), 605-624.

Beyazgül, M., Karadeniz, E. ve İskenderoğlu, Ö. (2022). Futbol kulüplerinin faaliyet, finansal ve toplam kaldıraç derecelerinin analizi: Avrupa örneği. *Muhasebe ve Finansman Dergisi, (94),* 91-104.

Bitlisli, F. ve Yılmaz, T. (2016). İflasın ertelenmesinde borca batıklık bilançosunun oluşturulması: Bir uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *8*,(15), 207-223.

Demirci, Ş. D. ve Küçüker, M. (2020). Muhasebe standartları çerçevesinde futbolcu bonservis bedellerinin muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, *30*(159), 129-153.

Football Benchmark -The European Elıte 2022 Football Clubs' Valuation (7rd ed.). Retrieved September 8, 2022, from http://www.footballbenchmark.com/documents/files/public/Football%20Clubs%20Valuation%20Report%202022.pdf.

Gökçen, G. ve Horosan, E. (2009). UEFA mali (finansal) kriterleri kapsamında uluslararası finansal raporlama standartları. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, *1*(1), 133-142.

Güvemli, O. (2011). Bilanço ve gelir tablosu bağıntıları üzerine bir dinamik tahlil denemesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi (49)*, 1-9.

Güvemli, O. ve Güvemli B. (2016). *Mali tabloların dinamik tahlili*. İstanbul: İsmmmo.

Hayes, S. K., Hodge, K. A., ve Hughes, L. W. (2010). A study of the efficacy of altman's Z to predict bankruptcy of specialty retail firms doing business in contemporary times. *Economics ve Business Journal: Inquiries ve Perspectives, 3(1)*, 122-135.

Kayar, İ. (2012). Yeni TTK'ya göre anonim şirkette sermaye kaybı ve borca batıklığın tespiti ve sonuçları. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, *18*(2), 643-658.

Kulalı, İ. (2016). Altman z-score modelinin bist şirketlerinin finansal başarısızlık riskinin tahmin edilmesinde uygulanması. *International Journal of Management Economics and Business*, *12*(27), 283-292

Kutlu, M. ve Akşar, T. (2008). *Futbol yönetimi*. İstanbul: Literatür Yayınları.

Li, X., Wang, K., Liu, L., Xin, J., Yang, H., ve Gao, C. (2011). Application of the entropy weight and topsıs method in safety evaluation of coal mines. *Procedia Engineering*, *26*, 2085–2091. https://doi.org/10.1016/j.proeng.2011.11.2410.

Opricovic, S., ve Tzeng, G.-H. (2004). Compromise solution by MCDM methods: A comparative analysis of VIKOR and TOPSIS. *European Journal of Operational Research, 156(2),* 445–455. https://doi.org/10.1016/s0377-2217(03)00020-1.

Örten, R., Kaval, H. ve Karapınar, A. (2017). *Türkiye muhasebe-finansal raporlama standartları (TMS-TFRS)*. Ankara: Gazi Kitabevi.

Sevim, A. ve Bülbül, S. (2020). Spor kulüplerinde finansal raporlama ve türkiye muhasebe standartlarına (TMS) göre özellikli işlemlere ilişkin örnek yevmiye kayıtları. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, *85*(2146-3042), 45–64.

Terci, M. G. (2019). Futbol kulüplerinin UEFA finansal fair play mali kriterleri kapsamında denk hesap şartı ve mali yapılarının rasyo analizi yöntemiyle incelenmesi: Fenerbahçe A.Ş. ve Trabzonspor A.Ş. örneği. *Muhasebe ve Finans İncelemeleri Dergisi, 2*(2), 81-93.

UEFA, UEFA Club Licensing and Financial Fair Play Regulations Edition, (2020). https://documents.uefa.com (Erişim Tarihi: 26.05.2022).

Ünaldı, O. (2019). 6102 sayılı TTK'nın 376. maddesinin uygulanmasına yönelik genel tebliği kapsamında finansal tablolar. *Legal Mali Hukuk Dergisi*, *171,* 541–570.

Ünüvar, A., Gürkan, B., Acar, D., Bıçakçı, L., Karacar, G., İkiz, M., Tanrıöver, Ö., AKŞAR, T. ve Yurdatapan, F. (2010). *Kurumsal yönetim ilkeleri ışığında türk futbol kulüpleri yönetim rehberi* (2.baskı, s. 13–15). Türkiye Kurumsal Yönetim Derneği.

Wang, Z.-X., ve Wang, Y.-Y. (2014). Evaluation of the provincial competitiveness of the Chinese high-tech industry using an improved TOPSIS method. *Expert Systems with Applications, 41*(6*),* 2824–2831. https://doi.org/10.1016/j.eswa.2013.10.015.

Yakıcı Ayan, T. ve Değirmenci, N. (2018). Firma finansal başarısızlık öngörüsü için bir lojistik regresyon modeli. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi, 18*. EYİ Özel Sayısı, 77-88.

Yazarken, H. (2016). Futbolcu Transfer/Bonservis ücretlerinin TMS 38 maddi olmayan duran varlıklar standardına uygun olarak muhasebeleştirilmesi: Trabzonspor örneği. *Mali Çözüm Dergisi, 137,* 91-120.

Yıldız, A. (2014). Kurumsal yönetim endeksi ve Altman Z skoruna dayalı lojistik regresyon yöntemiyle şirketlerin kredi derecelendirmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 19*(3), 71-89.

Yılmaz, B. B. (2009). Muhasebe tekniği yönünden borca batıklık bilançosu ile yıllık bilanço'nun karşılaştırılması. *Öneri Dergisi, 8*(32), 147-158.

Zavadskas, E., ve Turskis, Z. (2011) Multiple criteria decision making (MCDM) methods in economics: An overview. *Technological and Economic Development of Economy*, *17*, 397-427. https://doi.org/10.3846/20294913.2011.593291.

Zavadskas, E. K., Mardani, A., Turskis, Z., Jusoh, A., ve Nor, K. M. (2016). Development of TOPSIS method to solve complicated decision-making problems — An overview on developments from 2000 to 2015. *International Journal of Information Technology ve Decision Making*, *15*(03), 645–682. https://doi.org/10.1142/S0219622016300019.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Resmi Gazete: 14.02.2011, Sayı 27846.

6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 376. Maddesinin Uygulanmasına Yönelik Genel Tebliği, Resmi Gazete: 15.09.2018, Sayı: 30536.

EKLER

EK 1: TOPSİS Yöntemine Göre Oluşturulmuş 2019/05,2020/05,2021/05 ve 2022/05 Dönemlerine Ait Karar Matrisleri, Normalize Kara Matrisleri, Ağırlıklı Karar Matrisleri, İdeal Çözüm Kümeleri ve Negatif İdeal Çözüm Kümelerine Ait Hesaplama Tabloları

2019	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Karar Matrisi	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	1,28	-0,06	1,33	-0,33	-0,25	-4,05	0,32	-0,10	0,28
T2	0,28	0,63	1,19	-0,19	-0,16	-6,26	-0,09	0,02	0,12
T3	0,48	-0,16	1,71	-0,71	-0,41	-2,41	0,38	-0,27	-0,05
T4	0,12	-0,58	1,90	-0,90	-0,47	-2,12	0,13	-0,11	0,19

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
	L1	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	1,63	0,00	1,76	0,11	0,06	16,43	0,10	0,01	0,08
T2	0,08	0,39	1,42	0,04	0,03	39,21	0,01	0,00	0,01
T3	0,23	0,03	2,92	0,50	0,17	5,82	0,14	0,07	0,00
T4	0,01	0,34	3,60	0,80	0,22	4,47	0,02	0,01	0,04
Değerler	**1,40**	**0,87**	**3,11**	**1,20**	**0,69**	**8,12**	**0,51**	**0,31**	**0,36**

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,91	-0,07	0,43	-0,27	-0,36	-0,50	0,61	-0,34	0,78
T2	0,20	0,72	0,38	-0,16	-0,23	-0,77	-0,17	0,05	0,32
T3	0,34	-0,18	0,55	-0,59	-0,60	-0,30	0,73	-0,86	-0,14
T4	0,09	-0,67	0,61	-0,75	-0,68	-0,26	0,25	-0,37	0,53
	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Ağırlıklandırılmış Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,102	-0,008	0,047	-0,030	-0,039	-0,055	0,068	-0,037	0,085
T2	0,022	0,079	0,042	-0,017	-0,025	-0,085	-0,019	0,006	0,035
T3	0,038	-0,020	0,060	-0,065	-0,066	-0,033	0,080	-0,095	-0,016
T4	0,010	-0,073	0,067	-0,082	-0,075	-0,029	0,027	-0,041	0,058

İdeal Çözüm Değerleri	0,0769	0,08	0,0403	-0,02113	-0,0342	-0,07	0,078	0,0015	0,03
Negatif İdeal Çözüm Değerleri	0,0186	-0,0504	0,0748	-0,0969	-0,836	-0,028	-0,002	-0,1004	-0,0818

İdeal Uzaklıkların Hesaplanması										**Top.**	**Si+**
T1	0,001	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,003	0,013	0,116
T2	0,003	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,009	0,000	0,000	0,013	0,113
T3	0,002	0,010	0,000	0,002	0,001	0,001	0,000	0,009	0,002	0,028	0,166
T4	0,005	0,024	0,001	0,004	0,002	0,002	0,003	0,002	0,001	0,041	0,202

Negatif İdeal Uzaklıkların Hesaplanması										**Top.**	**Si-**
T1	0,083	0,042	-0,028	0,067	0,797	-0,027	0,070	0,063	0,167	1,234	1,111
T2	0,004	0,129	-0,033	0,080	0,811	-0,057	-0,017	0,106	0,117	1,140	1,068
T3	0,019	0,030	-0,014	0,032	0,770	-0,005	0,082	0,005	0,066	0,986	0,993
T4	-0,009	-0,023	-0,008	0,015	0,761	-0,001	0,029	0,060	0,140	0,964	0,982

	Si+	**Si-**	**Ci**
T1	0,018	1,041	0,983
T3	0,146	1,021	0,875
T4	0,201	0,990	0,831
T2	0,250	1,080	0,812

2020	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Karar Matrisi	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,99	-0,14	1,38	-0,38	-0,28	-3,61	0,19	-0,07	0,21
T2	0,34	0,21	1,18	-0,18	-0,15	-6,61	0,15	-0,03	0,03
T3	0,88	-0,80	1,92	-0,92	-0,48	-2,09	0,37	-0,34	-0,19
T4	0,54	-0,68	1,88	-0,88	-0,47	-2,13	0,07	-0,06	0,21

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
	L1	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,98	0,02	1,91	0,15	0,08	13,02	0,04	0,01	0,04
T2	0,11	0,04	1,39	0,03	0,02	43,69	0,02	0,00	0,00
T3	0,78	0,64	3,68	0,84	0,23	4,37	0,14	0,11	0,04
T4	0,29	0,47	3,55	0,78	0,22	4,55	0,00	0,00	0,04
Değerler	**1,47**	**1,08**	**3,24**	**1,34**	**0,74**	**8,10**	**0,45**	**0,35**	**0,35**

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,67	-0,13	0,43	-0,29	-0,37	-0,45	0,43	-0,21	0,59
T2	0,23	0,20	0,36	-0,13	-0,20	-0,82	0,33	-0,07	0,09
T3	0,60	-0,74	0,59	-0,68	-0,65	-0,26	0,83	-0,96	-0,54
T4	0,37	-0,63	0,58	-0,66	-0,63	-0,26	0,15	-0,16	0,59

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Ağırlıklandırılmış Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,075	-0,014	0,047	-0,031	-0,041	-0,049	0,047	-0,023	0,065
T2	0,026	0,022	0,040	-0,015	-0,022	-0,090	0,036	-0,008	0,010
T3	0,067	-0,081	0,065	-0,075	-0,071	-0,028	0,091	-0,106	-0,060
T4	0,041	-0,070	0,064	-0,072	-0,070	-0,029	0,016	-0,018	0,065

İdeal Çözüm Değerleri	0,0769	0,08	0,0403	-0,02113	-0,0342	-0,07	0,078	0,0015	0,03
Negatif İdeal Çözüm Değerleri	0,0186	-0,0504	0,0748	-0,0969	-0,836	-0,028	-0,002	-0,1004	-0,0818

İdeal Uzaklıkların Hesaplanması										Top.	Si+
T1	0,000	0,009	0,000	0,000	0,000	0,000	0,001	0,001	0,001	0,012	0,111
T2	0,003	0,003	0,000	0,000	0,000	0,000	0,002	0,000	0,000	0,009	0,094
T3	0,000	0,026	0,001	0,003	0,001	0,002	0,000	0,012	0,008	0,052	0,229
T4	0,001	0,022	0,001	0,003	0,001	0,002	0,004	0,000	0,001	0,035	0,188

Negatif İdeal Uzaklıkların Hesaplanması										Top.	Si-
T1	0,056	0,037	-0,028	0,065	0,795	-0,021	0,049	0,078	0,147	1,178	1,085
T2	0,007	0,072	-0,035	0,082	0,814	-0,062	0,038	0,092	0,091	1,100	1,049
T3	0,048	-0,031	-0,010	0,022	0,765	0,000	0,093	-0,005	0,022	0,904	0,951
T4	0,022	-0,019	-0,011	0,024	0,766	-0,001	0,018	0,082	0,147	1,029	1,014

	Si+	Si-	Ci
T1	0,125	1,037	0,893
T2	0,126	1,028	0,891
T3	0,163	1,032	0,864
T4	0,188	1,014	0,844

2021	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Karar Matrisi	L1	L2	F1	F2	F3	F4	K1	K2	K3
T1	0,72	-0,15	1,37	-0,37	-0,27	-3,73	0,20	-0,07	0,17
T2	0,77	-1,28	1,33	-0,33	-0,25	-4,01	0,58	-0,19	-0,15
T3	2,25	-0,29	1,78	-0,78	-0,44	-2,29	0,24	-0,18	-0,06
T4	0,65	0,64	1,74	-0,74	-0,42	-2,36	0,38	-0,28	-0,04

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
	L1	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,52	0,02	1,87	0,13	0,07	13,90	0,04	0,01	0,03
T2	0,60	1,64	1,77	0,11	0,06	16,08	0,33	0,04	0,02
T3	5,05	0,08	3,16	0,61	0,19	5,22	0,06	0,03	0,00
T4	0,42	0,41	3,02	0,54	0,18	5,56	0,14	0,08	0,00
Değerler	**2,57**	**1,47**	**3,13**	**1,18**	**0,71**	**6,38**	**0,75**	**0,39**	**0,24**

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,28	-0,10	0,44	-0,31	-0,38	-0,58	0,27	-0,19	0,70
T2	0,30	-0,87	0,43	-0,28	-0,35	-0,63	0,76	-0,49	-0,64
T3	0,88	-0,20	0,57	-0,66	-0,62	-0,36	0,31	-0,47	-0,25
T4	0,25	0,44	0,55	-0,62	-0,60	-0,37	0,50	-0,71	-0,18
	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Ağırlıklandırılmış Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,031	-0,011	0,048	-0,034	-0,042	-0,064	0,029	-0,021	0,077
T2	0,033	-0,096	0,047	-0,031	-0,039	-0,069	0,084	-0,054	-0,071
T3	0,097	-0,022	0,062	-0,073	-0,068	-0,039	0,034	-0,052	-0,027
T4	0,028	0,048	0,061	-0,069	-0,066	-0,041	0,055	-0,078	-0,020

İdeal Çözüm Değerleri	0,0769	0,08	0,0403	-0,02113	-0,0342	-0,07	0,078	0,0015	0,03
Negatif İdeal Çözüm Değerleri	0,0186	-0,0504	0,0748	-0,0969	-0,836	-0,028	-0,002	-0,1004	-0,0818

İdeal Uzaklıkların Hesaplanması										**Top.**	**Si+**
T1	0,002	0,008	0,000	0,000	0,000	0,000	0,002	0,000	0,002	0,016	0,126
T2	0,002	0,031	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,003	0,010	0,046	0,215
T3	0,000	0,010	0,000	0,003	0,001	0,001	0,002	0,003	0,003	0,024	0,155
T4	0,002	0,001	0,000	0,002	0,001	0,001	0,001	0,006	0,002	0,017	0,131

Negatif İdeal Uzaklıkların Hesaplanması										**Top.**	**Si-**
T1	0,013	0,039	-0,027	0,063	0,794	-0,036	0,031	0,080	0,159	1,116	1,056
T2	0,015	-0,046	-0,028	0,066	0,797	-0,041	0,086	0,047	0,011	0,907	0,953
T3	0,079	0,029	-0,012	0,024	0,768	-0,011	0,036	0,049	0,054	1,016	1,008
T4	0,010	0,098	-0,014	0,028	0,770	-0,013	0,057	0,022	0,062	1,021	1,011

	Si+	**Si-**	**Ci**
T2	0,125	1,048	0,894
T3	0,130	1,029	0,887
T4	0,132	1,011	0,885
T1	0,147	1,048	0,877

2022	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Karar Matrisi	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	2,25	-0,17	1,36	-0,36	-0,27	-3,77	0,23	-0,08	0,21
T2	0,29	-0,63	1,37	0,33	-8,08	1,37	-0,12	-0,12	-0,08
T3	1,67	-0,49	2,02	-1,02	-0,50	-1,98	0,30	-0,30	-0,14
T4	0,60	0,59	1,44	-0,50	-0,35	-2,87	0,31	-0,15	-0,15

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
	L1	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	5,04	0,03	1,85	0,13	0,07	14,23	0,05	0,01	0,05
T2	0,08	0,39	1,88	0,11	65,33	1,88	0,02	0,02	0,01
T3	2,78	0,24	4,07	1,03	0,25	3,93	0,09	0,09	0,02
T4	0,36	0,35	2,06	0,25	0,12	8,26	0,09	0,02	0,02
Değerler	**2,87**	**1,00**	**3,14**	**1,23**	**8,11**	**5,32**	**0,50**	**0,37**	**0,30**

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,78	-0,17	0,43	-0,29	-0,03	-0,71	0,46	-0,22	0,70
T2	0,10	-0,62	0,44	0,27	-1,00	0,26	-0,25	-0,33	-0,25
T3	0,58	-0,49	0,64	-0,82	-0,06	-0,37	0,60	-0,82	-0,46
T4	0,21	0,59	0,46	-0,40	-0,04	-0,54	0,61	-0,41	-0,48

	max	max	min	max	max	min	max	max	max
Ağırlık	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11	0,11
Ağırlıklandırılmış Normalize Matris	**L1**	**L2**	**F1**	**F2**	**F3**	**F4**	**K1**	**K2**	**K3**
T1	0,087	-0,018	0,048	-0,032	-0,004	-0,078	0,050	-0,024	0,077
T2	0,011	-0,068	0,048	0,030	-0,110	0,028	-0,027	-0,037	-0,028
T3	0,064	-0,054	0,071	-0,091	-0,007	-0,041	0,066	-0,090	-0,051
T4	0,023	0,065	0,050	-0,044	-0,005	-0,059	0,067	-0,045	-0,053

İdeal Çözüm Değerleri	0,0769	0,08	0,0403	-0,02113	-0,0342	-0,07	0,078	0,0015	0,03
Negatif İdeal Çözüm Değerleri	0,0186	-0,0504	0,0748	-0,0969	-0,836	-0,028	-0,002	-0,1004	-0,0818

İdeal Uzaklıkların Hes.										**Top.**	**Si+**
T1	0,000	0,010	0,000	0,000	0,001	0,000	0,001	0,001	0,002	0,015	0,121
T2	0,004	0,022	0,000	0,003	0,006	0,010	0,011	0,001	0,003	0,060	0,245
T3	0,000	0,018	0,001	0,005	0,001	0,001	0,000	0,008	0,007	0,040	0,201
T4	0,003	0,000	0,000	0,001	0,001	0,000	0,000	0,002	0,007	0,014	0,118

Negatif İdeal Uzaklıkların Hes.										**Top.**	**Si-**
T1	0,068	0,032	-0,027	0,065	0,832	-0,050	0,052	0,076	0,159	1,207	1,099
T2	-0,007	-0,018	-0,027	0,127	0,726	0,056	-0,025	0,064	0,054	0,949	0,974
T3	0,046	-0,003	-0,004	0,006	0,829	-0,013	0,068	0,010	0,031	0,970	0,985
T4	0,005	0,115	-0,025	0,052	0,831	-0,031	0,069	0,055	0,029	1,101	1,049

	Si+	**Si-**	**Ci**
T1	0,143	1,036	0,878
T2	0,140	1,013	0,878
T3	0,160	1,012	0,863
T4	0,168	1,010	0,858